

Naslov izvornika | The Angel of Death

Ime autora | John Blehm

Copyright©John Blehm

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove publikacije ne smije se umnožavati, fotokopirati niti na bilo koji način reproducirati bez pismenog dopuštenja.

Copyright©2007 za Hrvatsku
Udruga Reforma

Izdavač
Reforma - udruga za promicanje etike, morala,
obiteljskih vrijednosti i ljudskih prava
Kneza Branimira 11

Prijevod
Slavica Butorac

Lektura i korektura
Branka Vitez

Urednica
Ana Prebeg

Grafička obrada i dizajn naslovnice
Desni klik

John Blehm

ANĐEO SMRTI

POTRESNA AUTOBIOGRAFIJA VIJETNAMSKOG VETERANA
OČIČUJELOG OJ PTSP-a SA SRETNIM ZAVRŠETKOM

sadržaj

06	Riječ nakladnika
08	Recenzije
10	Predgovor
14	Predgovor hrvatskom izdanju
16	U početku
28	Moj najbolji prijatelj
38	Brojanje tijela
48	27. travnja
60	Premještaj u Recon
72	Orlova baza
84	Odmor
96	Moj novi život
106	Prvi završetak
112	Početak kraja
118	Izbori
122	Moja slabost bila mi je snaga
124	Ožiljci i bol
126	U potrazi za savjetnikom
128	Obitelj
130	Prokletstva
132	Koraci do uspjeha
136	Završetak
138	Bilješke
140	Dodatci

CIP - Katalogizacija u publikaciji
NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA

UDK 616.89-057.36(73:597)"1961/1975"
355.48(73:597)"1961/1975"

BLEHM, John

Andeo Smrti : potresna autobiografija
vijetnaskog veterana oboljelog od PTSP-a
sa sretnim završetkom / John Blehm ; s
engleskog prevela Slavica Butorac. -
Zagreb : Udruga Reforma, 2007.

Prijevod djela: The angel of death.

ISBN 953-95623-0-9

I. Vijetnamski rat (1961.-1975.) --
Sjedinjene Američke Države -- Vojnici --
Psihički poremećaji II. Ratni veterani --
Posttraumatski stresni poremećaj III.
Ratni stres -- Vojnici -- Psihički
poremećaji IV. Sjedinjene Američke Države --
Ratni veterani -- Psihički poremećaji

RIJEČ NAKLADNIKA

Udruga "Reforma" osnovana je s ciljem čuvanja i promicanja etike, morala, obiteljskih vrijednosti i ljudskih prava u hrvatskom društvu.

Upravo zato što su sve navedene kategorije danas ugrožene ili pod pritiskom, osnivači i članovi udruge nisu željeli biti samo pasivni promatrači, nego preuzeti ulogu korektora društva s ambicijom postajanja pokretačke snage promjena na dobrobit naše zemlje.

Takve ambicije danas mogu izgledati kao "borba s vjetrenjačama", ali povijest je puna pojedinaca koji su samo s entuzijazmom i tvrdoglavom upornošću uspijevali učiniti više od silnih vojska ili institucija vlasti.

Podsjetimo se samo nekih poput Henryja Dunanta, osnivača Crvenog križa ili Helen Keller, gluhe i slijepe spisateljice i aktivistice za prava osoba s invaliditetom, te Williamma Wilberforcea, engleskog parlamentarca i njegove dugogodišnje ali uspješne borbe za ukinuće trgovine robljem.

Pred vama se nalazi plod sličnih ambicija kojim želimo konkretno pomoći veteranima s PTSP-om. Sindrom PTSP-a samo u Hrvatskoj prouzročio je više od tisuću samoubojstava branitelja, a stalan je uzrok teških depresija i problema tisuće živih branitelja te njihovih obitelji i okoline.

"Slučajan" susret s Johnom Blehmom, autorom ove knjige u predvorju jednoga zagrebačkog hotela, donio je ispunjenje obostranih želja. Johnove da podijeli svoje iskustvo s drugima i naše da pomognemo hrvatskim veteranima.

Knjiga je plod zajedničke suradnje gospodina Blehma i udruge "Reforma", a posebnu zahvalnost dugujemo saborskoj zastupnici Ivani Sućec-Trakoštanec i dr. Hermanu Vukušiću za pomoć i savjete za hrvatsko izdanje.

Nadamo se da će ova knjiga također doći u ruke veteranima s "druge strane" jer su njihova bol i osjećaj krivice, vjerujemo, mnogo veći. Pouzdano znamo da ni izdaleka ne uživaju skrb i povlastice države kao veterani u Hrvatskoj, a okolina ih često odbacuje kao gubitnike ili agresore. Njima također treba pružiti mogućnost za drugu priliku i obnovljeni život koji

nudi Blehmova knjiga.

Kao što biblijska priča govori o radosti zbog samo jedne spašene duše, tako će misiju udruge "Reforma" ostvariti i jedan obnovljeni život veterana s PTSP-om, kroz ovu knjigu.

*Vatroslav Župančić,
predsjednik udruge "Reforma"*

RECENZIJJE

Učinak ratnih trauma na ljudsku psihu nešto je što ljudski rod bilježi već tisućama godina u svojim literarnim djelima, već od Homerove "Ilijade" i "Odiseje". Premda se tegobe ratnih veterana koji se kućama vraćaju slomljenih duša nisu kroz povijest uvijek nazivale PTSP-om, činjenica je da ratne strahote ostavljaju neizbrisiv trag na onima koji ih prođu. Kao liječnik i psihijatar koji je skoro cijeli svoj radni vijek posvetio radu s hrvatskim braniteljima oboljelim od PTSP-a, uvijek sam svoje pacijente poticao da svoje traume podijele s okolinom, kako bi ih lakše prebrodili. Jedan od načina da to učine je i pisanje knjiga, kao što je to učinio i John Blehm svojim djelom *Andeo smrti*. Pored literarne vrijednosti ove knjige, ona je ujedno i vrijedno svjedočanstvo jednog "putovanja kroz tamnu noć duše" te način na koji je ta izmučena duša našla mir sa samom sobom. Nadalje, opis patnji gospodina Blehma i njegovih pokušaja da se, po povratku s bojišta, vrati u civilno društvo, toliko su nalik iskustvu hrvatskih branitelja da na trenutke nisam bio siguran čitam li knjigu koja opisuje Vijetnamski ili Domovinski rat? Ova knjiga uistinu je vrlo vrijedno i poučno djelo koje bi trebao pročitati svatko tko misli da zna išta o ratu, veteranima i PTSP-u.

Herman Vukušić, dr. med.
ravnatelj Instituta za stres i traumu

Nikada u životu nisam čuo za gospodina Johna Blehma, ali već nakon nekoliko pročitanih rečenica iz njegove knjige *Andeo smrti* osjećao sam kao da smo prijatelji i da se jako dobro poznajemo i razumijemo već dugi niz godina.

Slikoviti opisi ratnih događaja iz Vijetnama gotovo su identični onima iz Vukovara koja sam i sam prošao tijekom Domovinskog rata 1991./92. godine. Time se još jednom potvrđuje činjenica kako su svi ratovi u povijesti, u svojoj biti jednaki. Različiti su samo razlozi njihova vođenja, a rezultati po sudbinu vojnika ostaju nepromijenjeni – na kraju su uvijek gubitnici. To znaju svi i uvijek iznova ponavljaju istu pogrešku, a nažalost, i opet će.

John je veteran koji je uistinu imao upečatljiv "ratni put" i to prema

svim kriterijima koje ta definicija zahtijeva. Sve što je učinio u ratu bilo je u skladu sa svim pravilima i običajima rata, ali nakon svega dolazi vrijeme "preispitivanja".

Tada na scenu stupa vječno pitanje svih ratnika: "Je li to sve imalo smisla?"

Neprilagođeni licemjerju realnog života, s velikim nesrazmjerom između očekivanog i dobivenog, ratni veterani suočavaju se s nepravdama koje im nanose dijelovi javnosti skloni različitim osudama zbog vlastite griznje savjesti, naši suborci (onih osam na jednoga) koji nisu sudjelovali u izravnim borbama, ali si pripisuju sve zasluge na račun onih iz prvih redova, neiskreni političari koji umjesto da rade za ratnike, žive od ratnika i omalovažavaju probleme onih za koje John, kao i za samog sebe, istinito kaže da su "otišli u rat, ali se iz njega nikada nisu vratili". Jesu li zaista svi ratnici svijeta osuđeni na vječno prokletstvo da budu bez mira, lualice i uvijek srditi ljudi?

U desetom poglavlju knjige Blehm definira pojam PTSP-a kao rak duše, najkraćom i najboljom definicijom koju sam ikada imao prilike čuti, a koja svom snagom opisuje tu podmuklu bolest, oku nevidljivu, a istovremeno tako opasnu i opaku.

Lijek i spas John traži i pronalazi u Bogu. I uistinu, i za vjernike i za one druge možda je to početak izbavljenja. Za to treba čvrsta i iskrena vjera, a i sam sam eto za svoj osjećaj "krivnje" koji me prati od svršetka rata u Bibliji pronašao riječi utjehe koje kažu: "Svi su vam grijesi oprosteni."

John je dugo lutao, tražio i na koncu pronašao lijek za "neizlječivi" PTSP. Nesebično nam ga je ponudio na kušanje i za to mu velika i iskrena hvala.

Ova je knjiga topla i blagotvorna preporuka za čitanje svim ratnim veteranima, oboljelima od PTSP-a i onima koji misle da od toga ne boluju, članovima njihovih obitelji kako bi ih bolje razumjeli i pomogli im u prevladavanju te opake bolesti, a poglavito psihijatrima i svima onima kojima je dužnost i volja pomoći ljudima oboljelim od PTSP-a, kao temeljni udžbenik za razumijevanje stanja u kojima se nalaze oboljeli od "raka duše".

Predrag Matić Fred

brigadir HV-a u mirovini, dragovoljac Domovinskog rata, vukovarski branitelj, devetomjesečni zatočenik srpskih koncentracijskih logora i autor ratnog romana "Ništa lažno", odlikovan svim najvišim državnim odličjima za junaštvo i zasluge u Domovinskom ratu

PREDGOVOR

Kada završava rat? Godina je 1997. i čini mi se da je dosad već trebao završiti. Umjesto toga, ja sjedim ovdje buljeći u hrpu formulara za koje bi vlada željela da ih ispunim ako se nadam odšteti zbog umanjene sposobnosti prouzročene posttraumatskim stresnim poremećajem (PTSP-om).

Materijal koji mi je dan da ga pročitam govori o tome da su istraživanja potvrdila kako se mnogi vijetnamski veterani nisu uspjeli uspješno prilagoditi civilnom životu. Nisam siguran da mi se to baš sviđa, vjerojatno zato što je to vrsta tvrdnje za koju se čini da samo upire prstom.

Za ljude koji se ne uspiju prilagoditi životnim stvarnostima često se misli da su to izvori njihovih problema, a slučajno, i jesu. Ipak, postoje i oni koji su uložili zaista ogroman trud kako bi se prilagodili onome što bi sasvim jasno bilo iznad svega onoga što bi se od običnih ljudi u običnim vremenima ikada očekivalo da učine – i uspjeli su, barem na trenutak. Stvar je u tome da nisu uvijek razumijevali način na koji su to postizali.

U vlastitom slučaju, znam da sam vidio i čuo, ali i doživio neke zaista strašne stvari, ali također da sam ih uspijevao razdijeliti, odnosno isključiti se iz njih na isti način na koji bi osoba isključila radiostanicu koja ju nije previše zanimala.

Ipak, moj je um nastavio registrirati sve što se događalo, katalogizirao, označavao i spremio podalje sve one stvari koje zaista nisam želio znati niti ih se sjećati.

Ali onda, na zajedničkom susretu i proslavi, odjednom sam odjurio mislima do prijatelja iz rata koji je umirao od posljedica *agent orangea*. Sjedio je u kolicima i vidio sam što mu radi taj proces umiranja.

Smrt je zasigurno došla u sobu zajedno s njim, kao i s mnogim drugima koji su bili prisutni tamo toga dana, i lebdjela je ondje poput ogromne grabežljive ptice. Mogao sam osjetiti kako dopuzava lagano, odlučna da odmota ono što je ostalo od ovih tankih, krhkih tijela mojih prijatelja, i dok sam se htio otrhvat i tome svom snagom, osjetio sam kako je bitka već izgubljena. I drugi su to također znali. Trebali smo samo pogledati jedni druge da bismo vidjeli istinu.

Ima jedan pogled u očima veterana koji su proživjeli bitke i koji mogu

shvatiti samo oni veterani koji su proživjeli te iste bitke. Oni dijele posebno bratstvo, iskovano od paklenih vatri koje im omogućuju da pogledaju jedni druge i pomisle: "Znam." I doista, oni znaju! Svatko izvan njihova kruga opisao bi taj pogled kao tužan, a tuga je dio onoga što to jest, ali samo dio.

"Eto, ovo je do čega je došlo", činilo mi se kao da govori moj prijatelj u kolicima. "Ovo je ono u čemu je doista uvijek i bila stvar."

Vrativši se kući s te proslave, sve što sam ikada uspio "spremiti" o Vijetnamu, odjednom, kao da je netko povukao okidač, i sve se vratilo. Tu je bila porcija rata o kojoj mi nitko nikada ništa nije rekao. Bilo je to kao da se rak vraća iz remisije, napadajući me novom snagom, ali sada me je bilo sve manje kako bih se borio s njim.

Proživljavanje toliko užasavajućih iskustava u brzom nasljeđivanju ubrzo uzima svoju duševnu i psihičku trošarinu. Postao sam duboko, čak i opasno deprimiran. Shvatio sam kako se ne mogu nositi s dugovima svoga vlastitog očajavanja niti pronaći neki način uzdizanja iznad svega toga.

Baš sada, dok ovo pišem, pronalazim sama sebe u borbi protiv još jednog vala ljutnje, beznađa i straha. To je smrtonosna kombinacija – ona koja te doista čini nepokretnim. Nesposoban pomaknuti se s određene točke, radije to prihvaćam kao tromost nego kao dvojbu ili zbunjenost koja uzrokuje da ostanem ovdje gdje jesam.

Nema nikakva nagovještaja želje za promjenom niti čak želje za željom. Pronalazim sebe razmišljajući o svom prijatelju u invalidskim kolicima, žrtvi *agent orangea*. Na neki smo način slični. Smrt lebdi nad njim, ali ima također nešto što lebdi i nada mnom. Želi polagati pravo na nešto unutar mene što je još uvijek živo, štogod to bilo, što ima moć da misli, odlučuje i funkcionira.

Ovaj robot koji postupno postajem ne želi da osjećam krivnju zbog toga što sam preživio dok drugi nisu. Odbija brige i nervozu, depresiju i periodična vraćanja unazad na jedini način na koji zna. Radio je to cijelo vrijeme, ali postojali su problemi. Članovi obitelji i prijatelji ne shvaćaju moje razloge zbog kojih se distanciram i zbog toga vidim zbunjenost i bol u njihovim očima. Bojim se da ću ih izgubiti ako ne budem govorio o ovome, ali opet, bojim se da ću izgubiti sam sebe ako ipak budem govorio.

Nisam htio gledati u te godine opet, ali sada, čini mi se da ću morati.

Upitnik *Razdoblje vijetnamskoga stresnog popisa* koji sam dobio kako bih ga ispunio traži od mene da adresiram činjenicu kako imam službeno-priključenu nesposobnost koju je moguće tretirati i nadoknaditi.

Rečeno mi je da je moguće raditi kroz neugodna sjećanja i prestati

imati noćne more ili druge simptome stresnog poremećaja. Nagovarali su me da naučim više o samom sebi kroz terapiju koja je trenutno dostupna i da čitam neke dobre knjige na temu PTSP-a.

U središtu svega ovog, odjednom mi se učinilo kako čitanje knjige možda neće biti toliko terapijsko koliko i pisanje knjige. Ja nisam pisac. Ja sam vijetnamski veteran. Ne mogu se nadati da ću se moći izraziti kao što bi to učinio pisac, ali možda je tako i najbolje. Pisci koji hrabro "uzmu temu" možda imaju talenta, ali nemaju uvijek i glas. Najistinitiji glas može doći samo kroz iskustvo iz prve ruke. To imam.

Ako se moje pisanje učini malo prežestokim i predirektnim, imajte na umu da su to također istiniti događaji koje namjeravam opisati. Nadam se da će pomoći drugima da zajedno sa mnom to opet prožive. Istina je u biti da nikada to ni nismo prestali živjeti – čak i onda kad smo pomislili da jesmo.

John Blehm

PREDGOVOR HRVATSKOM IZDANJU

Kažu da se svatko sjeća gdje je bio na dan kada su se u svijetu zbili veliki događaji ili tragedije, poput terorističkih napada 11. rujna 2001. godine. Ja sam toga dana bila u Hrvatskom liječničkom domu u Zagrebu, gdje se održavao simpozij o post-traumatskom stresnom poremećaju (PTSP) u ratnih veterana, uz gostovanje stručnjaka iz SAD-a. Uvodno predavanje održao je prof. dr. John P. Wilson i jasno se sjećam kako me je već i prije samog simpozija u nacrtu programa privukao naslov Wilsonovog predavanja: «Od Khe Sahna, do Vukovara». Znala sam da se dr. Wilson, priznati svjetski stručnjak na području psihotraume, već duže vrijeme bavi i problematikom PTSP-a u hrvatskih veterana Domovinskog rata, te me je zanimalo na koji će način predstaviti svoja saznanja o herojskoj borbi vukovarskih branitelja.

U svojem je predavanju dr. Wilson učinio sljedeće: bitku za Vukovar usporedio je sa bitkom u Khe Sahn dolini tijekom vijetnamskog rata, kada je gotovo 60.000 američkih vojnika bilo u višemjesečnom okruženju vijetkongovskih snaga. Međutim, dr. Wilson samo je mali dio svojeg predavanja posvetio vojnim aspektima ovih bitaka, koje su u tom smislu po mnogočemu bile slične. Najveći dio izlaganja odnosio se na ljudske reakcije vojnika na užase rata, te sudbine traumatiziranih veterana po povratku s bojišnice. Na platnu su se izmjenjivale fotografije iscrpljenih američkih i hrvatskih ratnika, uz prikaze statističkih podataka koji su govorili samo jedno: ratne traume su bezvremenski i univerzalni fenomen, na koji će ljudska duša reagirati isto, bez obzira na naciju, rasu i kulturu iz koje dolazi.

Priča o sudbini jednog od tih ljudi je u Vašim rukama John Blehm je veteran koji je preživio užase rata u Vijetnamu, te sam za sebe kaže kako je «osoba od male važnosti», a ono što je važno jest poruka ove knjige: rat, užas, smrt i razaranje su stvari koje se ne smiju zaboraviti iz jednog osnovnog razloga - da se ne bi ponovile. Kao i mnogi hrvatski branitelji, gospodin Blehm se nakon povratka u civilno društvo suočio s «ratom poslije rata»: nerazumijevanjem društva, simptomima PTSP-a, odbacivanjem od strane sustava skrbi, te kaže da je ova vrsta «rata» uvelike doprinijela da broj žrtava iz Vijetnama bude veći nego imena na Zidu u Washingtonu, gdje su popisani svi poginuli američki vojnici u Vijetnamu.

Kao ministrici u Vladi RH zaduženoj za brigu o hrvatskim braniteljima, te kao osobi koja je veliki dio svojeg višegodišnjeg društvenog zalaganja posvetila problemima veterana sa PTSP-om, priča gospodina Blehma zvuči vrlo poznato. Čitajući ovu knjigu mogla sam, bez pretjerivanja, povući mnoge paralele sa bezbroj sličnih hrvatskih sudbina koje sam u proteklih desetak godina upoznala. Voljela bih da sve te sudbine u sebi sadrže i svjetlo nade koje gospodin Blehm pronalazi na kraju svoje knjige, a možda će u tome nekome od njih i pomoći baš ova, Blehmova priča. Jer, kako kaže sam autor knjige: «... Andeo Smrti me zaobišao. Da li zbog toga jer sam već bio ranjen i krvav, ili još nije bilo moje vrijeme? Godinama sam se pitao zašto sam preživio? Možda je odgovor ova knjiga. Možda.»

Jedna od poruka američkih liječnika sa simpozija koji sam spomenula na početku ovoga predgovora bila je: «Učite na našim iskustvima!» Knjiga Johna Blehma predstavlja sažetak američkog iskustva iz vijetnamskog rata i njezina je vrijednost puno veća od literarne. Nadam se da će poruka ove knjige pomoći hrvatskim braniteljima oboljelim od PTSP-a da nađu svoj mir, a možda i potaknuti nekoga od njih da na isti način pomognu nekom drugom.

*Jadranka Kosor, dipl. iur.
Potpredsjednica Vlade RH i
ministrica obitelji, branitelja i
međugeneracijske solidarnosti*

1 - U POČETKU

U središtu rata, činilo bi se kako je najnadmoćnija stvar u umu svakog vojnika misao o opstanku. Na početku, vjerojatno i jest. Ali onda se nešto dogodi. Način na koji on nastavlja da bi preživio ima cijenu za koju nikada nije očekivao da će ju platiti. Iako je znao da će se bojati i biti grubo vrijeđan i frustriran te naravno, vječno zahvalan za svaki čin sudbine koja ga na neki način uspije poštediti, evo, dolazi dan kada će biti suočen s mračnom i proganjajućom istinom.

Češće ta istina dolazi u obliku pitanja. Vojnik se probudi jedno jutro i zbog toga što je hladno, privuče se bliže panju pokraj kojeg je spavao s naporom kako bi se zaštitio od vjetra. Ali sada, na oštrom danjem svjetlu, shvaća da je panj u biti tijelo čovjeka, i to čovjeka kojeg on zna. Taj drug u naručju na kojeg se oslonio nastavlja mu pomagati na jedini način na koji zna, davanjem svoga ukočenog i beživotnog tijela kao skloništa.

Jednom rat prestane biti sve ono što si zamišljao da jest i postane ova beskrajna igra ruskog ruleta gdje ljudi oko tebe jadikuju i umiru. Ne postoji način na koji bi mogao objasniti zašto se to događa baš njima umjesto tebi, i nešto unutar tebe počne se slamati. U početku je to pukotina tanka poput vlasi kose, jedva zamjetljiva, osim činjenice da uopće ne bi trebala ni biti tu. S vremenom se nastavlja širiti i iako ti to ni ne znaš, ona ustvari predstavlja samo početak unutarnjega komadanja.

Ima li netko na ovoj zemlji tko nije odlučan u tome da shvati ono što ne razumije? Nemoguće je funkcionirati s idejom da je život sam po sebi samo slučajnost ili neka šala – ali ipak, u ratu, čini se kao da i nije ništa više od toga.

Osoba s kojom ste upravo razgovarali i smijali se, osoba čijoj se vitalnosti i duhu najviše divite leži odjednom mrtva ispod vaših nogu. Trenutak ranije, samo par sekundi prije nego je metak snajpera pronašao tu osobu, ona je bila ta za koju ste vjerovali kako može proći kroz sve nevolje i poteškoće za koje nikada niste mislili da bi netko drugi mogao, ali sada te osobe više nema, a ipak, vi ste još uvijek tu.

Najbolnije pitanje koje ćete si ikada postaviti počinje izjedati vaše unutarnje pouzdanje i sigurnost. Zašto je on mrtav? Zašto si ti živ? I ako i

preživiš sve ovo, koji je onda razlog i smisao?

Sve dok nisam stajao s mrtvima i umirućima oko sebe, nisam osjećao zabrinutost oko tih stvari. Kroz svoj život akumulirao sam razne grupe dojmova o vojnicima i vojsci koji su počeli još dok sam imao nepune tri godine.

Budući da je moj otac bio vojnik, živjeli smo u vojnoj bazi u Fort Knoxu, Kentucky. Kasnije smo preselili u Washington i naposljetku, u Oklahomu.

Prije nego sam navršio sedam godina, redovito sam subotom poslijepodne išao u kino i jedan od filmova koji me najviše impresionirao bio je *Do pakla i natrag* s Audie Murphym. Nakon što sam vidio taj film, bio sam odlučan u ideji da postanem vojnik.

Bilo je to za vrijeme dok smo živjeli u malom gradu u Oklahomi kada sam se pridružio R.O.T.C.-u. Sjećam se kako sam bio ponosan kada mi je prvome dodijeljena uloga nošenja i čuvanja američke zastave.

Sljedeće godine postao sam kadetski časnik, a u svojoj posljednjoj godini nagrađen sam medaljom za najboljeg vodnika.

Za vrijeme svog razvrstavanja bio sam glavni kadet zadužen za bataljun. Dotada, moja iskrenost i moj osobni integritet bili su iskušani od strane izvršnog časnika koji je uspio dobiti kopiju posljednjeg ispita u semestru. Vijest se brzo širila i uskoro je svaki kadetski časnik imao kopiju tog ispita, a na kraju, imao sam ju i ja.

Ubrzo sam zaključio kako nemam dovoljno strpljenja da bih zapamtio sve te odgovore na sva ta pitanja i naposljetku sam odlučio letjeti na svoj način.

Ono što nitko nije znao bilo je da je pukovnikovo rukovodstvo promišljeno dodalo pitanje na koje nitko od drugih nije bio spreman odgovoriti. Oni koji su odgovarali napamet po sjećanju prirodno su propustili to pitanje i kada su pristigli rezultati, ispalo je da sam ja jedini koji je odgovorio točno, i tako, bio sam jedini koji je prošao. Kao student koji je dobio čistu peticu, primio sam najviši akademski prosjek, dok su svi drugi pali zbog svoga varanja.

Čast i dužnost bili su tada čvrsto ubrizgani u mene, ali tu je također postojalo još nešto osim toga.

Još dok sam pohađao školu, bio sam dio "A linije" u našoj nogometnoj momčadi i moja strategija "čovjeka na crti" uskoro je zaokupila trenerovu pažnju. Primijetio je da nakon što bih srušio čovjeka, povukao bih ga za noge i onda čekao da ustane kako bih mu zadao još malo boli na koji god bih način mogao.

Jednoga dana, trener je rekao pred ostatkom ekipe: "Dakle, ovo je nogometni igrač kakvog tražimo! Ima pravi instinkt ubojice. Sve što morate

zapamtiti je da udarate jako, jače od drugih, a onda da se uvjerite kako je vaš protivnik dolje i mrtav.”

Zbog toga što nitko dotad nije opisao moj karakter na taj način, odmah sam osjetio velik val ponosa. Osobi s pravim instinktom ubojice očito su se divili zbog njegove hrabrosti i snage, a ja sam pomislio, zašto ne? Nisam li se nekada divio tim istim kvalitetama u Audie Murphyju?

Zanimljivo je kako se um može podmuklo oblikovati za bitku. Zatim, također tu postoje prirodene obiteljske crte kojih osoba nije uvijek nužno ni svjesna. Sve do 1996. godine nisam ni znao da sam djelomice Indijanac. To bi se, pomislio sam, lako moglo uračunati u određene ratne vještine u kojima sam bio nenadmašan. To je uključivalo tajanstven talent za kamuflažu i skrivanje, sposobnost čitanja tragova i metodu prikradanja neprijatelju koja je bila slična nečujnosti grabežljive životinje.

I još jedna stvar. Na fakultetu sam upao u tučnjavu s drugim studentom i iako su takve stvari tamo bile poznate, ishod je bio neočekivan. Završilo je time da sam mu uzrokovao prijelom lubanje i slomio jednu rebrenu kost nakon čega mi je kasnije rečeno kako sam ga doslovce “zdrobio”. Iako nisam namjeravao zadati ikakve povrede takvog značaja, odjednom sam se našao u situaciji gdje bih mogao dobiti tri do pet godina zatvora.

Nasreću, zbog toga što sam živio u tako malenom gradu, stanovnici su više naginjali posredovanju nego osveti. Lokalni odvjetnik lako je uvjerio moje roditelje i roditelje ozlijeđenog dječaka kako je najbolje mjesto za mene u vojsci.

Bio sam brzo spreman složiti se s tim jer sam pod svaku cijenu želio izbjeći odlazak u zatvor.

Jednom sam se upisao, ali sam gotovo bio odbijen zbog svoga užasnog vozačkog svjedočanstva. Bila su potrebna pisma gradonačelnika i nekoliko članova gradskog vijeća kako bi nagovorili vojsku da me prime. Kada su to napokon učinili, bio sam poslan u Fort Polk, Louisiana.

Budući da sam već znao dosta osnova, uključujući i kako očistiti pušku, bio sam imenovan vodnikom i primio ubrzano promaknuće za narednika drugog stupnja izvan kampa za obuku. Izvan naprednih individualnih treninga (NIT), postao sam VPR (vojnik prvog reda), ali dotad sam već počeo prolaziti kroz ozbiljne probleme sa svojim nogama. Razdvojena hrskavica i ligamenti zasigurno se nisu slagali s rigoroznim vojnim vježbama marširanja, i neko vrijeme, činilo se kao da ću dobiti medicinski otpust.

Ono što je spriječilo da se to dogodi imalo je mnogo veze s mojom odlučnošću i na kraju sam otišao na NCO akademiju u Fort Benning, Georgia.

Dok sam bio tamo, rečeno mi je kako su stvarna očekivanja preživljavanja neovlaštenog činovnika NCO-a u Vijetnamu približno oko tjedan dana.

NCO koji se došao obratiti našoj grupi bio je crnac koji se upravo vratio iz Vijetnama. Posebno je naglasio činjenicu da bismo kao NCO-ovci morali biti odgovorni za živote drugih ljudi i da bi svaka loša odluka koju donesemo mogla uzrokovati gubitke života tih ljudi. “Zamislite kako bi bilo živjeti s time!” rekao je i nakon što je predavanje završilo, nisam mogao razmišljati ni o čemu drugome. Na kraju dozrijevanja, dok sam još imao devetnaest godina, počeo sam doživljavati neke visokoproturječne emocije.

U to vrijeme ponekad sam se osjećao zaista nepobjedivo, a ponekad kao da totalno propadam. Nakon NCO akademije otišao sam u školu za desantnu jedinicu, gdje sam pretrpio još jedan sukob sa svojim nogama.

Vratio sam se u Fort Polk gdje sam završio svoje TNP (treniranje na poslu) i otuda sam poslan u Vijetnam.

Za to vrijeme odlučio sam se oženiti iz razloga koji nikada nisu bili u potpunosti razjašnjeni. Sjećam se da sam razmišljao o tome kako bih mogao napredovati i ići dalje s tim, a i moja buduća žena bila je dovoljno lijepa i dobra djevojka pa mi se činilo kako baš to trebam učiniti tada. U podsvijesti razmišljao sam o tome kako je to možda jedina šansa da se oženim s obzirom da je Vijetnam bilo mjesto otkud se malo tko vraća.

U svakom slučaju, ostavio sam djevojku i otišao u rat, a s obzirom da tamo nije bilo vremena za građenje čvrstog temelja za brak, njezina “Dragi John” pisma bila su sve što sam mogao očekivati.

Kada sam otišao za Vijetnam 16. siječnja 1969. godine, dodijeljena mi je Prva konjička divizija – satnija D, nazvana NO DEROS DELTA, DEROS kao kratica za Date of Estimated Return From Overseas – Datum procijenjenog povratka iz inozemstva.

Moj DEROS bio je godinu dana nakon što sam dospio ondje, manje jedan dan. Vojska je to složila tako da ako ponovno budu trebali čovjeka, mogu uvijek reći da on nikada nije u potpunosti odslužio svoj rok u Vijetnamu, i dokle god je to bila istina, uvijek su ga mogli pozvati natrag u rat.

Na neko vrijeme vratili smo se u džunglu gdje smo naučili gomilu toga, uključujući kako zapakirati i otpakirati svoje ruksake. To je bio pojam za naprtnjaču pješaka i primijetio sam da su svi muškarci imali različita mišljenja o tome što je važno ponijeti, a što ne. Jedna veoma važna stvar bila je u više navrata otvoriti i zatvoriti svoj ruksak, a da pritom ne stvaraš nikakav zvuk i naučiti kako to činiti u mraku, tako da možeš pronaći stvari koje trebaš samo po osjećaju, tj. opipu ruke.

Za vrijeme jednog ili dva mjeseca naučio sam što moram nositi sa sobom

i također, ono što si mogu priuštiti da ostavim iza sebe. Jedna od stvari koju sam uvijek nosio bila je mačeta koju sam koristio kako bih se probio kroz džunglu. Također sam nosio svoju zastavu Oklahome, zbog koje sam mnogo lakše privlačio ostale Oklahomce.

Bio sam u džungli neko vrijeme prije nego sam upao u vatrenu paljbu ili malu oružanu bitku. Ne znajući što mogu očekivati, pokušao sam to naučiti kopiranjem akcija drugih. Ipak, početnik je početnik, kako god on to pokušao maskirati, i mnogo prije, saznao sam da su me svrstali u OND (opake nove dečke).

Naša jedinica imala je svoj udio u OND, a ja sam bio narednik. Nikad nisam bio glavni u jedinici ili nekoj grupi niti sam čak znao kako se pobrinuti za sebe.

Dok sam to još učio, primili smo naredbe da se premjestimo u područje s mnogo neprijateljskih aktivnosti i u moguću bunkerski kompleks. Naše je bilo misija traženja i uništavanja. Rečeno nam je i kako ćemo bitke na juriš izvoditi helikopterima na tom području.

Zbog načina na koji su me trenirali, ali i zbog onoga što sam vidio na televiziji, očekivao sam kako ću vidjeti lijepo čisto polje riže, ali ono što sam vidio bilo je spaljeno područje koje je već unaprijed bilo pripremljeno i koje je jednostavno značilo da je cijela artiljerija spaljena, a rupe i krateri od bombi bili su iskopani kako bi najavili naš dolazak. Stigli smo u grupici, što je još jedan izraz za neočekivan i brz prepad. Svaka grupica obično se sastojala od šest vojnika do kontrolora, s četom od četvero ljudi. Četiri grupice mogle su isporučiti devedeset šest muškaraca, a u ovom slučaju ja sam bio u trećoj grupici, od ukupno četiri. Bitka na juriš, za svakoga tko nije upoznat s tom temom, znači neočekivanu jurnjavu ili brzi prepad helikopterom.

Slijetanje u središte spaljenog polja bilo je kao padanje u vrući kotao s gorućim pepelom. S obzirom da nismo imali zaštitne naočale kako bismo sačuvali oči, bilo je teško za gledati i za samo minutu bili smo veoma blatni i prljavi te smo užasno smrdjeli.

Nasreću, to nije bila vruća zona slijetanja jer neprijatelj nije sjedio ondje i čekao. To nam je dalo vremena kako bismo uspostavili komandni centar, a nakon toga krenuli smo u ophodnju.

Davno prije treći vod pronašao je utrtu stazu koja je dobro iskorištena, a to nam je govorilo kako su kosooki (pogrđni naziv za Vijetnamce) već zasigurno tamo. Dotad smo već shvatili kako su postojali mnogobrojni načini gledanja na stazu, a svaki je imao svoju priču.

Staza koja se prostirala na više od šest inča, s proširenjima od možda tri do četiri stope, bila je poznata kao autoput ili superstaza. Način na koji

su Vijetnamci upotrebljavali svoje superstaze bio je zaista okretan. Nakon pojačavanja nosača svojih bicikala mogli su ponijeti veoma mnogo riže u tkanim torbama koje su već bile izbalansirane na biciklima. Staza je morala biti dovoljno široka kako bi čovjek mogao stajati pokraj bicikla i pratiti ga niz stazu.

Staze koje su bile još veće od ove nazivale su se glavnim slobodnim putevima. Takve staze često su bile prekrivene bambusom koje su Vijetnamci zajedno utkali kako bi dobili cestu bez blata.

Već su nas unaprijed upozorili da na što veće staze nađemo, to više kosookih možemo očekivati na tom području.

U ovom posebnom slučaju otkrili smo stazu koja je bila široka otprilike trideset centimetara, blizu bunkerskoga kompleksa gdje je bilo poznato da žive kosooki.

Nakon što smo isпустили svoje teške stvari, bilo je vrijeme da se krene u ophodnju. Znali smo da će čovjek kojeg smo ostavili iza sebe da čuva opremu dobro iskoristiti svoje vrijeme kopajući rovove i ispunjavajući vreće pijeskom dok smo mi ostali na putu.

Kako smo krenuli niz cestu, sve se više približavajući bunkerskom kompleksu, psihički smo se spremili na osvetu kosookih. Svaki od tri voda slijedio je drugu stazu.

Kada je čovjek na čelu našeg voda odjednom stao, svi ostali slijedili smo ga ni ne znajući točno zašto, iako smo osjetili da nešto definitivno nije u redu. Iz nekog razloga bolničar je odlučio ići naprijed i dok sam ja ispitivao otvoreno područje gdje su neki kolci bili zabijeni u zemlju, čuli smo glasnu eksploziju. Par sekundi kasnije bolničar je dotrčao natrag krvareći iz lijevog ramena, i tako smo ga brzo zavili. Moja prva pomisao bila je kako sam povukao minu iznenađenja zbog čega je došlo do eksplozije.

U tom trenutku imali smo svoje prvo iskustvo s AK-47 (kalašnjikov), upravo čuvši kako zvuči. Kalašnjikov je bio komunistički napravljen oružje kalibra promjera 7.62 mm, automatska puška za napad, individualno oružje broj jedan neprijateljskih sila.

Pavši na koljena, to se dokazalo kao bolno iskustvo s obzirom da sam i u to vrijeme nosio 60-lb. ruksak. Motreći kroz gustu džunglu, mogao sam vidjeti grmlje kako se miče i čuti pucnjeve, ali nisam mogao vidjeti tko to radi.

S obzirom da je ovo bilo prvi put da je netko od nas OND-a upucan, svi smo se smrznuli na svojim stazama čekajući nekoga tko bi nam dao dozvolu da uzvratimo paljbu. Napokon, mnogo iskusniji vodnik izderao se da se smjesta gubimo odatle. U tom trenutku odlučio sam da mi je bolje da se

počnem ponašati kao taj vodnik ili bolje rečeno, kao John Wayne.

“U redu dečki,” rekao sam nadajući se da će to zvučati kao autoritativni glas, “bolje vam je da se maknete otuda. Ja ću vas pokrivati.”

Neki od mlađih OND-a bili su tako uplašeni da su samo nestali. Tada smo čuli da je borbeni helikopter (cobra) na vidiku. To je bio veoma dobro naoružan helikopter za podržavanje pješačkih trupa ili za neovisno napadanje neprijateljske skupine ili položaja. Nakon što su dečki promislili o tome, zaključili su kako bi to definitivno značilo nevolju te su ostavili strojnicu iza sebe zajedno s laserskom puškom vrijedne šest tisuća dolara i otrčali glavom bez obzira. Sljedeći put kada sam se osvrnuo oko sebe, nikoga nije bilo osim mene.

Odlučio sam nastaviti progoniti onoga koji je pucao, tko god da je bio. Nakon što je taj kosoooki ispalio još nekoliko metaka na mene, čuo sam druge ljude kako pucaju pa sam i ja učinio isto. Nakon što sam ispalio u smjeru iz kojega su dolazili pucnjevi, kosoooki kojeg još nisam mogao vidjeti uzvratilo je pucanj. Ispalio sam opet i on također. Nakon što smo se bavili time neko vrijeme, nešto mi je reklo da se maknem. Pužući deset centimetara nadesno, jedva sam izbjegao runde od četiri pucnja koji su bili ispaljeni u zemlju točno na mjesto na kojem sam bio stajao. Sjetivši se komentara koji sam čuo o vodnicima koji jedva da izdrže jedan tjedan u Vijetnamu, učinilo mi se kako sam došao vrlo blizu toga da postanem dio te statistike.

Moja sljedeća reakcija bila je ljutnja. Zaključio sam kako bih trebao krenuti za onim koji je pucao u mene, kako bih se sada zaista trebao uozbiljiti u vezi s tim i kako bismo on i ja zajedno trebali sudjelovati u svojoj vlastitoj maloj paljbi.

Najednom je netko uzviknuo moje ime i naredio mi da se maknem odatle. Počeo sam se povlačiti pucajući cijelo vrijeme kako bih se obranio, ali sam se tada spotaknuo o grm ili panj koji je zahvatio moju petu zbog čega sam pao ravno na leđa. Kako sam još uvijek nosio svoj 60-lb. ruksak na leđima, koprcalo sam se uokolo kao neka velika kornjača prije negoli sam uspio odgmizati odatle na rukama i koljenima.

Kada smo se napokon svi uspjeli vratiti na obrambenu poziciju, netko je počeo brojiti. Tada, nakon što je zapovjednik uvidio kako je OND otrčao te ostavio oružje (ono vrijedno šest tisuća dolara), rekao nam je kako moramo odmah otići po te stvari i ne vraćati se dok ne pronađemo svu opremu jer ako neprijatelj tamo dođe prvi, možemo biti sigurni kako nas očekuje nevolja.

Narednik Roy Weston, moj bliski prijatelj, stavio je svoju ekipu na čelo kako bi osigurali područje ispred nas.

Nekoliko trenutaka kasnije, vidio sam čovjeka kako iznosi Westona koji

je bio pogođen u prsa. Nakon što je prebačen natrag u SAD-e, sjetio sam se kako živi negdje u Oklahomi te odlučio kako ću uzeti vremena da ga posjetim nakon rata.

Nakon rata! Tko je uopće mogao znati koliko će dugo trajati i koliko će još života biti izgubljeno.

U toj svojoj početnoj borbi uspjeli smo ubiti jednog ili dva kosoooka prije povlačenja. Kada smo sljedeći dan došli natrag, svi su ostali već bili otišli. Pregledali smo stvari koje su ostavili iza sebe kako bismo utvrdili kuda su krenuli i nakon što smo sve ispitali, dignuli smo mjesto u zrak.

Nakon što je narednik Weston otišao, shvatio sam kako mi nedostaju moji mali razgovori s njim. Od samog početka, shvaćao sam njegovu strategiju malo jasnije od ostalih, s obzirom da je bila dosta slična mojoj. Na kraju svakoga dana, nakon što bismo zauzeli svoju noćnu obrambeni položaj, pronašao bih Westona i opisao mu različite stvari koje sam primijetio tijekom dana i onda bih ga pitao što je to značilo. S obzirom da je on proveo u Vijetnamu poprilično vremena, bio je čovjek kojeg je vrijedilo poslušati; znao je kako pročitati svaki znak. Naučio sam ponešto od Westona i osjećao sam se kao riba na suhom od trenutka kada su ga prebacili natrag u SAD-e.

Učili su nas da se krećemo džunglom u raspoređenoj koloni s pogledom uperenim u čovjeka ispred. Ako bi čovjek ispred bio pogođen, šansa da ostali prežive bila je samo ako se dovoljno brzo spuste dolje. Dokle god čovjek na čelu (prvi u koloni) ne bi bio pogođen, morao se probijati kroz grmlje i praviti put nama ostalima, zbog čega nam je bilo mnogo lakše proći.

Svaki dan bi netko drugi iz voda bio na čelu kolone dok bi ga ostali slijedili. Bilo je vremena kada bih se našao na kraju kolone, mjestu za koje sam osjećao da je najsigurnije, ukoliko ne bi bilo nikakvih kosoookih koji bi nas pratili.

Vodnik koji je hodao na čelu također je bio odgovoran za svaku paljbu s kojom bi se mogao nenadano susresti. Ostali vodnici bili su u rezervi, pazeći na Prednju operativnu bazu, ukoliko ne bi došao nekakav hitni poziv.

Svaku noć porušili bismo malo drveće sa svojim mačetama što nije bilo previše zabavno, ali je učvršćivalo naša tijela. Mogli smo se mnogo bolje upoznati dok bismo radili takve stvari. Gledajući druge kako operiraju, otkrivao se njihov način razmišljanja i koliko bi se na njih moglo računati u hitnom slučaju.

S obzirom da sam bio narednik i vodnik, nije prošlo mnogo vremena dok mi nisu rekli kako bih trebao sam izvesti svoju prvu zasjedu. Narednik voda Woody Hanks dodijelio mi je skupinu ljudi predstavljajući ih kao moj tim.

Tijekom brzog sastanka sa svojim zapovjednikom satnije na karti je označeno mjesto koje je predstavljalo lokaciju na kojoj bih trebao postaviti svoju prvu zasjedu. Ispalo je kako se lokacija nalazi jedan kilometar podalje – jedan kilometar mjereći tisuću metara po tisuću metara.

Nakon što sam jednom sve označio, okupio sam svoju ekipu i malo porazgovarao s čovjekom koji je trebao biti na čelu kolone čije je ime bilo Artie Atwood. Objasnio sam Artiju kako trebamo proći tisuću dvjesto metara preko otvorene livade i postaviti zasjedu točno na rubu šume.

Artie me pogledao i rekao: "Nosi se, stari. Ja ne idem tamo. Petero ili šestero nas toliko udaljenih od ostatka bilo bi samoubojstvo." Usput me podsjetio kako ima još nešto manje od šezdeset dana služenja.

Iako me njegova ratobornost iznenadila, znao sam da je ozbiljan. Odlučivši kako ću slijediti primjer, rekao sam: "Znaš što, Artie, ja ću hodati na čelu", što ga je moglo (kao i druge), a i nije moralo, uvjeriti kako neću slati svoje ljude ondje gdje se i sam ne bih usudio ići.

Nakon što smo završili svoj mali sastanak, svi su me pogledali s nevjericom. Napokon, netko je rekao: "Naredniče, ne znam što ste to naučili u NCO akademiji, ali mi ovdje ne radimo takve gluposti."

Odgovorio sam na to podsjećajući ih kako sam narednik u vojsci SAD-a i kako nemam nikakvu namjeru ne poštivati naredbu.

"Ja idem!" rekao sam im. "A vi idete sa mnom." Nakon toga zaprijetio sam im vojnim sudom i to je izgleda privuklo njihovu pažnju.

Kada me je netko upitao kad ćemo se napokon usidriti, znao sam kako sam kako je njihova suradnja bila osigurana. Skupili smo svu borbenu opremu, uključujući pješačke mine koje su bile komandno-detonirane i protupješačke mine. Sve unutar pedeset stopa ispred mina instinktivno bi prestalo disati s obzirom da su one bile dizajnirane tako da natope područje od šezdeset stupnjeva ispred sa sedamsto pedeset kugličnih ležajeva.

Jednom kada smo krenuli, sa mnom na čelu, nisam se okretao. Tijekom puta primijetio sam neke stvari koje mi se nisu sviđale i pažljivo sam kleknuo na jedno koljeno. Nastavio sam promatrati šumu dok sam pozivao druge da dođu naprijed. Kada sam vidio kako se nitko nije pojavio, mahnuo sam opet, još uvijek očiju uperenih prema šumi. Kada sam se napokon okrenuo i pogledao unatrag, vidio sam svoje ljude dvjesto metara iza sebe. Ovaj put mahnuo sam im s ljutom nestrpljivošću, ali su me oni samo otkantali.

Vrativši se natrag na mjesto gdje su bili, rekao sam: "Što se k vragu događa?"

Glasnogovornik skupine dao mi je do znanja kako mogu raditi što god hoću, ali da me oni nemaju namjeru slijediti. "Jednom kada ne budeš tako

nov," rekao je, "počet ćeš gledati na stvari drukčije." U tom trenutku počeo sam osjećati kako su ti dečki već zaključili da ću biti prvi koji će umrijeti ako i dalje nastavim tupiti po svome.

"Ok," rekao sam, cereći se kiselo, "pa onda, gdje se vi želite smjestiti?"

Jednom kada su izabrali mjesto, postavili smo zasjedu oko sto pedeset stopa ispred bunkera s nekoliko ljudi u njemu. Upozorili smo dečke u bunkeru o svom položaju tako da ne bi slučajno bacili koju minu i ubili nas umjesto kosookih.

Lekcija koju sam naučio iz svega ovog bila je da ako ti netko kaže da ideš naprijed dvije tisuće metara, tvoj najbolji odgovor bit će ako mu odvratiš da to učini sam. Tako se to radilo u linijskoj satnji.

Konstantno smo dobivali obavješajna izvješća i jedno od tih izvješća obavijestilo nas je kako je otkriven glavni bunkerski kompleks u provinciji Tay Ninh. Obično je glavni bunkerski kompleks tako dobro skriven i zakamufliran da ga je nemoguće vidjeti iz zraka. Zbog toga ga je također teško vidjeti i sa zemlje.

Ovaj posebni kompleks pokrивao je šest kilometara, što znači da je bio velik tisuću i pol do dvije tisuće metara širine i dva i pol kilometra dubine. Sadržavao je, između ostaloga, podzemnu bolnicu, koja je zaista bila predivna s obzirom na to da je cijeli projekt iskopan rukama. Tijekom određenog vremena neprijatelj je doslovce napravio "pčelinju saću" u Željeznom trokutu sa sofisticiranim kompleksom tunela, a te podzemne mreže omogućavale su im s pogodnostima ambulante i sobe za treniranje, deponije za opskrbu, pa čak i neke administrativne urede.

Otkriće ovoga glavnoga kompleksa značilo je kako smo pronašli veliko jato kosookih i plan je bio okružiti ih nakon što B-52 otkuca te uzeti zatvorenike s ciljem dobivanja određenih informacija.

Naš bataljun od tisuću ljudi doletio je i počeo ih udarati sa svime što smo imali. Nakon što je mjesto osvijetljeno (još jedan pojam za B-52 bombašku misiju), otkriveno je kako je pogodak bio dosta loš, s obzirom da je u biti oštećen samo kut cijeloga kompleksa.

Nakon što smo brzo pomeli mjesto, pretpostavili smo da su kosooki već otišli s obzirom kako se činilo da je cijeli bunker prazan. Ili smo barem mi tako mislili.

Dok sam stajao sa strane i pušio cigaretu, čovjek imenom Quincy baš je otvorio jedan bunker točno ispred nas. Primijetili smo bunker, ali nikome od nas nije palo na pamet da pogledamo unutra. Kada je Quincy ugledao kosookog koji je imalo svoj nišan točno na meni, počeo je pucati nakon čega je ovaj pao i otkotrljao se natrag u bunker.

Znajući da je unutra, pozvali smo chieu hoija (neprijateljski vojnik koji je vraćen iz južnovijetnamske vlade). Nakon što je chieu hoiju dana mogućnost da na vijetnamskom porazgovara s kosookim iznutra, nagovarajući ga da baci svoje oružje i preda se, shvatili smo kako imamo pravoga upornog čovjeka u svojim rukama.

U tom trenutku, Artie Atwood i ja puzili smo na trbuhu prema bunkeru kako bismo unutra ubacili fragmentacijsku granatu. Kako je bilo potrebno samo četiri sekunde da bomba eksplodira, otkotrljali smo se odande što smo brže mogli.

“Misliš li da ga imamo?” pitao je Artie, nakon što je bomba eksplodirala.

“Da”, rekao sam.

Netko je predložio da ubacimo još tri fragmentacijske bombe u bunker, što sam i učinio. Bacio sam ih u rupu koja je bila oko šest puta šest, i nakon što su sve eksplodirale, bilo je jednoglasno odlučeno da bih ja trebao biti taj koji će prvi ući unutra. S obzirom da sam bio narednik, još sam jednom bio pozvan biti primjerom, ili se barem tako činilo.

U međuvremenu smo ugledali zelene obilježivače, slične municiji koju su upotrebljavali kosooki, a sadržavali su kemijsku tvar kojom su označavali letove svojih projektila ostavljajući trag dima ili vatre. Tada smo shvatili kako jedan kosooki pokušava pokriti onoga drugoga kojeg smo slijedili.

Odlučili smo pritajiti se neko vrijeme, iako je naš cilj bio doći do kosookog u bunkeru. Zbog toga što je to bio bunker tipa Z, znali smo kako možda nećemo nikada doći do njega ukoliko je pobjegao na drugi kraj.

U šest puta šest bunkeru poprilično je lako vidjeti drugi izlaz i nakon što smo našli druga vrata, odlučili smo ubaciti nekoliko bombi i ondje. Tada je Artie otpuzao sa svojom puškom čekajući dok drugi kosooki počne pucati.

Sa samo jednom granatom u svojoj ruci, kojoj sam već izvukao iglu, dopuzao sam do vrha bunkera i pogledao kroz otvor. Odjednom sam ugledao kosookog kako stoji točno ispod otvora držeći kalašnjikov. Bio sam samo oko tri stope iznad njega i Artie je bio približno jednako udaljen, ali klečeći nadesnio tako da nije mogao vidjeti ono što sam i ja vidio. Zaključio sam da kad bi se kosooki samo malo pomaknuo, mogao bi vidjeti Atwooda i ubiti ga u trenutku. To me je toliko uplašilo da sam skočio s bunkera i potrčao prema ostalima. Gledajući unatrag kako bih vidio je li Atwood poprskao kosookog, pao sam točno ispred gusto naraslog bambusa. Udarivši tako jako u to deblo koje može narasti do četiri do šest metara,

osjećao sam se kao da sam se zabio u zid cigli. Iako sam pao, još uvijek sam smrtno držao granatu i nakon što sam se napokon vratio na noge, otrčao sam natrag prema bunkeru potpuno siguran kako će Artie poginuti.

Kako sam bacio granatu na kosookog u bunkeru, viknuo sam Artieju da se makne. U trenutku kada je ovaj opalio AK-47, ja sam držao raširene ruke tako da su metci zapravo prošli kroz prazan prostor između mojih prstiju.

Toliko je dramatičnih misli o životu pred smrt koje osoba može imati u takvim trenucima, ali jedina stvar na koju sam ja pomislio bio je incident kada sam četvrtog srpnja dok sam još bio dijete zapalio eksplozivnu žabicu koju sam potom zaboravio baciti.

2 - MOJ NAJBOLJI PRIJATELJ

Naći se u takvoj situaciji gdje si umalo pogoden iskustvo je koje se može osjetiti samo u retrospekciji. Dogodilo se tako brzo, ništa nisam ni osjetio. Ali nekoliko minuta kasnije, odjednom, ipak, osjetio sam sve. Tresao sam se nekontrolirano dok je adrenalin uzburkano teкао mojim tijelom. Prvi put, osjećao sam takav strah nakon suočavanja sa smrti koji je bio ne samo moćan, već me učinio potpuno nepokretnim.

Čuo sam zapovjednika satnije kako viče: "Što ti se dovraga dogodilo, vojniče? Hoćeš li ubiti tog pušioničara ili ne?" Kao iz velike daljine čuo sam poručnikov odgovor na ovo: "Mislim da ga imamo, gospodine. Samo ga moramo izvući odande."

Ono što sam mislio nakon što sam čuo tu kratku razmjenu riječi bilo je otprilike ovako: "Zašto ti ne dovučeš svoju guzicu ovamo pa da vidimo koliko si pak ti hrabar, pušioničaru!" što je poprilično sabralo moje osjećaje prema zapovjedniku satnije.

Kako su svi pogledali u mom smjeru, pomaknuo sam se naprijed i spremio kako bih ušao unutra. Rupa u bunkeru bila je toliko mala da nisam mogao ući s puškom M-16, pa su mi dali .45 mm automatski revolver. Problem je bio što tako dugo nije bio u svojoj futroli da se smrznuo. Trebalo mi je malo vremena da ga pokrenem.

Kako sam oprezno ušao u rupu, mogao sam vidjeti čovjekovu nogu, a s obzirom da se nije micala, pretpostavio sam kako je taj kosooki vjerojatno mrtav ili pak, smrtonosno ranjen. Ipak, bilo je i drugih stvari za zabrinuti se. S obzirom da je ovo bio glavni bunkerski kompleks, znao sam kako je ovaj mali prostor vjerojatno ulaz u nešto mnogo veće – možda u cijelu bolnicu ili čak u administrativne urede, gdje su mogli čekati mnogi drugi.

Pomisao na to što bi doista moglo biti unutra prouzročila je ubrzan i nepravilan rad moga srca. Kada sam se napokon uspio uvući unutra, vidio sam kako noga u koju sam maloprije gledao nije više bila pričvršćena za čovjeka kojemu je nekada pripadala. Sjedio je oslonjen o zid, buljeći u vlastitu nogu, ali onda, kada sam pogledao malo pažljivije, vidio sam kako su njegove oči zapravo nepomične te sam tek tada shvatio kako je to trebalo biti moje prvo dokazano ubojstvo.

Učinio sam to. Ubio sam nekoga. Pomislio sam na film *Do pakla i natrag* s Audie Murphijem i pokušavao se dosjetiti razloga svoje fasciniranosti tim filmom. Tamo na ekranu to se činilo toliko drukčijim. Tamo je bilo nečega tako herojskoga i opasnog u vezi sa svim tim. Tamo nije bilo nikakve sumnje u Audiejevu misiju, u njezinu svrhu i važnost. Ali sada sam gledao u mrtvog čovjeka, u nekoga koga nikada nisam ni poznavao, a ipak, taj je čovjek imao svoju povijest. Nekome koga je on poznavao i volio ovo bi bilo važno i duboko bi žalio; innogi će životi vjerojatno bili raskinuti zbog onoga što se ovdje danas dogodilo. I jedan od tih života, znao sam, morao bi biti moj.

Samo nekoliko trenutaka ranije to još nisam bio učinio. Već sam oplakivao gubitak te osobe, one bez krvi na svojim rukama, one kojoj se nikada ne bih mogao vratiti.

Kada sam ga napokon izvukao van, svi su se skupili oko mene te su počeli padati komentari: "Da, dobro si ga sredio", "Mrtav je i u paklu, nema sumnje u to", "Tako treba, naredniče."

Osjećao sam se slabo i bolesno iznutra, no također i ljuto i odvratno pri pomisli da sam ubio čovjeka, pri pomisli da sam uopće morao ubiti tog čovjeka i da ću vjerojatno morati ubiti još mnogo takvih. Što je bilo još gore od svega, na neki sam način zaradio nekakvo novo poštovanje ovih ljudi i nekoliko ih je čak uzelo vremena da me potapšu po ramenu i komentiraju moju hrabrost. Hrabrost! Čak i sada, moje je srce tuklo kao ludo tako da sam jedva mogao čuti što govore.

Gledao sam dok je netko zatvarao oči mrtvacu i onda pretraživao džepove, tražeći bilo što, a da ima nekakvu vrijednost, uključujući i suvenire kao što su sjevernovijetnamska vojna kopča za remen sa zvijezdom na sebi za koju smo svi znali da će vrijediti svoje težine u zlatu natrag u SAD-u. U jednom trenutku četiri su se našle kod mene, ali sam ih sve podavao drugima.

Dok smo već pokrili tijelo, ruke su nam bile posve prekrivene krvlju. Kako bih se očistio, morao sam upotrijebiti dvije četvrtine svoje vode nakon čega sam gotovo umro od žeđi.

Ljudi su međusobno razgovarali i najednom, shvatio sam kako razgovaraju o meni. Nakon što su dobrovoljno iskazali svoja mišljenja, otkrio sam da misle kako neću još dugo izdržati ovdje zbog svega onoga što mi se već dogodilo. U prvih mjesec dana već sam gotovo dva puta izgubio život i izgledalo je, barem u njihovim očima, kao da sam označen za ranu ostavku.

Istovremeno su me smatrali najhrabrijim članom, čovjekom na kojega se uvijek moglo računati da će obaviti svoj posao. Gledajući unatrag, mislim da je više bio slučaj - biti preglup da bih se bojao i biti programiran činiti

određene stvari na određen način koje sam ja jednostavno obavljao.

Ovo je bilo nešto kroz što je svaki vojnik morao proći kako bi nastavio s nezamislivom stvarnošću ubijanja s ciljem izbjegavanja vlastite smrti. Ova dalekovidna transformacija bila je potrebna kako bih učinio ono zbog čega sam i došao u Vijetnam. Iako sam se i sam počeo osjećati kao stranac, mislio sam da je to dobro. Bilo je puno lakše nositi se s osobom koju nisam poznao nego s onom koju jesam. Nisam trebao glas u svojoj glavi koji me konstantno kritizirao, onaj koji je izgleda namjeravao učiniti da se osjećam krivim i osramoćenim.

Dva dana kasnije, kada smo već bili uključeni u više bitki s ostalim bunkerskim kompleksima, najednom sam čuo kako netko zaziva moje ime. Ispustivši opremu, otpuzao sam do zapovjednika koji je rekao: "Imamo ranjenog čovjeka."

Dotada su već svi vikali: "Andy je gore. Pogoden je! Neka netko ode po njega!"

Iako je naš vod poprilično dobro okružio područje, nitko se nije javio da bi otišao po Andyja Fletchera, crnca, čija je namjera ustvari bila ispaliti M-79 u bunker. Iako je spaljivač M-79 bio dizajniran tako da isпали s daljine od četiri i pol do šest metara, Andy se približio svojoj meti na daljinu od oko dva metra. Kada je kosooki vidio njegovu namjeru, upucao ga je. Metak je ušao kroz Andyjev vrat i izašao straga, ispod lopatice. Dok sam stigao do njega, već je obilno krvario kroz obje rupe. Doveo sam sve na položaj te su pogleli dolje postolje sa žicom dok sam ja otpuzao šest metara i brzo ga povukao natrag. Nakon toga Atwood i ja odnijeli smo ga k bolničaru i ukrkali u helikopter. Bio je u nesvijesti to vrijeme, uslijed gubitka krvi, a potom je umro zbog povreda.

Izbombardirali smo to mjesto do temelja i potom otkrili tajno skrovište municije i eksploziva. Bili smo zaista pravi sretnici što nismo uspjeli pogoditi to područje jer da jesmo, eksplozija bi nas sve raznijela u komadiće.

Prije nego smo se upleli u sljedeću bitku, već sam stekao nekoliko prijatelja, što je bilo nešto na što su nas svi upozoravali da ne činimo. Ipak, upoznao sam tog čovjeka koji se zvao Lonnie Davis i nakon nekog vremena, Lonnie je postao moj prijatelj.

Kako me sada više nisu smatrali jednim od JND-a, imao sam ekipu koja se činila potpuno spremnom da me podupre i Lonnie je postao moj strojni pucač. Bio je poprilično čvrst i prizemljen, smatrajući kako je donekle imao privilegiranu pozadinu.

Kao civil, imao je dobro plaćen posao, posjedovao Corvetteu i živio poprilično dobro. Ali nakon što sam mu nekoliko puta uspio spasiti život,

Lonnie je postao moj glavni čovjek.

Drugi čovjek s kojim sam se također dosta zbližio bio je narednik Henry Akins, koji je bio na odlasku kada sam ja prvi put došao u jedinicu. Nakon što sam stvarno dobio priliku da ga upoznam, znao sam da se nemam čega bojati dokle god je on u blizini. Zaradio je nekoliko Srebrnih zvijezda i bio na svojoj trećoj turneji u Vijetnamu, i što god bi narednik Akins rekao, bilo je uglavnom točno.

Započeli smo još jedan jurišni napad postavivši fiksnu operacijsku bazu (FOB), a zatim otišli van tražiti nevolju. Ovaj smo put slijedili superstazu dovoljno široku da joj se prilagodi dvije i pol tone težak kamion. Nakon što smo sredili glavnu liniju opskrbe, znali smo kako se moramo dobro pripremiti.

Tamo je, naravno, bio bunkerski kompleks, i toga popodneva jedan je naš čovjek ubio kosookog. Nakon toga dio je naše jedinice otišao u ophodnju s narednikom Akinsom, dok je ostala polovica ostala iza da osigura FOB. Kako sam ja bio u grupi koja je ostala, zaposleno sam kopao rupe kada je odjednom nastao pravi pakao.

Ubrzo nakon što je započela borba, zapovjednik me pozvao kako bi mi rekao da je Lonniejeva strojnica zaglavila. To se nikada nije dogodilo, osim ako ju čovjek nije znao upotrebljavati ili ako je ne bi dobro očistio.

U svakom slučaju, kada je pokušao ubiti neke kosooke, puška bi zaglavila i nitko ne bi bio ubijen. Zbog toga što su se svi tako očito tome rugali, brzo sam ih uvjerio kako će se puška provjeriti i kako se ništa ovakvo više neće ponoviti. Nakon što smo Lonnie i ja osobno očistili pušku, ispalili smo na suho i uvidjeli da radi savršeno.

Iste noći poslali smo ekipu da postavi zasjedu na onoj superstazi i pobili još nekoliko kosookih. Sljedeće jutro provjerili smo mrtvace i uputili se prema bunkerskom kompleksu. Posao ubijanja išao je veoma dobro.

Dvojica naših minobacača zvali su se Charlie Grissom i Pete Sturgis. Charlie je bio kukavička klasa i kad god je mogao, volio me podsjećati na to da je on minobacač koji u biti pripada vatrenoj bazi. Također je više volio hod iza mene negoli ispred.

Nakon što smo završili s iskopavanjem rovova, ujedinili smo se s ostalom četom, preustrojivši se i krenuvši natrag prema bunkerskom kompleksu na popodnevi napad.

Kada nas je neprijatelj počeo napadati s vlastitim minobacačima, mnogo naših dečkiju skočilo je u krater od bombi koji su bili duboki oko šest metara i široki šest metara. Na trenutak se to učinilo kao najbolja linija obrane tako da sam i ja učinio isto. No baš kada sam uskočio u krater, drugi

je čovjek skočio na mene i nisam se ni snašao, a on je već hodao po mojoj puški.

Počeo sam ga tjerati van kada sam shvatio kako je sav smeten i tetura uokolo buljeći na drugu stranu. Iako je stajao točno pored mene, uopće nisam primijetio da je pogođen. Dotada sam već izašao iz bunkera pokušavajući shvatiti što se događa.

U međuvremenu, drugi čovjek koji je stajao oko tri stope podalje odjednom je zgrabio svoju pušku, podignuo je iznad glave i počeo mahnito pucati nasumce. U tom procesu gotovo me pogodio u nogu pa sam počeo vikati na njega i to ga je, izgleda, prizemljilo. Vidjevši koliko je prestrašen, snizio sam svoj glas dok sam ga tjerao da gleda kuda puca ukoliko ne želi pobiti svoje ljude.

Sljedeći put kada smo isprobali strojnicu, opet je zaglavila i iako nismo znali zbog čega, nismo imali vremena razmišljati.

U tom trenutku shvatio sam kako ne mogu više ostati pokraj kratera. Naposljetku, ja sam bio glavni čovjek u sektoru. Svi su pucali, uglavnom u istom smjeru, ali ja nisam bio posve siguran u što pucaju. Dok sam pogledavao te dečke, mogao sam uvidjeti kako su blizu stanja opće panike. Neki su bili toliko uspaničeni da sam posve siguran kako bi odjurili nekamo istog trenutka, samo da su imali kamo. Kako to nije bio slučaj, nisu imali izbora, nego ostati zajedno i boriti se.

Sljedeća stvar koja se dogodila je da smo primili hitan poziv iz svoje fiksne operacijske baze. Shvatili smo da dok smo pucali u kosooke, s jedne strane oni su nas okruživali, dolazeći straga, probijajući se i sijekući našu jedinicu napola. Rekli su nam da nas trebaju natrag u FOB-u kako bismo spriječili neprijatelja u preuzimanju naših bunkera i opskrbljivača te da im ne bismo upali u zasjedu nakon što se vratimo.

Nakon što smo sabotirali ovaj plan, malo smo prigrizli i ponovno se vratili u akciju.

Dok je Lonnie opet izvlačio svoju stražnjicu zbog zaglavljene strojnice, drugi čovjek imenom Barry Phipps izvukao je svoj mali Novi zavjet i počeo ga čitati. Barry je bio bombaš koji je lansirao granate M-79.

Kada je bitka opet započela, dali smo im sve što smo imali i nakon nekog vremena narednik Akins krenuo je niz stazu. Bio je obučen točno kao Ho Chi Minh, u njihovim cipelama, šljemu i odjeći noseći sa sobom kalašnjikov. Izgledao je baš kao kosooki.

Kad god bi došlo do kakve borbe, moglo se računati na to kako će Akins krenuti prvi ravno za tim Vijetnamcima. Bio je ubojito hrabar i prokletu ponosan zbog toga.

Na taj osobiti dan viknuo sam: "Hej, naredniče, oni su ovdje." Nakon nekoliko minuta opet sam ga zazvao. Najednom, sva je pucnjava stala i tada smo mogli vidjeti Akinsa kako se vraća uz stazu. Sljedeće što smo čuli bila su četiri pucnja, četiri tako čvrsta pucnja savršeno namještena tako da je Akinsovo tijelo bilo izrešetano slijeva nadesno. Pao je na koljena i zatim nekako legnuo unazad sa svojim kalašnjikovom preko tijela.

Kako sam ga nastavio dozivati, čuo sam da mi Pete Sturgis govori: "Zaboravi, čovječe. Mrtav je."

Oblak tišine kao da je pao preko cijele džungle dok sam gledao u Petea razmišljajući o onome što je upravo rekao. Ne može biti istina, mislio sam, jer nitko nikada nije ubio Akinsa. Činio se nezaustavljivim, ali ipak, nije bio. Želio sam ga zazvati opet, ovaj put glasnije, dovoljno glasno da ga podignem iz toga dubokog konačnog sna i da ga vratim natrag k nama, ondje gdje je pripada.

Akins mrtav! Ta pomisao bila je kao tup udarac u trbuh i u trenutku mi se učinilo kao da mi se udvostručila bol. Pomislio sam na njegove dvije Srebrne zvijezde i njegove tri turneje dužnosti koje mu nisu providjele nikakvo životno osiguranje. Ta hladna realnost potpuno me svladala i trebalo mi je neko vrijeme da se oporavim.

Na kraju toga dana imali smo ranjene koji su ležali razasuti po cijelom mjestu, ali budući da nas je neprijatelj još uvijek napadao s boka, znali smo da će ih biti teško izvući odatle.

Odjednom smo čuli strašan vrisak. Ispalo je da je to Barry Phipps, koji se dovukao uz stazu sa svojim M-79 spaljivačem kako bi ili pomogao naredniku Akinsu ili zaštitio bilo koga tko bi ga pokušao izvući. Barry Phipps, sa svojim malim Novim zavjetom bio je odlučan učiniti sve ono što je mogao i što je bilo potrebno kako bi pomogao i podupro svakoga tko bi ga ikada trebao.

Lonnie Davis sjedio je ondje s nama u trenutku kada ga je zapovjednik satnije pozvao da ide izvlačiti ranjenike. U tom trenutku rekao sam Lonnieju da stavi na zemlju postolje žice dok smo izvlačili svoje ranjenike kako nas neprijatelji ne bi pratili. Lonnie je ispalio u grmlje gdje se Phipps skrivao, i to ne samo jednom već nekoliko puta, pogodivši ga u stražnjicu i područje zdjelice. Kasnije, kada sam provjeravao Phippsa, mogao sam vidjeti omjer njegovih ozljeda. Njegove rane bile su užasno velike i strašne.

Dok smo činili sve što smo mogli za Phippsa, Davis je počeo plakati i vrištati: "Pogodio sam jednog od naših. Bože, oprost mi!" Nastavio je tako sve dok ga nisam napokon zgrabio i poprilično čvrsto protresao.

"Nemamo vremena za ovakva sranja!" viknuo sam. "Moramo se smjesta

maknuti odavde!”

To je izgleda spustilo Lonnieja na zemlju te je zgrabio svoju pušku i ono što je ostalo od njegove opreme dok sam ja nosio Phippsa.

Kada smo napokon vratili Phippsa u bazu, započeli smo sa sječom stabala kako bismo oslobodili područje za slijetanje helikoptera.

Davis je još uvijek bio poprilično histeričan i za poručnika bio je kriv izbor ono što je upravo krenuo učiniti, ali ipak, nije popustio. Poslije toga posjeo sam Davisa i potihom porazgovarao s njim, podsjećajući ga da se takve stvari uvijek događaju i da svi znaju kako to nije bilo namjerno.

Lonnijev odgovor bio je ovo: “Neću više nositi tu strojnicu sa sobom, nije me briga ako me odvedu na vojni sud ili čak ako me ubiju! Ja to jednostavno neću više nositi!”

Pokušavao sam ga urazumiti, inzistirajući kako trebamo tu strojnicu.

“Onda neka to radi netko drugi!” bio je uporan. “Činjenica da je Phipps još živ samo je slučajnost, ako želiš znati istinu.”

Pitao sam ga što misli pod tim.

“Strojnica je opet zaglavila!” rekao mi je. “Da nije, nastavio bih s pucnjavom i Barry Phipps bio bi mrtav.”

Kada mi je to rekao, odlučio sam zamijeniti tu strojnicu odmah sljedeći put nakon što dođe helikopter s opskrbom.

U međuvremenu, poručnik, koji nije završio s maltretiranjem jednog Lonnieja Davisa, bacio je Phippsovu granatu ravno ovome u ruke i rekao: “Evo! Vidi ako možeš popraviti ovaj komad sranja!”

Davis nije mogao zamijetiti, iako mi ostali jesmo, kako je granata prekrivena Phippsovom krvlju.

Povukavši Davisa na stranu, pomogao sam mu očistiti spaljivač, na poprilično isti način kao što smo očistili i strojnicu. Radili smo tiho, s obzirom da nijedan od nas nije bio siguran kako može kontrolirati svoje osjećaje. Baš tada, bjesnio sam iznutra što je poručnik izabrao baš taj način kako bi sredio situaciju. Pokušavao sam ne misliti na koje bih se sve načine mogao tužiti. Čuo sam priče o tome kako su poručnici i oficiri bivali ubijeni od vlastitih ljudi i sada sam počeo razumijevati njihove razloge.

Tijekom cijelog rata suočavali smo se s mješavinom bijesa i straha i iz toga bi proizašli trenutci nevjerovatne frustracije. Vrištanje u mojoj glavi bilo je često tako glasno zbog čega sam bio siguran kako ga može čuti i neprijatelj. Bilo je trenutaka kada bi se činilo kako svaka stanica i materija u mom tijelu vibrira supernapunjenim adrenalinom i tada sam bio spreman zaista učiniti sve. Sav taj skriveni bijes nije imao kamo otići, sve do sljedeće bitke s Vijetkongovcima. To je bilo ono što je činilo američkog vojnika najgrubljim

i najopakijim od svih ostalih vojnika, skupa s beskrajnom frustracijom neznanja zašto se uopće nalazi tu ili zašto radi to što trenutno radi.

Od onoga što nam je bilo rečeno, to je imalo nekakve veze s “domino teorijom” koja je započela kada je predsjednik Eisenhower napisao pismo predsjedniku Južnog Vijetnama u kojemu je obećao veću američku potporu toj državi. Eisenhower je držao kako je Južni Vijetnam domino između svih ostalih domina (ili nacija), tako da ako bi samo jedan od njih pripao komunistima, neminovno bi i ostale demokratske nacije Jugoistočne Azije učinile isto.

Amerikanci koji su bili u Vijetnamu tijekom idealizma sredinom 60-ih vjerovali su da se bore protiv komunizma u Vijetnamu kako bi spriječili približavanje domino efekta američkoj obali. Ali kako se rat nastavljao, naprezanje oko oslobađanja Južnih Vijetnamaca od komunističke dominacije izgubilo je potporu Amerikanaca koji su bili kod kuće i koji su pogrešno shvatili da se tu radi o civilnom ratu između Sjevernoga i Južnog Vijetnama. Nakon nekog vremena američki vojnici i civili više nisu shvaćali ima li rat veze s demokracijom ili komunizmom. I tako je to postalo središte civilnog nemira na američkim obalama i težak križ koji su morali nositi veterani koji su se već vratili iz rata.

Ali dok smo bili tamo, mislili smo kako je ono s čime se trenutno suočavamo najgore od svega. PTSP nam nije ništa značio u tom trenutku. Sumnjao sam da je uopće itko i čuo za to.

Kada smo se naposljetku vratili u svoju bazu, pozvali smo borbeni helikopter da dođe i slisti te pušioničare te ih vrati natrag na njihovo mjesto, a nama da vremena da se maknemo odonuda. Ovaj teško naoružani helikopter upotrebljavao se za potpotru pješačkim trupama, kada nije neovisno napadao neprijateljske jedinice ili položaje.

Iako je naš promatrač javio točnu lokaciju neprijateljskog bunkera, u cobra helikopteru očito su mislili kako se radi o nekakvim pogreškama. Nakon što su sami napravili nekakve svoje brze kalkulacije, dobili su potpuno novu lokaciju kao metu i umjesto da zapucaju na bunkerski kompleks, završili su pucajući ravno na nas.

Krajnji rezultat bio je da je većina naših ljudi bila ozbiljno ranjena i nakon što su bili odvedeni na liječenje, ispalo je kako smo ostali bez sedamnaestero ljudi u svomevodu.

Sljedeće jutro, nakon vrlo malo sna i dok smo se još pokušavali oporaviti od svega toga, još jednom, spremali smo se za noćnu bitku, što je bilo neprijateljsko omiljeno vrijeme za napad. Dotada smo već shvatili kako smo zagrizli mnogo više nego što možemo prožvakati. Bili smo jedinica od

stotinu ljudi boreći se protiv onoga što se činilo kao tisuća neprijateljskih vojnika. Bilo ih je posvuda! Kad smo ih pokušavali napasti s boka, oni su bili i ondje, susrećući se našom stranom sa svojim vojnicima koji su i nas pokušavali napasti s boka. Rezultat je uvijek bio isti. Bila je to igra šaha gdje svaki igrač upotrebljava sve svoje pijune s mukom kako bi očuvao kralja i kraljicu.

Na naše veliko iznenađenje, nisu lansirali napad kakav smo očekivali, tako da smo sljedeće jutro postavili nekoliko zasjeda.

S obzirom da je treći vod bio zaista jako pogođen, došli su do nas i jedan me pitao imamo li minobacača. Jedini koga sam imao bio je Lonnie, koji se još tresao zbog incidenta s Barryjem Phippsom i znao sam kako bi bio izuzetno loš potez da ga pošaljem tamo. Ipak, naš poručnik, u svojoj beskrajnoj mudrosti vidio je Lonnieja kao najbolju osobu da je pošalje van, ponajprije zato što je još uvijek "puštao paru" zbog onog incidenta sa strojnicom. Kao posljedica, nakon čišćenja krvi s Phippsove puške, Lonnie je otišao s novom ekipom i novim vođom s kojima nikada prije nije radio.

Mjesto na kojem su odlučili postaviti svoju zasjedu već je bilo zauzeto od strane neprijatelja i to zbog potpuno iste svrhe. Kao rezultat, nije bilo vremena za ikoga da zasjeda ikoga. Naletjevši slučajno jedni na druge, stvorili su sami malu paljbu na istom mjestu u isto vrijeme.

Dan kada sam poslao Lonnieja Davisa s trećim vođom bio je ujedno i zadnji dan kada sam ga vidio. Bio je pogođen u glavu i kada nam je radio javio tu vijest, znali smo zasigurno što to znači. Ali Lonnie je imao jaku volju za životom i kada ga je liječnik pregledao, rekao je: "Ne, čekajte, pružite pomoć njemu, on je još živ."

Nakon što su doveli Lonnieja na nosilima, jedan od bacača, Charlie Grissom, pokušao ga je ukrcati u helikopter. Ali zbog toga što je bio tako kukavički uplašen, ispustio je nosila zbog čega je Lonnie udario glavom iskliznuvši van i to je bilo ono što ga je dokrajčilo.

Gubitak moga prvog "najboljeg prijatelja u Vijetnamu" bio je trenutak određen da ostane sa mnom, ne samo tijekom rata, nego i sve ostale dane koji su slijedili. Razmišljao sam o upozorenjima koja su nam svima dana, da se klonimo bilo kakvih čvrstih vezivanja uz bilo koga. Kako je to bilo moguće, pitao sam se. Spoznaja o tome da možda nikada nećemo vidjeti svoje voljene učinila je potrebnim, čak neophodnim, da proizvedemo neku vrstu obitelji u ovoj stranoj i dalekoj zemlji. Čovjek nije stvoren za vojni život. Bilo je bezosjećajno očekivati od nas da se najednom prilagodimo tom načinu života, osobito zbog toga što smo bili prisiljeni pouzdati se jedan u drugoga da bismo uopće preživjeli. Kako je bilo moguće zahtijevati tako

nešto, a onda se samo okrenuti hladno od onih koji su nam čuvali leđa? Ne, to nije bilo moguće. Lonnie Davis bio je moj prijatelj, moj kompa iz rova, moj povjerenik, moj brat i moj drug. A sada je bio mrtav, i zbog glupe nesreće koja se umiješala, razbjjesnio sam se – razbjjesno na rat, na Charlieja Grissoma i na glupost zbog svega onog u što smo se zapleli. Ali tu nije bilo vremena za emocionalne ispade čak ni za trenutak kako bi se sve to složilo u glavi. Nije bilo vremena čak ni za pogrebnu službu.

Ali kada smo se napokon vratili u bazu, odlučio sam provjeriti i u potpunosti se uvjeriti što je sa strojnicom koju je Lonnie koristio i zbog čega je stalno zaglavljivala. Bio sam siguran da se radi o lošem izbacivaču. To što nije htjela ispaliti uopće nije bila Lonnijeva krivica. Iz nekog razloga, činilo mi se odjednom tako važnim da se to raščisti. Odmah sam o tome obavijestio poručnika, koji je uvijek bio tako strog prema Lonnieju i, poslije toga, nastavio sam tražiti načine kako opravdati svoga prijatelja, čineći to sada njemu na sjećanje.

3 - BROJANJE TIJELA

Borili smo se šest dana, šest krvavih dana u zapravo beskorisnim bitkama s obzirom na to da nikada ništa nismo postigli. Na kraju šestog dana norma naših žrtava pokazala je očitim kako bi se B-52 bombaška misija, drukčije znana kao arkus-rasvjeta, pokazala mnogo boljim rješenjem.

Slike svih tih osakaćenih tijela, razdvojenih u komadiće od metaka, granata i teške artiljerije, pogodila su me zaista duboko. Nikada ne bih zaboravio u što sam gledao. Valovi tuge, jada, boli, straha i ljutnje odjednom su pritekli u jedinstven osjećaj koji nije imao svoje ime, ali nakon svega toga postao je gorivo na koje sam naišao. Brojanje tijela bio je naš način bilježenja zgoditaka. Tko god da je ubio najviše, bio je "pobjednik".

Groteskne statistike znane kao "brojanje tijela" bile su neprijateljsko mjerenje pobjede kao što su bile i naše. Kada su ljudi umirali, netko je pobjeđivao. Pobjeđivao što? I za što? To je bilo pravo pitanje.

Počeo sam shvaćati beskorisnost nekih stvari. To je ružan osjećaj, ekstremno protivproduktivan onome čemu se vojnik podložio da će raditi. Ipak, bezosjećajne bitke i bezosjećajna ubijanja teško je nazvati nekim drugim imenom. Vojna strategija uistinu je bila ismijavana mnogo puta i te glupe pogreške koje su u nezgodan čas uzrokovale smrt tako finih momaka kao što je bio Lonnie Davis bilo je teško za progutati.

Bijes koji sam uspio potisnuti u to vrijeme vratio bi se progoniti me u kasnijim godinama. Kada se počeo pojavljivati na čudne i neprimjerene načine, polegao je temelj za mnoge propale veze i sveobuhvatnu neprilagođenost društvu, možda zato što mi je bilo nemoguće razumjeti mir onako kako su ga razumijevali drugi. U mojoj unutrašnjosti nije bilo mira, samo strašna sjećanja kakva nasilja i brutalnosti kojima je bilo suđeno da tu igraju tijekom životnog vijeka.

Nakon naših šest dana uzaludnih borbi pristigao je helikopter hitne pomoći kako bi izvukao ranjene i mrtve. Došao je bez ikakva oružja, koje ionako nije smio nositi, a ostavio je iza sebe svu opremu koja je pripadala ukrucanim vojnicima. Nakon toga, na nama je bilo da pokupimo sve ono što nismo željeli da dopadne u ruke kosookima, a s obzirom da je toga bilo zaista mnogo, sve smo bacili na hrpu – sve osim pušaka i municije te zapalili. Iako

bi nam zasigurno dobrodošla dodatna porcija oružja, jednostavno nismo mogli sve ponijeti niti smo željeli ostaviti neprijatelju, tako da smo ga spalili zajedno sa svime ostalim.

U danima koji su slijedili nakon Lonnijeve smrti, često sam razmišljao o svojim razgovorima s njim, koji su uključivali i neke misli o budućnosti.

Spomenuo mi je nekoliko benzinskih stanica koje je posjedovao kod kuće, uključujući i onu koja je bila strateški postavljena između četiri glavne autoceste.

"Jednom kada se izvučemo iz ovoga," rekao je, "možeš doći i raditi za mene. I to ne govorim samo o poslu. Ako budeš upravljao mojim stanicama umjesto mene dok ja budem postavljao još nekoliko, mogao bi zaraditi više novca nego što si ikada vidio u svome životu."

U vijetnamskim džunglama, Lonnie Davis mislio je na mene kao na svog jedinog prijatelja, a možda je to zaista i bilo tako.

Nakon što smo se vratili u bazu, svi smo se tako proklete napili, što nam je pomoglo u suočavanju s pogrebnom službom koja se trebala održati za sve poginule.

Jedna stvar koju sam primijetio je ta da sam odmah postao manje funkcionalan kada ljutnja više nije bila dio onoga što sam radio. Vojska nas je učila da naglasimo bijes, a potisnemo sve ostalo. Ljutnja je bila gorivo i hrabrost, čak i životna filozofija, način na koji smo uspijevali preživjeti od danas do sutra.

Nakon bombaške misije, poslani smo natrag u isto područje kako bismo obavili još jednu bitku na juriš. To je bilo pravo iskustvo, s obzirom da smo naravno bili naviknuti hodati po čvrstom tlu koje je sada postalo kao puder. Mogao sam osjetiti kako tonem do gležnja dok sam se pažljivo micao unaprijed, kroz teške oblake magle i prašine. Onih par stabala koja su još ostala stajati bila su mrtva i slomljena, i dok sam prolazio pokraj njih, mogao sam osjetiti izmrvljene čestice kore drveta kako padaju po mojim ramenima. Svi smo bili pokriveni prašinom i čađom, a lica su nam izgledala kao da nosimo maske.

Kada smo se naposljetku vratili u bunkerski kompleks, pronašli smo pribor koji je pripadao Vijetnancima, ali nigdje nismo mogli pronaći ni jedno tijelo. Nakon što smo raznijeli bunker, malo smo pronjuškali uokolo, ali iako su se naši senzori isključivali, što je obično značilo da su neki kosooki u blizini, ništa nismo mogli vidjeti.

Ubrzo nakon toga premješteni smo na drugo područje koje je već bilo spaljeno. Pogođena je sva artiljerija i činilo se kao da sve gori, a to je bilo upravo ono što nam je "trebalo" na tako vruć i sparan dan.

Nakon što smo ustanovili svoju bazu, poslali smo ljude u ophodnju i dok sam slušao radio, mogao sam čuti nekoga kako govori: "Čovječe, pronašli smo si superstazu, pudranu stazu i još prokletih kosookih, više nego što možeš zamisliti." Malo poslije toga netko je pronašao žicu iliti zemljišnu liniju koja je radila baš kao telefonska žica u svrhu komunikacije. Uspjeli smo iskopati liniju i zatim čuti neprijatelje kako šalju poruke jedni drugima, što je potvrdilo naše sumnje da ih ima poprilično mnogo na tom području.

Do popodneva smo se već uspjeti uplesti u nekoliko manjih okršaja, onakvih u kojima kosooki pokušavaju pucati i pobjeći te nas namamiti da ih slijedimo kako bi nas onda mogli razbacati po cijelom području.

Iako smo mogli čuti ljude kako trče u svim smjerovima, nigdje nismo mogli vidjeti ni jednu dušu. Sudeći po buci, shvatili smo kako se suočavamo s više kosookih nego što smo se mogli nositi. Smjestili smo se na rubu otvorenog područja, što je inače najbolje mjesto gdje možeš biti jer neprijatelj baš i nije naklonjen pretčavanju otvorenog polja kako bi nas napao. Prvi Vijetnamci koje smo ugledali bili su udaljeni oko 450 metara na što su neki naši ljudi počeli pucati, dok je rezultat bio samo gubitak municije s obzirom na tako veliku udaljenost. Trebalo je vremena da naš vođa bataljuna shvati kako se ne možemo nositi s ovoliko neprijatelja, ali konačna odluka bila je postaviti arkus-rasvjetu na to područje.

Povukli smo se rano tog popodneva, a zatim se vratili natrag u bazu kako bismo pojeli nešto toplo. Nakon toga smo se povukli u potpunosti i proveli noć u miru, što je bilo rijetko iskustvo u vijetnamskim džunglama.

Sjećam se kako je netko izvukao kalendar i pokušao shvatiti koji je dan. Kao da je to bilo važno.

Dotada sam već izgubio sve dojmove o ratu koje sam formirao još kao mladić dok sam gledao Audie Murphyja na velikom srebrnom ekranu. Ono što sam nekada smatrao ratom imalo je jako malo zajedničkoga sa stvarnošću. Gledajući kako ti prijatelji umiru, slušajući njihovo vrištanje i živeći u središtu totalne pustoši bilo je tako daleko besmislenim herojima koje je Hollywood kreirao i servirao da bi impresionirao mlade dječake. Impresionirao! Bože, tu nije bilo ničega čemu bi se čovjek mogao diviti. Ono na što se sve svodilo bilo je da radiš ono što možeš, kad možeš i naposljetku, da kreneš dalje.

Bio sam učestalo uplašen i izvan svog razuma, bojeći se da neću preživjeti dan, sat ili čak nekoliko sljedećih minuta. I jedna stvar koju sam naučio, zajedno sa svim ostalim, jest kako naručivanje arkus-rasvjete nije bilo baš kao naručivanje pizze. Morao si čekati svoj red, a mnogo se stvari moglo dogoditi u međuvremenu.

Kad god bismo naišli na neke kosooke i dobacili im nekoliko pahuljica, imao sam osjećaj kao da smo uskomešali gnijezdo stršljana, s obzirom da je situacija bila veoma slična. U slučaju stršljana, čak i ako uspiješ izbrisati veću porciju, možeš biti siguran da će oni koji su ostali biti poprilično ljuti. A ista se stvar odnosila i na kosooke.

Kako je vrijeme prolazilo, svi smo postali ekstremno sumnjičavi što se tiče tišine. Malo je bilo u redu, ali kako su se stvari odugovlačile i tišina nastavljala, malo pomalo približavali smo se rubu strpljenja. Neiznenađujuće, ova je tišina samo prethodila iznenadnoj zasjedi. Bez vremena da se pripremimo, mogli smo se naći u središtu borbe za opstanak.

Čak i u najboljim danima, borba u Vijetnamu bila je neobično iskustvo. Gašenja vatre bila su, kako bih ja rekao, ništa više nego iznenadna prepreka pucnjavi, koja bi naposljetku i stala, bez da netko mora pozvati "prekid vatre", i onda nakon kratke pauze, sve bi se opet nastavilo. Dok sam pokušavao shvatiti pravila igre, odjednom mi je palo na um kako pravila ni ne postoje. Dok smo nastavljali tumarati džunglom, ponašali smo se više-manje instiktivno, nije bilo nikakve prave vojne strategije koja je u to mogla biti uključena. Jednostavno smo nosili loptu koliko god da smo mogli, ili dok je nismo počeli preturati, nakon čega bi došao red na nekog drugog.

Sljedeća baza u koju smo premješteni nalazila se blizu plantaže kaučuka gdje su neke starije Vijetnamke prodavale pivo. Nakon udruživanja sredstava uložili smo ih u šest pakiranja njihova piva, koje je imalo dosta primjesa u sebi i miris po balzamiranoj tekućini, ali mislili smo, bolje išta nego ništa.

Rečeno nam je kako ćemo ići u pohod s drugom jedinicom i kada je došlo vrijeme, sudjelovali smo u još jednom jurišnom napadu koji je bio relativno nejednak.

Kada smo se napokon udružili s Bravo satnijom, bilo nas je dvjestotinjak, zbog čega sam se odmah počeo osjećati mnogo bolje.

Odlučili smo postaviti svoju bazu na mjestu gdje su se spajale dvije staze, tako da tko god prođe niz stazu, naleti na nas. Bili smo u središtu pripreve svojih noćnih obrambenih položaja kada mi je rečeno kako je na nama red da krenemo u ophodnju. Točne upute bile su pročešljati područje ispred nas, nekoliko stotina metara naprijed i provjeriti AO (Area of Operations - područje djelovanja).

Uzevši cijeli tim sa sobom, hodao sam prvi i nakon otprilike stotinu metara primijetili smo neki bunker koji je bio samo djelomično iskopan bez pokrova i kamuflaže. Sljedeća stvar koju sam primijetio bio je put koji je vodio k drugom bunkeru okruženom hrpama svježeg blata. U tom trenutku svi su drugi na neki način pali iza čekajući mene kako bih otišao i provjerio

područje. Bio sam otprilike devet do dvanaest metara udaljen od bunkera kada me prozeo jezovit osjećaj. Stajao sam blizu stabla i dok sam nastavljao gledati u bunker i stazu ispred sebe, povukao sam glavu unatrag i tada začuo glasnu eksploziju. Stablo se slomilo poput stakla i u istom trenutku znao sam da sam pogođen. Sila onoga što god da me pogodilo srušila me na tlo i tako sam ležao sam ondje s glavom okrenutom prema našoj obrambenoj strani, a s puškom okrenutom prema svojim nogama. Moja četa odmah je pala na tlo i ostala ležati ondje pogledavajući uokolo i pokušavajući odrediti otkuda je došla eksplozija.

Počeo sam se lagano micati, a zatim sam čuo kako me netko zove: "Naredniče, jeste li dobro?"

Prije nego što sam uspio odgovoriti, sve se zbililo u sekundi. Runde metaka počele su letjeti iznad moje glave, samo desetak centimetara podalje. Pogledao sam prema svojim ljudima koji još uvijek nisu počeli uzvraćati vatru, već su grlili zemlju pokušavajući spasiti sami sebe.

Zbog toga što sam doslovce bio paraliziran strahom, bilo mi je lako ležati ondje kao da sam mrtav, što je vjerojatno išlo u moju korist. Ležao sam licem okrenutim prema zemlji i dok me isti glas opet upitao: "Naredniče, jeste li dobro?" još je nekoliko rundi metaka proletjelo pokraj. Do tada su već moji zubi bili tako čvrsto stisnuti da sam mislio kako će se slomiti. Sada sam već drugi put počeo nagadati neprijateljevu strategiju. Kada bi me uspjeli raniti dovoljno bolno da zavrištim, neki bi od mojih ljudi mogli istrčati i pokušati me povući izvan vatrene linije te bi nas tada uhvatili sve.

Nakon minute ili dvije čuo sam nekoga drugog kako zove, ali mnogo mekšim glasom: "Naredniče, jeste li pogođeni?"

Izvukavši ruku ispod tijela, primijetio sam da je prekrivena krvlju, nakon čega sam osjetio kako topli curki silaze niz moje lice i znao sam kako je i to krv. Da, bio sam pogođen, ali sve to što sam osjećao bilo je nijemo. Zbog toga što me moji ljudi nisu uspjeli vidjeti, nisu znali jesu li mi noge raznesene ili sam ipak još uvijek živ.

Dok je sljedeći volej rundi proletio sa strane, poželio sam nekome viknuti da uzvratim paljbu, ali sam se ipak bojao ispustiti bilo kakav zvuk. Bojao sam se pomaknuti. Bojao sam se čak i disati. Razina straha bila je tako izražajna da sam joj se mogao samo diviti. Nikada nisam vjerovao da ljudsko tijelo može biti ovako teško traumatizirano pa da ipak funkcionira. A ipak, moje je srce nastavilo kucati, moja su pluća nastavljala udisati zrak i znao sam da kad bi mi samo bila dana prilika da otrčim u zaklon, moje bi me noge nekako uspjele poduprijeti. U svojim mislima već sam trčao milijune milja na sat, trčao brže nego što je itko ikada trčao, brže od brzine zvuka,

trčao i trčao zauvijek.

Ali ne, još uvijek sam bio tamo na zemlji i kosooki su još uvijek pucali, a nitko im nije uzvraćao. Nema izalaza! Mogli su me izrešetati metcima da su htjeli, a uskoro bi i to bio konačan kraj svega. Nema više junaštva. Nema više ludih ideala o hrabrosti, ljubavi prema državi i Audie Murphyja kako stoji šest metara visok na ekranu. To je bila istina – ne stajati visoko, nego ležati spljošteno uza zemlju sa stražnjicom u zraku, čekajući na metak da pronade svoju metu. Na metak s mojim imenom. Nisam mogao vidjeti izalaz iz ovoga. Moji dečki nisu pucali, a neprijatelj nije htio stati. Čekao sam da mi cijeli život projuri ispred, ali nije. Moj um odjednom je postao prazan i ja sam samo čekao. Čekao dok sam uzimao sljedeći dah i slušao otkucaje svoga srca.

A onda, čovjek imenom Herschel odjednom je ispalio metak. Nakon toga ispalio je još dvije ili tri runde i dok je to radio, ja sam brzo reagirao. Dok sam počeo puzati u njegovom smjeru, on je prestao pucati, vjerojatno zato što je bio toliko šokiran uvidjevši da se mogu micati.

Da ga protresem iz njegove ošamućenosti, zavikao sam: "Nastavi pucati, idiote!" i još nekoliko stvari koje su ga očito pokrenule. Kako je opet počeo pucati, drugi čovjek imenom Collins koji je stajao pokraj njega učinio je to isto.

Sada kada su Herschel i Collins pucali zajedno, počeo sam puzati brže nego što sam ikada puzao u svom životu. Učinilo mi se kao da sam prešao kilometar u tri sekunde. Prošao sam pokraj ove dvojice koji su pucali i kada sam se opravdano počeo osjećati sigurnim, zgrabio sam svoju pušku, tako brzo, te sam opet bio spreman za borbu. Moja zahvalnost zbog toga što sam još uvijek živ bila je u trenutku potisnuta dok sam požurio kako bih procijenio situaciju. Tražio sam dvanaestoricu svojih ljudi koje sam naposljetku pronašao skupljene u bunkeru bez pokrova; samo su sjedili ondje, očito čekajući na nas da se vratimo.

Počeo sam vikati na njih kako smo u gužvi ovdje i kako trebamo njihovu pomoć i pitao sam ih kog vraga misle da rade.

Jedan od njih je rekao: "Pa, stvar je u tome da su pucali na nas sa stabala, naredniče, pa smo zato dospjeli u ovaj bunker."

Kosooki na drveću! U redu, mislio sam. Dakle, sada imamo kosooke i na drveću. Ali, dovraga. Naš posao ovdje je završen. Bilo je vrijeme da se vratimo u bazu.

Kako su ljudi regirali na ovu naredbu, ja sam se vratio natrag do Herschela i Collinsa te počeo pucati kako bih im dao priliku da se povuku. Na taj način smo se nekako uspjeli izvući.

Odjednom sam osjetio mučninu, počeo sam drhtati i osjećati se loše, dok se znoj s mene cijedio kao iz pipe. Umirao sam od žeđi i vapio za zrakom, a moja odjeća bila je tako mokra da se mogla cijediti.

Oslonio sam se na drvo s čelom o trup. Baš kada sam pomaknuo glavu u stranu, drvo je apsorbiralo još jednu rundu metaka koji su očito bili namijenjeni meni.

Okrenuvši se, brzim pogledom uhvatio sam neprijatelja i ugledao svoju priliku – taj djelić sekunde kada je držao glavu između pogodaka ili je jednostavno ostao bez metaka. Brzo sam naciljao i opalio, i nisam promašio.

Kada je pao s drveta, nisam otišao tamo da ga provjerim. Nisam htio vidjeti još jednog mrtvacu koji ima obitelj kod kuće, kako leži na zemlji, s tim mučeničkim izrazom koji inače dolazi s bolnom smrću.

Kada sam se vratio u bazu, svi su instinktivno potrčali prema meni, uključujući bolničara, koji je brzo obradio moje površinske rane. Površinske! Najljepša riječ u engleskom jeziku u središtu rata.

Dok sam podnosio izvješće svom poručniku, svi su se ostali ljudi rasipali, vraćajući k poslu građenja svojih bunkera za noćnu borbu.

Kada mi je rečeno kako sam zaradio Grimizno srce, rekao sam poručniku da zaboravi na to, ali on je imao protuargument. Rekao je: "Gledaj, nije to samo medalja koju nosiš na uniformi samo zato što izgleda dobro. Nakon što ovo ovdje završi, pomoći će ti da se dokopaš bilo kojeg posla u državnoj službi, koji god budeš htio, i naravno, uz to ćeš moći vezati neke vojne povlastice koje primiš, uključujući invaliditet, ako bude potrebno."

Pa, riječ povlastica zvučala je dobro, ali nije mi se sviđao prizvuk invaliditeta. Nakon svega kroz što sam već prošao, je li još uvijek bilo razumno nadati se da ću se možda izvući iz ovog rata, a da ne budem pogođen tako strašno što bi uzrokovalo djelomičnu ili potpunu invalidnost? Možda se to i ne dogodi, ali tko to može reći? Prema tome, Bog je bio na mojoj strani u svakom okršaju, čak iako sam ga tih dana često zamjenjivao s "damom srećom" i obično sve adresirao u tom smjeru.

Te smo se noći opet upustili u neku noćnu pucnjavu. Jake Broderick, koji je bio na čelu prvog tima, otišao je kako bi postavio zasjedu te noći. Kao dio druge jedinice, znao sam da neće otići jako daleko, radije ostajući u okvirima žica, što je značilo da su samo oko pedeset stopa podalje.

Tijekom noći začuli smo pucnjeve protupješačke mina i malo kasnije saznali kako je hrpa kosookih nagazila u zasjedu. To je toliko uplašilo ljude u Jakeovom timu da su se svi trčeći vratili u bazu, ostavivši oružje i radio iza sebe.

Kada im je zapovjednik satnije naredio da se vrate i izvuku tu opremu, Jake, vođa tima, otišao je s njima, s obzirom da je on bio jedini koji je znao točnu lokaciju.

Cijelo vrijeme dok se to događalo, mogli smo čuti kosooke kako žamore. Nismo znali koliko smo veliku jedinicu pogodili niti možemo li očekivati protunapad ili što već. Jedna od naših mogućnosti bila je da jednostavno počnemo pucati u tom smjeru, ali da smo to učinili, znali smo da bismo automatski odali svoj položaj. Tama mjeseca davala nam je neporecivu prednost čega se baš nismo bili željni odreći.

Jednom kada je donesena odluka da upotrijebimo .90 mm pušku, shvatili smo kako nigdje nije bilo moguće pronaći osobu koja bi rukovala njome. Pomoćni pucač bio je ondje, što je značilo da ipak imamo nekoga tko se razumije u stvar, odnosno u punjenje oružja, ali ga ne zna upotrijebiti ni pucati njime. Sljedeće pitanje bilo je, naravno, koga ćemo uzeti za žrtvu?

Poručniku je trebalo samo par minuta da dođe do mene i kada me je upitao jesam li bio treniran na tom oružju, morao sam priznati kako jesam.

"I znaš li pucati ovime?" upitao je.

"Da, gospodine!" rekao sam.

Tako su se osjećali barem donekle sigurnima, dok sam ja otišao s tom puškom koja je bila više od metar i pol duga i ispaljivala je električno. Pomoćni mi je pucač pravio društvo i nakon što smo napokon pozicionirali oružje, asistent ga je osposobio pa smo krenuli na posao. Nakon što sam čuo neki zvuk, opalio sam i poslije je sve utihnulo.

U međuvremenu, asistent je izvukao kućište, stavio drugo punjenje i opet smo bili spremni za paljbu. Čekao sam dok nisam čuo još deranja i vrištanja, a zatim opet opalio. Prije nego što sam otpuzao natrag u bazu sa svojim oružjem, opalio sam ukupno tri puta. U velikoj noćnoj tami nisam nikako mogao znati jesam li tamo nešto postigao ili ne, ali barem sam slijedio upute nadređenih.

Sljedeće jutro, oko četiri sata, bili smo spremni izaći i pronjuškati uokolo. Naš izviđač, koji je govorio vijetnamski, obavijestio je neprijatelja da su okruženi i da ćemo ih raznijeti samo tako ukoliko se ne predaju. Trebalo im je samo nekoliko minuta da "bace krpu" i kako smo se pomaknuli unutra, pogledao sam u mjesto na kojem sam se pozicionirao prošlu noć i oko pedeset stopa podalje ugledao strojnicu. Iza strojnice bila su dvojica mrtvih – pucač i asistent. Strojnica je bila zaključana i napunjena i odjednom sam shvatio kako je jedini razlog što sam još uvijek živ taj što sam opalio metke prije njih.

Vidio sam tada kako sam uspio ubiti ukupno četvero ljudi i zbog toga

što je ovakvo oružje bilo zaista odvratno, mogao sam na obližnjem drveću vidjeti ljudsku kosu, meso, komadiće mozga i kostiju. Strašan prizor usred bijela dana!

U posljednja dvadeset četiri sata ubio sam ukupno petero ljudi. Dok su mi neki od mojih ljudi čestitali, ja sam stajao ondje razmišljajući o tome kako sam ja ustvari taj koji je donio odluku što se tiče života tih ljudi i kako sam ja napravio to strašno djelo zbog čega se na kraju baš i nisam osjećao tako dobro.

Ono što smo na kraju dobili bilo je ukupno devetero mrtvih plus tri ratna zarobljenika, a četiri od tih ubojstava bila su moja.

Nakon toga nastavili smo lutati džunglom, tražeći još nekoga da ga ubijemo, ali sve što smo vidjeli bilo je mnogo utrlih miniranih staza.

Generalu Westmorelandu ukazano je povjerenje za sustav borbe "šah kralju", nakon što se uvidjelo kako nema dovoljno trupa koje bi u potpunosti neutralizirale Vijetnam.

Plan se nazivao "smiješni papir" i bio je podijeljen u kvadrate koji su se odnosili na dva kilometra. Tako je, jednoga dana, Westmoreland došao do ideje postavljanja države kao šahovske ploče gdje bi se na svakom području koje bi bilo osjenčano nalazila neka američka jedinica. Cilj je bio zadužiti svaku satniju na tisuću metara što bi onemogućilo kosookima da se potpuno probiju. Iako je strategija bila dobra u teoriji, ali s nekoliko rupa, kosooki su ipak bili poprilično pametni u onome što su činili, tako ih se ipak mnogo uspjelo probiti.

U svakom slučaju, tijekom jednog od popodnevnih izvješća čuli smo kako je velik dio kosookih krenuo u našem smjeru pa smo stoga postavili zasjede i čekali ih da dođu. Negdje oko dvadeset jedan sat dobili smo drugo izvješće koje je još više učvrstilo ono prvo. Nakon toga, sve vođe timova našle su se u zapovjednom centru kako bi raspravili o onome što su čuli.

Glasine su govorile da je druga satnija vidjela dvjesto kosookih kako prolaze kroz stazu njihove zasjede, ali zato što su ih tako teško brojčano nadmašivali, ovi su ih jednostavno propustili.

Tada nam je rečeno kako su ti kosooki krenuli u našem smjeru zbog čega smo primorani uspostaviti kontakt s njima negdje tijekom noći.

Nekoliko sati kasnije, nakon što je postavljena zasjeda, uspjeli smo ubiti mnogo kosookih nakon čega je borba započela uzduž i poprijeko. No ipak, nitko nije opalio ni jedan metak iz puške. Mogli smo ih čuti, ali nisu pucali. Vjerojatno nisu željeli da ih vidimo, a mi sigurno nismo željeli ni da oni vide nas. I ono što smo napravili jest da smo bacili hrpu ručnih bombi i gledali kako eksplodiraju u tami.

Obično bismo čuli neke zvukove u daljini, ali ništa nismo mogli razaznati. Napokon je zapovjednik predložio da uzmem odskočnu pušku i učinim ono što sam učinio i prije.

Kako sam pucao natrag tamo, počeo sam razmišljati o tome kako je ovo stvarno primamljiva kob. Razmišljao sam o onom pucaču i njegovom asistentu iza strojnice te kako su me lako mogli ubiti prije nego bih ja uopće dobio priliku ubiti njih. Ova situacija bila je poprilično slična, samo što je ovaj put sretni pogodak mogao biti njihov.

Čekao sam sve dok nisam čuo neki zvuk, pa opet dok nisam čuo još jedan zvuk, i napokon, uspio sam čuti neke kosooke kako razgovaraju, nakon čega sam opalio. Nakon toga opalio sam još dva puta te se povukao natrag čekajući s drugima sve do jutra.

Pucanje u more totalne tame može biti dosta besmisleno, ali to i nije slučaj kada se radi o puški koja puca tri inča uokolo pokrivajući osam do deset stopa prostora. Ovaj put pronašli smo tri tijela, jednog čovjeka sa zamotanom nogom, drugoga koji je vjerojatno bio njihov liječnik i također stražara. Ubio sam svu trojicu samo jednim pucnjem. Dvojici od njih glave su bile raznesene.

Onaj koji ubija uvijek dobiva suvenire – gumb s mrtvačeve uniforme ili bilo što drugo što bi moglo proći kao trofej. U ovom slučaju, pronašao sam fotografiju u džepu jednog bez glave - čovjek s dvoje male djece koja su stajala pokraj njega. Pogledao sam u fotografiju i pomislio kako su životi ovih dvoje mladih ljudi zauvijek promijenjeni. Nikada više neće vidjeti svoga oca, nikada neće znati kako je umro i pitat će se cijeli život o okolnostima njegova gubitka.

Iako u to vrijeme nisam znao da će tako biti, ta me je fotografija progonila cijeli život. Često sam mislio o tome, pa čak i sanjao o toj djeci i o njihovoj majci, koja je vjerojatno bila ta koja je fotografirala kada sama nije bila na fotografiji.

Ali nije bilo vremena za razmišljanje o tim stvarima s obzirom da je slijedio jurišni napad. Kako smo krenuli dalje stazom, pronašli smo još mrtvih i ranjenih te mnogo onih koji su ležali umirući. Broj tijela bio je visok, a troje od toga bilo je moje.

To se kasnije označavalo najpobjedonosnijom bitkom u zasjedi, s obzirom da nismo imali nikakvih vlastitih gubitaka.

4 - 27. TRAVNJA

Još jedan aspekt rata na koji baš i nisam računao bilo je grubo držanje za koje se od nas očekivalo da ga usmjerimo k neprijatelju. Za mnoge, nije bilo uvijek dovoljno ubiti čovjeka ili uzeti zatvorenike.

Viđao sam incidente gdje su ljudi bili toliko istraumatizirani svojim iskustvima ili strahovima koji su prožimali čitavo njihovo biće, koji su jednostavno otišli i umrli. Većina ljudi koje smo zarobili tresli su se nekontrolirano pri pomisli o tome što bi im se sljedeće moglo dogoditi. U početku nisam, ali nakon nekog vremena počeo sam shvaćati njihove strahove.

Znao sam da ljudi često umiru od šokova koje su prouzrokovala njihove rane. To je bilo nešto svakidašnje i uvijek za očekivati. Ali ono što nisam očekivao bilo je traženje uzbuđenja u mučenju zarobljenika ili čak sakaćenje mrtvih. Kao da krivci pokušavaju ubiti te ljude dvaput. Ironično, ali svi oni koje sam poznao, a da su to radili, završili su i sami uskoro mrtvi, osim jednoga, koji je završio u psihijatrijskoj ustanovi.

Što se mene tiče, znao sam da sam ondje kako bih obavio posao, kao i naši neprijatelji, i jednom kad bih uzeo zarobljenike, nisam vidio razloga da ih ponižavam ili mučim, s obzirom da su već bili mučeni i ponižavani vlastitim razmišljanjem. Vidjeti nekoga tko je potpuno slomljen duhom isto je kao vidjeti nekoga tko vam više ne predstavlja nikakvu prijetnju. U takvim slučajevima, osjećao sam samo da im je potrebno dati hranu i vodu kako bi se zaštitila krhka ljuska koja je još ostala od njihovih tijela i umova. Nakon što bi ovo bilo gotovo, morali su se osloniti na ono što god da su imali, kao što bih i ja, te tako pokušali obnoviti svoje živote.

U to vrijeme, nisam nikako mogao znati da će me jedno jedino iskustvo – jedna osobita bitka – pratiti ostatak mog života. Tada nisam znao kako će me to progoniti u snovima niti da ću se zbog toga buditi noću teško oblikujući krhku ljušturu svoga vlastitog uma s kojom jedva da je moguće živjeti.

Bacam sjenku na to sada, nekih trideset godina kasnije, i pronalazim da je još uvijek živo i dobro. Nema nikakva izgleda da sam to zaboravio i to ne zato što nisam htio. Kada bih mogao otrgnuti taj dio svoga mozga, učinio bih

to vrlo rado.

Počelo je kao sasvim običan dan. Noć prije, napili smo se u bazi i malo partijali, drugim riječima, priuštili smo si malo zabave.

Sljedeće jutro bili smo spremni za akciju već u pet i trideset, ali helikopteri nisu došli po nas sve do jedanaest sati. Bio mi je to "dobar dan" s obzirom da nisam imao baš što raditi. Moja se ekipa hodajući vukla, što je značilo da smo posljednji, a to mi je savršeno odgovaralo. Sve što sam morao raditi taj dan bilo je paziti kako nam se netko ne bi prišuljao s leđa.

Treći je vod provjeravao bunkere kada smo odjednom dobili vijest da se kosooki nalaze u tom području. Tome je prethodila glasna eksplozija, nakon čega je započela najveća bitka dotad. Činilo se kao da je glasnije nego u paklu, nakon što su odjednom obje strane prestale pucati. Kao da su jedni drugima davali priliku da procijene situaciju, utvrde štetu i odluče je li im za sada bilo dovoljno. Onda bi, nekoliko minuta kasnije, pucnjava opet započela. Tek nekoliko filmova o Vijetnamu prikazuje to baš onakvim kakvo jest.

Nakon što su se stvari malo smirile, dobili smo poruku da napravimo nosila, a zatim pošaljemo drugi vod jer je bilo potrebno pojačanje.

Nakon druge eksplozije uslijedilo je još hordi zelenih i crvenih metaka za praćenje. Sljedeća poruka naredila nam je da nastavimo raditi nosila i izvijestila nas kako je drugi vod gotovo izbrisan. Sljedeća naredba koju smo primili bila je da pošaljemo jednu jedinicu iz prvog voda koja bi priskočila u pomoć.

Tek smo tada shvatili koliko je situacija u biti gadna. Standardne operacijske procedure uvijek su zahtijevale da se vod drži u rezervi. Stvari su zaista dosegle ozbiljno stanje čim je rezervni vod ili bilo koji njegov dio bio potreban.

Druga poruka koja je došla glasila je: "Pošaljite jednu jedinicu prvog voda. Osigurajte područje. Oni koji su ostali neka nastave raditi nosila i neka ne prestaju!"

Odmah sam počeo postavljati osiguranje na vanjski rub. S obzirom da je moja ekipa postavljala osiguranje, pretpostavljao sam kako će zapovjednik uzeti neku od drugih ekipa. No bio sam u krivu. Ne samo da je išao moj tim, nego sam ja još išao na čelu.

Dok smo se uspjeli spremati za polazak, već je prošlo pola sata, zajedno s još nekoliko voleja pucnjave s jedne i s druge strane.

Zbog toga što su kosooki ometali naše radioprijenose, elitni vrhovni tajni tim koji se sastojao od troje ljudi koji su nosili posebnu opremu pošli su s nama u ovu misiju. Znali smo kako je to poprilično osjetljiva stvar s obzirom da su dvojica od trojice bili zapovjednici. Kako su nam se pridružili to jutro,

sve što smo doista trebali napraviti jest potvrditi njihovu prisutnost.

Baš sam krenuo niz stazu, kada se dvoje od tih troje ljudi vratilo natrag. Glavni čovjek je plakao.

“Bože!” rekao je. “Što god da radite, nemojte ići dublje niz stazu. Srezali su nas u trake dok smo pokušavali izaći. Zaključali su nas u zasjedu u obliku slova U.”

Pogledao sam u jednog od zapovjednika radi potvrde. Bio je bez riječi i bijel kao duh. Tada smo opazili kako nosi svoju pušku u lijevoj ruci i shvatili da mu je desna gotovo otpala. Zapravo je u biti visjela o tankoj niti kože.

U trbuhu mi je počelo žamoriti na ovaj jezivi prizor i teško sam se trudio ostati pribran. Učili su nas da reagiramo normalno u ovakvim situacijama – da djelujemo, ne reagiramo, s obzirom da bi to vrlo lako moglo pokrenuti lančanu reakciju. Pitao sam se je li taj čovjek razmišljao o tome mogu li liječnici nekako opet pričvrstiti njegovu ruku ili čak uopće nije bio ni svjestan toga.

Najednom sam čuo zapovjednika kako kaže: “Idemo, naredniče.”

Kako sam polako izašao iz bunila, počeo sam razmišljati o drugom zapovjedniku i pitao se je li uzeo pušku .51 mm kalibra. Nisam imao vremena pridati tome više važnosti s obzirom da smo se još uvijek morali nositi s hitnom situacijom koja je nastala.

Kod zasjede u obliku slova U postoje samo tri opcije: 1. boriti se na svoj način da izađeš iz toga u što si upao. 2. Prići jednoj strani s boka. 3. Prići objema stranama s boka ako postoji dovoljan broj ljudi za to.

Toga osobitog dana jedini izbor bio je opcija broj dva, i očit izbor bio je odabir desne strane za napad s boka, s obzirom da sam se radije susretao s oružjem kalibra .30 mm, negoli .51 mm strojnicom.

Presjekao sam oko šest do devet metara nadesno i počeo se probijati kroz žbunje s Vernon Howesom, bivšim trenerom za vojne vježbe koji je trebao postati zapovjednik, ali je uhvaćen. Po mom mišljenju, bio je savršen za glavnog čovjeka (onaj koji u redu ide ispred svih), nabijen i snažan. Iz daljine je bilo teško za reći je li on u biti VB (vladin broj) ili kosooki. Kosooki su bili mali, a tako i Vernon, a njihovi trenutci oklijevanja često bi njihove neprijatelje stajali života.

S obzirom da sam već navikao manevrirati džunglom na svoj način, uspio sam se probiti bez ikakvih problema. U tom sam procesu, međutim, izgubio kontakt s ostatkom svoje ekipe koja mi je bila daleko iza leđa.

Sjećam se kako sam zakoračio preko ranjenog tijela koje je ležalo na zemlji i kada sam pogledao pažljivije, primijetio sam da je žrtvino lice plavo. Nikada prije to nisam vidio, i dok sam stajao tako buljeći u njega, čuo sam

bolničara kako viče: “Ako ne izvučemo ovog čovjeka u sljedećih nekoliko minuta odavde, mrtav je.”

U minutama koje su uslijedile nakon ove izjave, ranjeni je čovjek umro. Zato što je dobio u lice pješadijskom minom (i to vlastitom), ubrzo sam shvatio kako se radi o mom dobrom prijatelju, Benjaminu Hayesu, drugu Okieju, s kojim sam nedavno podijelio nekoliko nježnih uspomena. Sjedeći na rubu bunkera u bazi samo noć prije, on i ja pogledali smo dolje u svjetla maloga grada. Piljeći dolje s vrha planine, bilo nam je lako zamisliti kako su to svjetla Oklahoma Cityja, te smo pričali o tome kako bi bilo odletjeti opet kući i ugledati ta svjetla kako trepere svojom dobrodošlicom dok bi se zrakoplov lagano spuštao dolje.

U vrijeme svoje smrti, Benjamin je imao još samo dvadeset i dva dana za odslužiti u Vijetnamu. Dospio je ovako daleko samo kako bi bio pogođen nekom minom, i to jednom od naših.

“Dobar dan” koji sam zamišljao pretvorio se u krvavu kupku tako spomeničkih proporcija koje je bilo teško za opisati, ili čak shvatiti. Tijela su bila gdje god bih pogledao – neki mrtvi, neki umirući, a neki ozlijeđeni, kojima je bilo određeno da pucaju dok ne sravne cijeli svijet.

Puške koje su upotrebljavali doslovce su se pušile, a neke su postale prevruće da bi se uopće i držale te su se morale ispustiti na tlo.

Vodnik iz drugog voda koji se onako jako derao na Lonnie Davisa, moga dragog prijatelja, također je ubijen taj dan. Bio je meta direktnog pogotka B-40 raketnog spaljivača (druge eksplozije), zbog čega je izraz “nije ni znao što ga je snašlo” dobio novo značenje.

Prepustivši svoju hladniju pušku čovjeku koji je izgledao kao da mu najviše treba, otišao sam potražiti liječnika.

“Što da napravimo?” pitao sam ga.

“Moramo izvući ove ljude odavde”, rekao je.

Nakon što sam locirao radio, poslao sam poziv da donesu nekoliko nosila nakon čega sam ih vrlo brzo mogao vidjeti kako dolaze niz stazu. Nakon toga, samo smo trebali pokupiti tijela ondje gdje bismo ih našli. A bilo ih je kud god bismo pogledali. Kad god bi neko nosilo pristiglo, stavili bismo vojnika na njega i poslali ga u sigurnije područje.

Sjećam se kako sam buljio u te hrpe ljudi misleći kako ono što vidim nije istina ili ako je bila, onda mora da je cijeli svijet zasigurno poludio.

Bolničar i ja počeli smo zajedno raditi na onima koji su bili živi kada bismo ih pronašli. Dok sam im rezao odjeću, bolničar je stavljao povoje na njihove rane. Imati svačije povjerenje u takvim situacijama bilo je gotovo nemoguće. Samo pogled na ovaj masakr bio je dovoljan kako bi prodrmao

nečiju vjeru, u što god da smo nekada vjerovali, a bilo je mnogo onih čija su se mišljenja i ideje u vezi s ratom dramatično promijenili toga dana.

Nakon što smo završili svoj posao "čišćenja", pogledao sam malo uokolo vidjevši još jedno tijelo u grmlju. U cijeloj toj zbrci, njega smo nekako zaobišli. Njegovo ime bilo je Herman Tripp, ali smo ga uvijek nazivali "pčelar" zbog onoga što nam je rekao o svom probitačnom pčelarskom poslu koji je imao kod kuće.

Nakon što sam ga primijetio, zgrabio sam bolničarevu medicinsku torbu prije nego je otišao. Pregledali smo pčelareve ozljede i shvatili da je također pogođen pješadijskom minom. Bio je pogođen u nogu i nakon što sam mu razrezao hlače nožem, pokušao sam staviti mu povoj, ali dok sam zubima pokušavao otvoriti paketić, zazvonio je hitac nakon kojega sam osjetio jaku bol u ruci.

S obzirom da je doktor klečao pokraj mene, zgrabio me za ruku, ali sam ga uspio uvjeriti kako je to samo površinska rana i da se moramo brzo maknuti otuda. Pozvao sam da donesu nosilo za pčelara i kada su napokon stigli, pokušao sam nositi jedan kraj, ali ruka me tako jako boljela da sam jedva mogao saviti prste. U isto vrijeme odjednom me svladala ogromna žed.

Predavši nosilo nekome sa strane, maknuo sam se, s rukom iz koje je krv šikljala na sve strane pridruživši se timu koji je radio s mrtvacima. Prekrili smo ih plahtama i podigli na nosila. Dok su nosila bila nošena niz stazu, jedna je plahta najednom zapela za "čekaj malo" trs. To grmlje imalo je na sebi trnje slično ružinom, ali je više izgledalo kao udica za pecanje i kada bi nešto zapelo, bilo je potrebno "pričekati malo" da bi se mogao otkaçiti, s obzirom da je to bio jedini način da se oslobodiš.

Kada je trn "čekaj malo" uhvatio plahtu tog mrtvaca, povukao ju je natrag, otkrivši tijelo tako da ga je nosilac mogao vidjeti. Jedan od tih ljudi bio je totalno šokiran kada je prepoznao mrtvaca kao mladog dečka koji je došao ovdje dva ili tri tjedna ranije.

Nakon što je prepoznao svoga mrtvog prijatelja, počeo se nekontrolirano tresti. Približivši mu se, odalamio sam ga svojom zdravom rukom. Ošamario sam ga dvaput, baš onako kako to rade u filmovima. Prvo sam ga ošamario dlanom, a zatim unatraske s gornjim dijelom ruke. Nakon toga sam posegnuo zgrabivši ga za majicu i dobro ga protresao dok nisam u potpunosti privukao njegovu pažnju. Uprijevši prstom na njegovog mrtvog prijatelja dok su stavljali plahtu natrag na nosilo, rekao sam: "Ako ne želiš završiti kao ovaj tvoj prijatelj ovdje, bolje ti je da zgrabiš pušku i započneš s paljbom kako bismo mogli što prije zbrisati odavde!"

Pogledao me je i kao da je progutao te moje riječi, brzo je počeo kimati glavom: "Da! Tako je. Dobro, naredniče!" rekao je i odmah počeo provoditi naredbe.

Kada smo se vratili u glavno područje, naletio sam na čovjeka imenom Gray Parson, kojemu je ostalo još petnaest dana roka. On je također bio pogođen minom i imao je neke površinske rane na nozi. Ležao je na zemlji zatvorenih očiju kad je netko došao i stao na njega.

Na to, Gray je samo otvorio oči rekavši: "Hej, učini to još jednom i ubit ću te."

Razmišljao sam o tome kako ovdje ipak postoji čovjek koji je usred cijele ove zbrke ostao hladnokrvan i staložen više nego što bi itko uopće mogao biti. Ponašao se kao netko tko je upravo probuđen iz popodnevnog sna i uopće nije sretan zbog toga.

U tom trenutku našli smo si stazu koja je vodila izvan ove zone ubijanja pa je bilo vrijeme da se izađe. Pogledavši prema zapovjedniku satnije, vidio sam da je pogođen i da mu je puška raznesena u komadiće. Ipak, bio je na radiju podnoseći izvješće zapovjedniku bataljuna i izgledao je kao da funkcionira savršeno.

Prišavši čovjeku imenom Buzz, rekao sam: "Ok, ti hodaš prvi", dok je on sjedio na zemlji i tako nastavio i dalje.

"Dobro. Ideš li ti ili što?" pitao sam, trudeći se natjerati ga da se pomakne.

"Vraga, naredniče, pogledajte me", rekao je, dok sam promatrao kako klima nogom. Krv je šikljala kroz njegovu udarenu čizmu i znao sam da ne može hodati.

"U redu", rekao sam ispričavši se. S obzirom da sam ja imao samo ozlijeđenu ruku, odlučio sam da ću ići prvi. Znao sam gdje je baza, stoga sam krenuo, ali još sam uvijek umirao od žeđi, i prije nego sam daleko stigao, već sam se osjećao iscrpljenim.

Kada sam dostigao otvoreno područje, znao sam da je baza točno ispred. Htio sam dozvati nekoga od svojih ljudi, ali sam se onda sjetio kako je tu postavljena strojnica kalibra .51 mm. Tu je također bio krater od bombe i kada sam napokon došao do njega, jednostavno sam upao u njega.

S obzirom da sam došao tako puno ispred svojih ljudi koji su hodali iza s nosilima, znao sam kako imam malo vremena za odmor. Sjedeći na dnu kratera, pogledao sam prema suncu dok su se moje oči smjestile na figuri koja je stajala na rubu kratera. Osjenčana figura nije se pomaknula, a nisam ni ja; samo smo tiho ocjenjivali jedan drugoga.

Znao sam tko je to, a izgleda da je i on poznavao mene. Nečasni Andeo

smrti došao je u još jedan posjet.

Nešto ranije, čovjek imenom Jack Bridges, nakon što je vidio Anđela smrti, napisao je pismo kući roditeljima, kojim su oni bili užasnuti. To je napisao čovjek koji se već osjećao kao da je mrtav te nije nudio nikakvu nadu ponovnog povratka.

Nekoliko dana kasnije, njegovi su roditelji primili pismo zajedno sa smrtnom obavijesti iz vojske.

Dok sam ležao ondje buljeći u Anđela smrti, osjetio sam iznenađan poriv da odgodim ono što se činilo neizbježnim i tako sam se počeo izvlačiti iz tog kratera van. Mekani mulj otežao mi je pronalazak čvrstog temelja, ali sam nekako napokon uspio doći do vrha i brzo se iskoprcati van.

Dok sam stao da se odmorim, ugledao sam drugog vojnika kako prilazi te sam se počeo vući prema njemu na rukama i koljenima. Kada sam dosegao do njega, dodao mi je svoju LRRP četuricu pa sam tako napokon došao do gutljaja vode rekavši mu da svi idemo natrag pomoći drugima da se izvuku.

Kada smo se napokon svi uspjeli vratiti u bazu, poslali smo svježju jedinicu da osigura područje gdje bi helikopter sletio po naše ranjenike.

Kakve smo bili sreće, imali smo više ranjenih nego što je bilo mjesta u helikopteru, tako da smo ih izvozili šestero svaki put, što nam se činilo kao da traje cijelu vječnost.

Nikad mi nije bilo drago što sam morao napustiti to mjesto, vjerujući možda da bi mi bijegom odatle također bilo moguće pobjeći od onoga što sam vidio.

Odveli su nas u bazu našeg bataljuna gdje su bili postavljeni kao jedna mala M.A.S.H.* jedinica kako bi nam dali više medicinske pažnje.

Gray Parsons, za kojeg se činilo kao da se udobno izležavao nešto ranije tog dana, odjednom je pozvao jednog od liječnika: "Hej, doktore, ne osjećam se baš dobro."

Liječnik ga je provjerio i rekao: "Vraga, to su samo tvoje rane zbog kojih se ne osjećaš ugodno." Dao je Grayju dozu morfija i to ga je, čini se, nakratko smirilo. Opet, malo kasnije, požalio se da ne može doći do zraka i tada su njegovo disanje i puls dramatično pali.

Već dotad, moja je ruka bila zamotana u zavoj, pa sam odlučio vidjeti mogu li pomoći. S obzirom da sam godinu dana radio u hitnoj službi, bio sam najbliži liječničkoj službi, tako da sam često asisitirao bolničaru.

Kada sam krenuo provjeriti Grayjev puls, mogao sam izmjeriti samo

šesnaest otkucaja u minuti. U tom trenutku dao sam mu umjetno disanje kako bih ga održao živim. Još uvijek je disao kada je stigao helikopter, ali kada smo se podigli na mjesto gdje je zrak bio hladniji, i gdje nije bilo nikoga tko bi mu pomagao u disanju, izdahnuo je zadnje što je imao i umro.

Pitanje što se doista dogodilo Grayju ostalo je tajna sve dok nismo saznali kako je već bio na kokainu dok smo čekali helikopter da nas pokupi. To je značilo da je liječnik kad mu je dao onu dozu morfija, u biti predozirao jadnog momka.

Što se mene tiče, još uvijek sam se borio sa svojom rukom. Zadavala mi je mnogo muke s obzirom na površinsku ranu, iako sam bio pažljiv s njom. Držao sam je zamotanom i pokušavao misliti na druge stvari, ali ona je sve više oticala i bol je postajala nepodnošljiva. Piće nije pomoglo. Niti moje tablete protiv boli. Do trećeg dana više nisam mogao izdržati i iako je liječnik imao još mnogo toga za obaviti, napokon sam ga uspio uloviti i pitati postoji li nešto što bi mogao učiniti u vezi s tim.

Odmotao je moju ruku i dobro ju pogledao. "Kvragu!" rekao je. "Izgleda kao da se tu sprema smjestiti gangrena. Bolje da te pošaljemo natrag i pustimo stručnjaka da se pobrine oko toga."

Liječnik kojega sam vidio bio je podjednako uzrujan i rekao mi je da se javim u bolnicu.

Nakon što sam to učinio, operacija je bila zakazana za sljedeći dan. U međuvremenu, otrčao sam liječniku u uneređenu dvoranu i kada sam mu rekao kako je sve dogovoreno, rekao je: "Mislím da nemamo tako puno vremena. Bolje da izvedemo tu operaciju danas. Odi ručaj pa ćemo se onda odmah primiti posla."

Iako se baš nisam nadao ovome, ipak nisam želio izgubiti ruku, pa sam pretpostavljao da je bolje učiniti ono što mi kaže liječnik.

Ono do čega je na kraju došlo jest da su me plegli na stolac s kožnim trakama, što me malo podsjetilo na električnu stolicu. Nakon što su trake bile osigurane na svim određenim mjestima, liječnik je rekao: "Imamo mali problem ovdje, naredniče. "Ptica" nije pristigla ovdje sa svim potrebnim stvarima koje sam naručio, što znači kako nemam nikakvih sredstava protiv boli koje bih ti dao. A na ovo više ne možemo čekati. Zato ću ja učiniti sljedeće: staviti ću ti mali komadić plastike među zube. Kada god bol postane stvarno jaka, samo zagrizi snažno. Žao mi je, ali to je najbolje što mogu učiniti."

Dok sam još uvijek razmišljao o tome što je rekao, liječnik je zarezao rupu u mojoj ruci dovoljno veliku kako bi umetnuo svoje instrumente, nakon čega sam se počeo osjećati kao da će mi eksplodirati vrh glave. U

* M.A.S.H. je kratica za mobilnu vojnu bolnicu

jednom trenutku, ne znam kojem, odlučio sam da ću ubiti ovoga liječnika prvom prilikom. I dok sam razmišljao o mnogo različitih načina na koje bih to mogao izvesti, operacija se nastavila. Uzevši svoj nož, liječnik je počeo mrviti kost u mojoj ruci i sva zaražena tkiva koja je kasnije tretirao vodik peroksidom. Vodik je bio topao, pa mi je zadao još više boli.

Nakon toga sam proveo neko vrijeme u bolnici, priključen na infuziju tekućeg penicilina koji je tekao u moje obje ruke. Moj ostanak u bolnici dao mi je nešto vremena za razmišljanje, što me natjeralo da se suočim s nekim važnijim pitanjima u svom umu. Najvažnije pitanje, naravno, ticalo se toga, vjerujem li još ili ne u ono što se radi ovdje.

U početku, to je bio moj osjećaj, ali i osjećaj većine muškaraca ovdje, da radimo nešto dobro u Vijetnamu. Naš glavni cilj nije bio ubijati, već radije sačuvati živote. Bili smo ondje kako bismo obranili slobodu i dali novoj naciji priliku da se razvija i raste. Južni Vijetnamci imali su pravo na slobodu i neovisnost, a mi smo se nadali kako ćemo im pomoći da to i postignu.

Nisino zamišljali ništa slično tome o plaćanju cijene, s obzirom da je svaki rat pokazivao svoju etiketu. Osobna žrtva i jak osjećaj odgovornosti usmjereni određenim vrijednostima i principima potrebni su ako se nadamo da će netko čuti naš glas. Iako nismo ušli u ovaj rat s pomisli da ćemo nekome nametnuti svoje ideje, ipak smo se osjećali odgovornima za ljudska prava svakoga ljudskog bića te smo željeli učiniti ono što smo mogli kako bismo osigurali slobodu koju je naša zemlja uvijek uživala.

Čak i kao dijete, osjećao sam nešto što je graničilo s tim kada sam pomišljao na riječi kao što su heroji, patriotizam i pobjeda. Sve je to nekako bilo umotano u maminu pitu od jabuka, Kip slobode i američku zastavu. Za što god da je to stajalo, uvijek mi je davalo topao i ugodan osjećaj. Činilo se ispravnim i dobrim, i nečime što bi svatko na svijetu trebao željeti i na to imati pravo.

Ali ovdje u močvarama, u središtu zasjede u džungli ili tijekom paljbe, ili pak suočavajući se s neprijateljem dvadeset i četiri sata na dan, činilo mi se kao da se nešto izgubilo. Možda je to baš i bio slučaj, a možda sam to samo bio ja, u svakom slučaju, nešto je definitivno nedostajalo.

Nisam osjećao ono što je osjećao Audie Murphy ili se bar činilo da osjeća na tom svom putu *Do pakla i natrag*. Taj osjećaj trijumfa ili uspjeha činio se odlučnim da me izbjegne, a na njegovom se mjestu nalazila samo nekakva siva depresija.

Gledao sam svoje prijatelje kako se bore i umiru zbog nikakvog posebnog razloga. Što se mene tiče, uspio sam preživjeti ovoliko, ali ne bez rastuće sumnje da ćemo možda ipak biti gubitnici u ovom krivo

shvaćenom ratu.

Ali bih li si doista mogao priuštiti ispitivanje neispitljivoga? Ako je ovo bio, u biti, rat bez ispravnog značenja ili cilja, onda, što smo mi radili tu i zašto bismo uopće nastavili sve to? Kako je vrijeme prolazilo, postajao sam sve zbunjeniji u vezi s tim je li rat doista imao kakve veze s komunizmom ili demokracijom. I ako nije, koji je onda bio smisao svih tih ranjenih i mrtvih tijela? Ti terorizirani pogledi, prazne oči, usta izokrenuta i smrznuta u posljednoj smrtnoj grimasi – za što su ti ljudi patili i umirali?

To su bili najmlađi američki vojnici koji su se ikada borili u bilo kojem ratu, prosjeka godina devetnaest ako se uspoređuje s onima od dvadeset šest u Drugom svjetskom ratu. U tako nježnim godinama, bolesno su pripremani za pokolj i teror koji su okusili, vrlo često, u samo nekoliko dana nakon što su ubačeni.

U svom vlastitom slučaju, sjećam se da sam se osjećao kao da sam iskorijenjen, presađen i premješten, kao da sam ostavljen na nekom stranom planetu. Vijetnam, sa svojim čudnim jezikom i nepoznatim navikama i običajima, učinio je da se osjećam izgubljenim i samim. Bili smo prisiljeni odrasti u samo jedan dan i osloniti se na strategije suočavanja sa stresom i ostale strategije koje u biti nismo posjedovali. Promatrali smo i kopirali ono što su činili drugi, ali duboko iznutra, vijetnamsko iskustvo bilo je drukčije za svakog od nas, oviseći o osobnosti svakog vojnika i njegovog sustava vrednovanja.

Nadvladavajuća napetost rata – osobito strepeći strah od toga da će te raznijeti – morala se rješavati u svakodnevnim situacijama. Droga i alkohol bili su najbolja rješenja nešto što je nametalo spavanje i ukočenost uma te umrtvljavanje emocija i sjećanja makar samo na trenutak.

Počeo sam se pitati o dalekometnim efektima onoga što smo doživljavali, s obzirom da sam znao kako je svaka supstanca mijenjanja uma najbolja samo kao trenutno rješenje. Tamo u džungli bilo je malo vremena za razmišljanje, ali ovdje u bolnici, bilo je vrlo lako vratiti se unazad, kao da sam imao neki film u glavi. Sjetio sam se svega – svakog imena, lica, svakoga mučnog plača, svakoga užasavajućeg zvuka u noći. Instantni podsjetnik!

Vrijeme i daljina. Čuo sam da su to najbolji lijekovi. Jednom kada bih otišao kući, život je mogao postati ono što je uvijek i bio, a vijetnamsko iskustvo počelo bi se činiti kao ružan san. Ne bi li?

To je bilo pitanje na koje nisam imao odgovor. Osjetio sam kako se nešto unutar mene postupno mijenja, da sam bio drukčiji na načine koje su prijatelji i obitelji mogli bez sumnje primijetiti. Ali koje je bilo ime toj

stvari koja sam postao?

Sada sam ubijao ljude. Ubio sam ih i također, gledao kako ih drugi ubijaju, a nakon toga normalno sam jeo i spavao te funkcionirao potpuno normalno, na način za koji nikada nisam vjerovao da je moguć. Počeo sam prihvaćati neprihvatljivo i sada je sve to zajedno izgledalo tako obično. Ali kakvom me osobom to učinilo?

Sljedeći put kada se liječnik vratio provjeriti me, pitao sam ga kada ću otići. On je to uzeo kao ohrabrujući znak, ne shvaćajući da sam u biti toliko očajan i da samo želim pobjeći vlastitim mislima.

Jednom kada mi je liječnik dao otpusni list, s dva tjedna u pozadini dok mi je ruka još zacjeljivala, krenuo sam u naš glavni stožer gdje sam saznao kako je moj zahtjev za premještajem iz NO DEROS DELTA u Recon jedinicu odobren.

Dok sam se izuzetno veselio tome, ujedno sam znao da ću iza sebe ostaviti neke zaista sjajne dečke. Sjetio sam se toga kada sam počeo trčati među hrpom onih koji su bili ranjeni u istoj paljbi i koji su se oporavljali od vlastitih rana. Na trenutak, osjećao sam se kao da idem kući.

Kada sam naletio na čovjeka kojeg sam išamarao nedavno kako bih ga doveo do svijesti, pomislio sam da će htjeti iskoristiti moju ozlijeđenu ruku i dobro me isprašiti, ali ispalo je da je on najprijazniji od svih u grupi.

Nakon što mi je ponudio pivo, rekao je: "Hej, naredniče, želim vam zahvaliti na onome što ste učinili za mene. Da niste, vjerojatno bih završio kao i Shakey ondje."

Shakey, kako su ga svi zvali, bio je vojnik koji je u potpunosti izgubio razum. U jednom trenutku sva patnja i smrt došli su do njega i samo je počeo plakati na takav način da smo se svi pitali hoće li ikada prestati. Stalno je govorio kako je znao da će i on umrijeti, i tada je dobio trzavice zbog čega su ga svi počeli zvati Shakey (onaj koji se trese). "Dizači" su mu zaista otežavali, pripisujući mu sve najprljavije detalje, a ponekad su mu se šuljali po noći kako bi vidjeli trese li se i u snu. Kada su primijetili da da, malo su ga pustili na miru. Bilo je smiješno gledati ga kako puši po noći zbog načina na koji je osvijetljeni vrh njegove cigarete plesao uokolo kao nervozni leptirić. Shakey je bio zaista dobar momak i iako nikada nije ispalio metak, definitivno je bio jedan od hodajućih ranjenika, vječno u strahu za vlastiti život. Živio je od jednog dana do drugog, čekajući na svoj medicinski otpust.

Konačan broj toga dana bio je četrdeset troje ranjenih i petero mrtvih. Dvojica nesretnih slučajeva bila su iz Oklahome. Tu je bilo

petero Oklahomaca u toj satniji s kojima se moglo započeti, a sada ih je dvoje mrtvih, jedan je bio ranjen i poslan natrag u SAD, jedan otpušten i jedan sam bio ja – onaj koji je premješten.

Pitanje koje nam je dosađivalo neko vrijeme, a na koje smo dobili odgovor tog dana bilo je, otkuda kosookima toliko pješadijskih mina kojima su oduzeli živote hrpi naših momaka?

Ono što smo naposljetku saznali jest kako je jedna od naših susjednih satnija prethodno došla u kontakt s ovom istom grupom kosookih, i nakon što su ovi počeli pucati, satnija je ostavila svoje ruksake u pozadini bez ikoga tko bi ih čuvao. Kosooki su zatim prišli straga i uzeli sve, uključujući i pješadijske mine.

To je bila takva glupost koja me još više potaknula pridruživanju Recon jedinici. Prije nego što sam otišao, dečki su mi dali do znanja kako im je žao što odlazim i također su mi rekli kako je zapovjednik satnije tražio da me nagrade srebrnom zvijezdom za ono što sam postigao taj dan.

5 - PREMJEŠTAJ U RECON

Dugo smo vremena slušali kako je Recondo škola potpuno drukčija od svega onoga što je inače bilo poznato u povijesti vojske, a s obzirom na treninge koje su davali svojim polaznicima, obučili su ih vještinama kako bi preživjeli misijske ophodnje po džunglama koje je sjevernovijetnamska vojska smatrala svojim vlasništvom. LRRP (dalekometni izviđački odred) treniran je samo za pobjedu i ništa manje od toga nije bilo prihvatljivo.

Ljudska osjetila bila su povišena na razinu daleko iznad normalnih očekivanja, s obzirom da je u vijetnamskim džunglama toliko toga ovisilo o njima.

Uskoro smo zaključili kako se mnoge vrijedne informacije o neprijatelju mogu steći samo mirisanjem, gledanjem, diranjem i slušanjem.

Osjetilo njuha bilo je posebno važno u onim mračnim noćima bez mjesečeve svjetlosti kada nismo mogli vidjeti ni prst pred nosom. U takvim vremenima naučili smo mirisati zrak, baš kao što to čine i životinje. Vrlo često mogli smo namirisati neprijatelja prije nego bismo ga uopće i vidjeli, a način na koji se to primjenjivalo kako bi se postigla i razvila borilačka inteligencija, dao bi nam neku naznaku, ne samo onoga što neprijatelj trenutno radi, već i onoga što je radio u prošlosti.

Miris cigarete može se otkriti i na jedan kvadratni kilometar ukoliko vjetar puše u pravom smjeru. Također je moguće namirisati aromu određene hrane kada se kuha, posebice ribe i češnjaka. Ako je neprijatelj dovoljno blizu, može se otkriti čak i prisutnost čovjeka koji je jeo tu hranu, i na taj način otkriti gerila zasjedu prije nego tvoja patrola pogriješi time što upadne u zamku.

U Vijetnamu, gdje se mnoge vrste drva koriste kao gorivo, podučavali su nas kako da identificiramo te arome, s obzirom da to može pomoći u utvrđivanju položaja baze, gerila kampa ili izvidnice.

Miris sapuna, losiona poslije brijanja ili takvih sličnih higijenskih artikala bilo je također jednostavno za pronaći, osobito kod onih koji nisu imali naviku koristiti takve stvari.

Naposljetku, također je bilo moguće utvrditi miris eksploziva koji bi se prilijepio na odjeću i ruke onih koji bi radili s njim.

Prešavši na osjetilo dodira, ubrzo smo otkrili njegovu važnost u onim slučajevima kada smo bivali prisiljeni tražiti zgrade, tunele ili pak neprijateljske korpuse u gluho doba noći. Tijekom mladog mjeseca ili kada svjetla nisu mogla biti upotrebljavana zbog sigurnosnih razloga, često smo identificirali neki objekt dodirrom, temeljenom na četiri glavne karakteristike: obliku, vlazi, temperaturi i sastavu (tkanju).

Dobar primjer ovoga bilo je pravodobno otkrivanje užadi za spoticanje, što smo mogli utvrditi korištenjem fine grane koju bismo držali ispred sebe. Mogli smo osjetiti ako bi zapela za nešto.

Naravno, sluh je bio osjetilo koje smo svi vrlo brzo naučili namjestiti na "pravu frekvenciju" u džungli. Zvuk sigurnosne kvake koji bi bio otpušten na puški ili strojnici mogao je upozoriti na zasjedu ili snajper. A zvuk divljih ptica koje bi odjednom poletjele mogao je biti znak kretanja neprijatelja. Također, lajanje pasa često nas je upozoravalo na to da se približavamo selu.

Naravno, istrenirali su nas također da obraćamo pažnju i na suprotne zvukove, kada bi ptice ili psi odjednom postali tihi. To bi često značilo da je neprijatelj prošao.

Tri je bio u tome da se pomičemo dovoljno oprezno kako bismo mogli čuti zvukove koje stvaraju neprijatelji, bez da sami stvaramo prepoznatljive zvukove koji bi pak neprijateljima otkrili naš položaj.

Također je bilo izrazito važno utvrditi domet neprijateljskog oružja i identificirati tip i kalibar tog oružja.

Izviđačke jedinice poučavane su da reagiraju na zvuk neprijateljskog oružja na posebne načine. Jedan je bio zarotirati gornji dio tijela s rukama preko ušiju. Cilj je bio odrediti otkuda se zvuk čuo najglasnije jer bi to očito bilo mjesto s kojeg je pucano.

Drugi čimbenik koji je trebalo razmotriti bio je da se bez vjetra strujanje zraka uglavnom kretalo niz brdo po noći, a uz brdo po danu. Isto tako, kada bi nam vjetar udarao u leđa, psi bi ponekad lajali da upozore na naše približavanje, što je bilo nešto kao dobar sustav za praćenje na koji smo stalno morali misliti.

Praćenje je, naravno, bilo umjetnost samo po sebi. Konstantno smo bili na vidikovcu tražeći kakav pomak li poremećaj na zemlji u biljnom ili životinjskom svijetu. Otisci stopala ukazivali bi na nekoliko stvari: broj ljudi u društvu, smjer u kojem su se kretali, spol, i u nekim slučajevima, vrstu tereta koji su nosili. Otisci su proučavani znakovima koji bi se mogli uvijek iznova prepoznati – izlizane ili neistrošene pete, rezovi u petama, uzorak hoda, i također, kut utiska iz smjera kretanja.

Osoba koja bi nosila težak teret obično bi ostavljala otiske koji su bili normalno razmješteni, s iznimno dubokim otiscima na prstima. Ponekad bismo vidjeli i znakove gdje bi teret bio ostavljen prilikom pauze za odmor. Netko tko je bio iznimno vješt u čitanju tragova mogao je reći kada je teret bio ispušten, što bi značilo da su kosooki u području i da trebamo potražiti skrovište ili neki podzemni tunel.

Vegetacija koja bi bila ometana na bilo koji način značila bi ili da je poinaknuta s mjesta ili kada bi grane bile slomljene, otkrila bi svjetliju boju ispod. Trsovi su često bivali slomljeni i vučeni paralelno ka ili u smjeru kretanja. Trava bi se obično, kada bi se stalo na nju, savila u smjeru kretanja, a kada bi kora na deblu ili korijenu bila izgrebana, pokazalo bi se svjetlije unutrašnje drvo ostavivši nepogrešiv trag.

Također je bilo neuobičajeno trčati preko ostataka odjeće ili pronaći navoje ili komadiće odjeće koja bi bila prilijepljena za grmlje, osobito kada bi se kretanje ubrzalo.

Sve u svenu, konstantno smo bili u potrazi za nrljama krvi i pomakom zemlje uzrokovanim obućom. Boja i kompozicija tla mogle su uputiti na prethodnu lokaciju ili rutu preko koje je prošao neprijatelj.

Zamućivanje obično čiste vode bio bi znak vrlo nedavnoga kretanja koje lako može utvrditi svako istrenirano oko.

Ostavljanje smeća nije bilo uobičajeno, s obzirom da bi to bio rezultat totalnog neznanja, ali povremeno bi se pronašao neki mali trag, kao na primjer opušak od cigarete, komadići papira i odjeće, ostaci šibica, limenke hrane, pa čak i napuštena oprema.

Patrolne tehnike dobro su izučene i imali smo značajnu mogućnost da ih dobro proučimo dok smo čekali u mraku da se nešto dogodi. Između ostaloga, naučeni smo kako dobro proučiti cijelu kartu i uvijek odabrati alternativnu izmjenu udaraca.

Rečeno nam je da uvijek provjeravamo svoje oružje funkcionira li kako treba prije nego odemo u misiju, ali jednom kada se to napravi, ne smijemo ga više rastavljati niti opet čistiti.

Upotrebljavali smo tihe ručne signale koliko god smo mogli, te smo uvijek bili ohrabrivani u prakticiranju svih ručnih signala prvenstveno kod razilaženja u misiji.

Svake noći, postavili bismo terensku antenu i unaprijed postavili artiljerijsku frekvenciju na radiju. Također bismo periodično mijenjali ljude koji bi vodili ostale i one koji bi s kompasom određivali smjer kretanja u našim ophodnjama, te smo bili poučavani da svoje oružje uvijek usmjerimo u smjeru u kojem gledamo. Iako se ovo pravilo činilo sasvim razboritim,

činjenica je bila da bi logika često isparila u trenutku kad bi se ljudi našli pod napadom, pa sam tako često vidao oružja usmjerena ravno u zrak s metcima koji bi letjeli posvuda.

Spavanje je u džungli bilo problem. Ako je čovjeku bilo teško ostati budan, bilo bi mu rečeno da radije kleči nego sjedi. Također je od nas zahtijevano da spavamo veoma blizu jedni drugima i da stavimo rupčić u usta ukoliko netko ima problema s hrkanjem.

Upozorili su nas na to kako neokupirane kuće možda imaju postavljene zamke mina iznenađenja i da budemo oprezni sa svakim civilom. Pokušavali smo nikada ne postavljati neki model svojih aktivnosti i uvijek smo očekivali zasjedu.

Ako bi došlo do zasjede, bilo je potrebno izabrati određeni položaj i napasti, ali se nikada ne vratiti u istom smjeru.

Na čvrstoj zemlji hodali bismo od prsta prema peti, odnosno, uobičajenim hodom. Na mekanoj zemlji hodali bismo pak ostavljajući ravan otisak stopa.

Prilikom iznenadne vatre bilo je najbolje pucati nisko, s obzirom da je nekakav pogodak uvijek bio bolji od nikakvog.

Moj glavni problem onoga što smo radili u prošlosti bio je taj što većina toga nije funkcionirala. Nisam imao ništa protiv teorije, ali bilo bi drukčije kada bi se to primijenilo u praksi.

Već dotada, zaključio sam kako uspostavljanje kontakta i cjelovremena borba, na način na koji smo mi to radili, nije moj "forte". Pokušavajući iskupati te ljude iz bunkerskoga kompleksa kada bi već bili duboko zakopani, osobito kada nemaš dovoljno ljudi koji bi ti pomogli, bilo je najbolje rečeno – samoubilačka misija. Obično bi to završilo pozivanjem bombi i velikog oružja jer jednostavno nismo mogli pobijediti.

Indijanska strana moje prirode bila je instinktivno privučena u izviđačku jedinicu zbog toga što mi je davala bolju mogućnost samostalnog rada pri čemu bih upotrebljavao svoje prirodne vještine praćenja. Rečeno mi je kako su te grupe male i providaju bolju potporu te da bih bio u mogućnosti okoristiti se taktikama i strategijom koja se najbolje slagala s mojom vlastitom prosudbom.

Bio sam sposoban "pročitati" šumu i zbog visoko razvijene intuicije osjetio bih i vidio stvari koje bi većina ljudi propustila. Također sam posjedovao vještinu kretanja kroz džunglu i prikradanja ljudima bez da me primijete, a osim toga, znao sam i kako se zaštititi.

Indijanac u meni više je bio zaintrigiran značenjem znaka izviđačke jedinice, koji je svaki član morao nositi za vrijeme provedeno u Vijetnamu.

Bio je to strelasti, prema dolje okrenut znak, koji je simbolizirao metode zrak-zemlja kojima bi se ubacivalo u neprijateljsko područje, koji predstavlja američko-indijanske vještine s polja vještina i opstanka.

Fizički trening u kojem je sudjelovala izviđačka jedinica također je uključivao mnogo trčanja. Trčanja bi ubijala jer bi svaki put trajala duže nego prije. Ono što je svaku vježbu trčanja činilo još gorom bilo je to da smo je uvijek izvodili s punom opremom koja je uključivala: pušku, šest boca vode, šesnaest magazina i osamnaest kilograma pješćanih vreća smještenih u ruksaku.

Bilo je veoma lako za prepoznati diplomiranog člana izviđačke jedinice po ožiljcima na ramenima i donjem dijelu leđa. Trčanje s tim osamnaest kilograma teškim ruksakom može oderati kožu bez imalo muke.

Kao dio tog tima, počeo sam nositi više municije nego na što sam navikao, samo zbog toga što je ljudi bilo manje. Jedna stvar koja se razlikovala bila je da su nas opskrbljivali svim potrebnim stvarima svakih pet dana što je značilo da sam morao početi nositi trinaest boca vode, umjesto četiri koje sam nosio inače. Osam funti po galonu, što je predstavljalo popriličan porast, još kad bi se dodalo sve ostalo što je trebalo ponijeti.

Prvi dan izašli smo van, postavili zasjedu, ubili si dva, tri kosooka i to je bilo sve. Budući da smo bili izvidnički pionirski tim, dali su nam indijansko ime; nazvali su nas Big Sioux (Veliki Sioux).

Nakon nekog vremena, sjevernovijetnamska vojska odlučila je napasti našu bazu minobacačima, ali kako smo se mi nalazili na vrhu planine, nisu nas uspjeli doseći, već su samo stvorili mnogo buke.

Usprkos tomu, bili smo primorani otići van i pronaći krivce, a s obzirom na način kako se to dogodilo, bili smo poprilično sigurni u njihov položaj.

Da bismo došli do tamo, morali smo prijeći preko otvorenog polja. S obzirom da sam ja hodao prvi, prvi sam stupio u to područje, a s obzirom da smo bili dosta dobro raspoređeni po cijelom mjestu, ja sam bio oko petnaest metara podalje od najbližeg čovjeka.

Pomaknuo sam se oko četrdeset i pet metara kada me neprijatelj odjednom napao s kalašnjikovom i raketom B-40. Vidio sam kako je bljesnuo vrh otvora i zapravo gledao raketu kako ide ravno prema meni. Bacio sam se u prašinu i gledao dok je raketa eksplodirala nekih četiri i pol metra dalje od mene. Iako sam bio pogođen nekim ostacima rakete, još uvijek sam bio sposoban za borbu, stoga sam brzo otpuzao natrag do treće linije dok je moj tim pucao da me zaštiti. Zbog ovog incidenta zaradio sam svoje treće Grimizno srce.

Nakon što se bolničar pobrinuo za moje rane, pozvali smo borbeni

helikopter s obzirom na to da smo sada imali točne koordinate neprijateljeva položaja.

To je bila mala četa. Samo je dvoje ljudi pucalo na nas. Da su znali što rade, vjerojatno bi se popeli na stablo i čekali da cijeli tim dođe na čistinu, a onda izabrali nekoliko nas prije nego što bismo mi uopće dobili neku potporu. Ali kako se dogodilo tako kako je, sada je svatko znao položaj onoga drugog.

Iako taj dan nismo brojali tijela, uspjeli smo pronaći njihovu glavnu stazu, pa smo znali da je samo pitanje vremena kada ćemo se opet susresti s tim kosookima.

Zapovjednik bataljuna bio je odlučan u tome da se tijela izbroje prije nego što nas opet vrati natrag. Sada smo bili već četrdeset dana vani i žudjeli smo za tim da ubijemo nekoga ili nešto baš kao što je i on žudio za tim da mi to izvršimo.

Logička podloga ukazivala je da su kosooki krivi za sve ovo, s obzirom da su oni bili jedini razlog zbog čega smo uopće ondje. Pa onda dobro – učinimo to! Čovjek na čovjeka, jedan na jedan. Ubiti nekoga prije nego što on ubije tebe bila je jedina moguća stvar ondje – značilo je da si najbolji, najbolji od svih u toj igri Života i Smrti.

Dotada sam već postao stručnjak u postavljanju zasjeda i zajedno sa svima ostalima bilo mi je nasmrtno od one konzervirane hrane i načina na koji smo svi izgledali i smrdjeli. Bez obzira na to, bili smo kao fino podmazana mašina. Došli smo do razine kada smo mogli predosjetiti pokrete jedni drugih, pa čak i čitati misli jedni drugih.

Izabrao sam savršeno mjesto za zasjedu. Na stazi je bila neka krivina koja je sasvim prirodno privukla vodičevu pažnju, tako da se on radije skoncentrirao na tu krivinu zasebno negoli na cijelu stazu. Postavio sam postolje sa žicom preko staze, na mjesto koje mi se nije činilo toliko uočljivim. Žica je bila zelena, a zemlja smeđa, što je značilo da bi sunčeva svjetlost mogla sasvim lako razotkriti sve, ali samo bi amater napravio takvu pogrešku. Nakon što sam dobro promotrio stazu, postavio sam sve na nulu na savršenom mjestu, razmišljajući cijelo vrijeme o tome da tko god zakorači u ovu zamku, platit će za smrt Davisa, Bridgesa i Graya. Tako sam se držao uvijek psihički spremnim za ubijanje i izbijanje u nekom uočljivom trenutku. Kada sam bio u odgovarajućem mentalnom stanju, osjećaj ubijanja bio je zaista fenomenalan, ali dok bi to bilo nešto na što baš i nisam računao, znao sam da ima veze s ostajanjem na životu. Da bi ti bilo stalo do bilo čega tamo u Vijetnamu, morao si biti žestoko nabrijan i razmišljati u frazama kao "zabijanje golova", a ne oduzimanje ljudskih života.

Tako sam ja razmišljao kada sam postavljao tamo onu zamku sa žicom u kutu od četrdeset pet stupnjeva u osjenčanom području, gdje sunce ne bi doprijelo ni razotkrilo moju zamku. Sljedeće, oprezno sam pozicionirao tri protupješačke mine, prvu okrenutu ravno unatrag prema stazi, drugu skroz na drugom kraju staze, koliko je već žica mogla doseći i konačno, treću – ubojicu, koja je bila spojena s ostalima žicama koje sam na brzinu spojio zajedno. Ova je vodila niz stazu oko trideset metara – do ruba.

Iskustvo me naučilo da se kosoooki drže na određenoj distanci jedni od drugih, barem jedan metar. Jednom kada vodič zapne za žicu, zna da je u nevolji. Svi uskoro shvate kako je najbolji način da se izvuku iz zamke da se vrate onako kako su i ušli, ali tu je uključena i određeno vrijeme reakcije. Prvo, potrebno je razmotriti različite opcije, onda donijeti odluku te konačno nešto poduzeti.

Ono što se obično dogodi jest da vodič otrči drugom čovjeku u koloni, a onda njih obojica pokušavaju nagovoriti druge da se okrenu i trče. Ali do tada već postane kasno. Shvatio sam to postavivši tri mine na područje od četrdeset i pet metara zbog čega su neprijateljske šanse da pobijede pravila ravne nuli.

Tog dana, kada se aktivirala mina, sve se rasprsnulo i vrlo su brzo pala tri kosoooka. Jedan se uspio izvući unatoč svim ozljedama, vjerojatno zbog toga što su ostalog vojnika zahvatili skoro svi geleri iz jedne od mina.

Pobjeda, slatka pobjeda! Pozvali smo svog zapovjednika, s potpunim očekivanjem kako će nas izvući i vratiti natrag u bazu na malo vruće hrane i piva. Vraćanje natrag također je značilo tuširanje i brijanje, čistu odjeću, nekoliko svježih lica i konačno – odmor.

Nažalost, poruka koja je pristigla bila je ta da smo obvezni poći u novu misiju, što je zahtijevalo da ostanemo tu gdje smo trenutno i čuvamo tijela. Iako smo bili veoma nezadovoljni ovom naredbom, nismo imali nekog izbora osim da ju izvršimo.

“Ostanite vani još jedan dan!” rečeno nam je i to je ono što smo učinili. Kosoooki rijetko ostavljaju svoje mrtve iza sebe, tako da smo sigurno znali kako će se vratiti. Bilo je samo pitanje vremena. Također, budući da je jedan uspio umaći, znali smo da će obavijestiti ostale o točnoj lokaciji nesreće.

Jedna konačna točka. Jedan od kosoookih kojeg smo ubili imao je naš M-79 spaljivač i opremu, koju je bez sumnje uzeo od jednog našeg vojnika kojeg je ubio. Vrabac za goluba, pomislio sam. Bilo je to pomalo nalik pronalaženju mrtvog Indijanca s bjelačkim skalpovima na sebi. Zbog potrebe da bih se osjećao dobro s obzirom na ljude koje sam ubio, to je bio jedan od načina na koje sam se opravdavao.

Zaključio sam kako je zapovjednik našeg bataljuna donio ispravnu odluku. U ratu, humanost je zauzimala stražnje sjedalo. Osim toga, trojica mojih najboljih prijatelja bila su mrtva, a tri kosoooka za tri naša jednostavno nisu bila dovoljna. Osim toga, nisam li umalo izgubio ruku?

Websterova* definicija riječi “taktika” uobičajeno je dolazila u sukob s našom verzijom. Dok je rječnik to opisivao kao – tehnika ili znanost stjecanja svrhe, mi smo više težili razmišljanju o pojmovima obrtanja buduće poštene igre.

Ostajanje u području nakon uspješne zasjede nije bilo uobičajena normalna procedura, posebno s malenom jedinicom kao što je naša. Također, zasjedanje tijela bilo je poprilično morbidna stvar koju si mogao raditi, ali znali smo da su kosoooki to isto učinili s našim ljudima, tako da smo im u biti vraćali uslugu.

Pomaknuli smo se niz stazu i postavili još jednu zasjedu. Naša strategija bila je da će kosoooki morati proći preko nas da bi došli do svojih mrtvih.

Prošlo je nekoliko sati i tijekom tog vremena pojačani smo sa šest novih OND-a, uključujući strojnicu, koja je zasigurno bila ugodno iznenađenje. Da su kosoooki bili negdje u blizini i vidjeli helikoptere kako odlaze, mogli su pomisliti da smo napustili područje i odlučili doći.

Tijekom te noći ništa se nije dogodilo, ali ja sam ipak ostao nervozan i napet znajući da je bitka neminovna. Neizvjesnost koja dolazi s neznanjem kada bi se nešto moglo dogoditi držala je moje živce na rubu.

Do pet sati sljedećeg jutra, kobna mirnoća navlačila je moje strpljenje. Bili smo rašireni po cijeloj stazi spremni na prednji ili bočni napad. Iza naših leđa nalazilo se veliko otvoreno područje. Ne znajući s koliko velikom jedinicom ćemo se susresti, bili smo u još većoj neizvjesnosti.

Kao dobri lovci, napokon smo otišli provjeriti svoje zamke, i čovječe, kako smo bili iznenađeni! Kosoooki su ugazili u našu zamku, primijetili uže, zaustavili se i otišli. To je moglo značiti samo jedno. Otišli su natrag po pojačanje.

Žicu koju su primijetili namjestio je netko drugi, ne od mene, i kada smo podnijeli izvješće svom zapovjedniku i rekli što smo pronašli, donio je najbolju odluku u životu naredivši nam da ponovno postavimo zasjedu.

Nakon što sam to učinio, polegnuo sam još jedno postolje žice, osjećajući se kao da nas netko promatra. Moje šesto čulo svijetlilo je crveno i sjetio sam se da smo se radiočovjek i ja kladili oko toga kada će nas opet napasti. On je rekao oko deset i trideset, a ja sam rekao u deset sati.

*Websterov rječnik je jedan od poznatijih rječnika engleskog jezika

U deset i pet, baš kada sam spremao dopis, aktivirala se zamka. Roneći za detonatorima, raznio sam nekoliko mina. Nakon nekoliko trenutaka tišine mogli smo čuti plakanje i zapomaganje. Bingo! Inamo još nekoliko tijela.

Baš smo krenuli provjeriti stvari kada nas je neprijatelj odjednom napao s boka. Zatim su nas napali sprijeda, pa zdesna, gdje smo rasprostrijeli zasjedu.

Do tada smo uspjeli zadržati svoje, ali to se uskoro trebalo promijeniti. Shvatili smo da smo opkoljeni i da njih ima mnogo više nego nas. Nekoliko OND-a bilo je nasmrtno uplašeno, ali "starosjedioci" su produljili korak. Zapravo su krenuli u jurnjavu.

Promatrajući OND-e shvatio sam koliko smo toga uspjeli nadvladati u proteklih nekoliko mjeseci. Nakon što smo nekako uspjeli zadržati neprijatelja sve dok nismo totalno ostali bez municije, pozvali smo pojačanje. Poruka koja je došla natrag naredila nam je da se pripreмимо na povlačenje u pošumljenom području u središtu čistine. To bi nam dalo čisto polje vatre ukoliko bi kosooki krenuli za nama. Ali prvo smo trebali čekati na komandnu dojavu i drugu jedinicu da se spakira. Koja idiotarija! Našao sam se kako razmišljam. Uostalom, imali su cijelo jutro da se spakiraju.

Kada su svi napokon bili spremni, mali tim je krenuo naprijed kako bi provjerio ima li gdje kosookih u zasjedi. Laknulo mi je kada nam je dojavljeno da je "sve čisto" s obzirom da sam dotada imao još samo šesnaest magazina i pedeset rundi metaka za strojnicu.

Kao član Recon jedinice, uskoro sam doznao da drugi vojnici misle o nama da smo "budale na rubu pameti". Ipak, uvijek su nam davali prednost. Sva artiljerija osiguravala nam je potporu, zajedno s borbenim helikopterom.

S kosookima koji su nas okruživali, borbeni helikopter kružio je iznad područja ispuštajući vruće karike oružja i patrone metaka dolje na nas. Čovječe, što su bili vrući! Ipak, bolje to nego umrijeti.

Shvativši kako je vrijeme za nas da napustimo područje, povukao sam C.S. bombu, samo da se uvjerim kako nas ne slijede. Dotada smo već imali potporu cijelog svijeta iza sebe, a primili smo i vijest kako je pojačanje na putu.

Kada je napokon stiglo to pojačanje, izašli smo van još jednom i pronašli tijela iz početne zasjede. Meni su pripisali četiri ubojstva – jedan od njih bio je tvrdi Vijetnamac, "dizač". Bio je star, svježe obrijan. Imao je ogledalo i britvicu u svom džepu. Gledajući u njega, pomislio sam na to kako bih se ja osjećao da mi je netko ubio djeda.

U međuvremenu, shvatio sam kako drugi pričaju o meni kao da sam nekakav heroj, a kada smo se vratili natrag u bazu, dobio sam tretman crvenog tepiha za ubijanje još sedam kosookih, sa samo jednim ranjenikom. To je bio dobar omjer u očima drugih, a omjeri su bili ono o čemu se ovdje radilo.

Pokušavao sam se osjećati dobro u vezi s tim, ali nisam mogao prestati razmišljati o starom Vijetnancu kojeg sam ubio, i dalje, kroz godine, on bi me nastavio progoniti kroz moje snove.

U takvim trenucima, često sam se pitao koliko sam u biti ja napredovao iznad svojih početnih reakcija Vijetnamu.

Relativno sigurne ulazne točke SAD-a, novi vladini brojevi (VB) bivali su često podvrgnuti prizvucima glasni i teških bombardiranja. To im je često bio predokus onoga što slijedi kasnije, ali zbog toga što to nikada nisu očekivali tako brzo, često bi bili veoma potreseni.

Na mjestima kao što je Cam Ranh zaljev, ta bombardiranja u biti su dolazila od strane američkog oružja u protuneprijateljskoj vojnoj vježbi nazvanoj H&I (Harassment and Interdiction, maltretiranje i zabrana). Njihova vatra bila je obično angažirana samo kako bi uplašila neprijatelja i obeshrabrila njihovo napredovanje.

U naporu da bi se smirili njihovi uznemireni živci, novi vladini brojevi (VB) sakupili bi se u jato na mjestima dočeka, pitajući se naglas kako će izgledati Vijetnam. Pitali su se o svojim zapovjednicima, vojnicima i drugarima. Također su se pitali hoće li ili neće napustiti Vijetnam živi.

U nastojanju da zaborave na svoje strahove često su prepričavali šale i viceve ili ratne priče od kojih bi se dizala kosa na glavi, a koje bi čuli od brata, rođaka ili prijatelja koji bi pisali kući o svojim vijetnamskim iskustvima. Nakon dan ili dva preklapanja ovih priča, njihova razina uznemirenosti počela bi rasti, osobito kada bi se približio trenutak odlaska svakoga u svoju jedinicu.

Neki novi vojnici doslovce bi bili pogođeni stvarnošću na putu u svoju novu jedinicu. Transportni kamioni u kojima bi se vozili nekada bi bili napadnuti u stilu kamikaze, vijetkongovskim pionirskim timovima koji su bili ovlaštene ubijati Amerikance pod svaku cijenu.

Stigavši u svoju jedinicu koja im je pripisana, novi vojnici često bi bili sumnjičavo motreni od strane "starijih", iskusnijih trupa koje bi odmah usvojile čekaj-i-vidi stav prema njima. Suočeni s nepovjerenjem i otvorenim neprijateljstvom, novi su vojnici znali da će se morati dokazati u prvoj mogućoj prilici, što bi ponekad vodilo k budalastim ili čak fatalnim pogreškama u prosudbi. Označeni kao novajlije, zelena četa ili pak JND,

novi članovi morali bi raditi ekstremno naporno kako bi psihički ostali u formi, a brigu i nemir potisnuli dolje. I iako bi ih stariji vojnici i dalje smatrali izvorom konstantne zabrinutosti, također su ih gledali kao izvor informacija i novosti od kuće.

OND su osobito bili izbjegavani od "kratkoročnika" - vojnika kojem su preostala još dva ili tri mjeseca služenja. "Kratkoročnici" je bio termin koji je uskoro postao sinonim za "oprezne i obazrive".

Novaci nikada ne zaboravljaju svoju prvu paljbu i učestalo priznavanje kako to nije bila samo uplašenost, nego i krajnja sramota. Odrasli muškarac nikada nije potpuno pripremljen na to da će izgubiti kontrolu nad svojim mjehurom – a ipak, to se može dogoditi u par minuta nakon što uslijedi pucnjava. Jednom kada ih je Vietkongovac priklještio i počeo udarati svime što je imao, pucanje se moglo nastaviti satima. U nekim slučajevima, ne bi završilo sve dok ne bi bio upućen poziv nekim bombašima.

To je poprilično težak početak kojemu je svaki novak morao biti podvrgnut, osobito kada je sve što je dosad naučio o tome došlo iz druge ruke.

Vidjeti razneseno rame ili glavu svoga ratnog druga dovoljno je da prouzroči doživotne noćne more. Vojnici koji su često bili svjedoci takvih scena počeli bi povraćati, vrištati ili nekontrolirano plakati. Njihov im je nedostatak kontrole zastrašujuć kao i sama scena događaja jer shvaćaju da su svoj limit već postigli i da možda neće imati ništa u rezervi kada započne takozvana "prava borba".

Usamljen, bespomoćan i preplašen riječi su koje najtočnije opisuju ono što vojnici osjeća u vrijeme kada bi se trebao osjećati samopouzdanim, hrabrim i snažnim. Sjećam se kako bismo svi pogledavali jedni u druge pokušavajući vidjeti strah u očima onoga drugog, koji se činio tako važnim, jer bi na taj način mogao opravdati vlastiti strah.

Bilo se teško nositi s "prvim ubojstvima" u Vijetnamu. Nije pomagala spoznaja da se tu radi o neprijatelju. Bez obzira na to, osjećali smo se krivima do neba, i grizli bismo se zbog toga do krvi – sve dok naposljetku, vojna stvarnost ne bi počela nadvladavati civilnu. Jednom kada bi ta transformacija u osobi zauzela svoje mjesto, bilo je mnogo lakše činiti ono zbog čega smo naposljetku i došli u Vijetnam. Naše psihičko olakšanje na kraju bi vodilo do prihvaćanja svakog oblika zvjerskog ponašanja – i do osjećaja da smo ipak malo više od "hodajućih mrtvaca" do granice gdje su naši osjećaji postali totalno nijemi i ukočeni. Kako je drukčije bilo moguće voditi rat koji je bio usmjeren više na uspjeh i na broj mrtvih tijela nego na tradicionalnu ratnu štetu – teritorij, oružje i zatvorenike?

Također se sjećam da bi vojnici koji bi ulazili u borbene jedinice bili promatrani s jednakom dozom sumnje i nepovjerenja kao i OND. Neki od nas bi pažljivo počeli promatrati naivne "novajlijske" zapovjednike prije nego što bi započela bitka da vidimo koliko se u biti drže "zajedno". Shvatili smo kako je na nama da ih spriječimo u pokušaju dobivanja rata jednoručno. U naporu da postanemo heroji, znali smo da bi oni mogli donijeti nepromišljene odluke koje bi nas sve mogle stajati života. Prečesto, mladi zapovjednici ne bi štitili svoje ljude i bili su doživljavani kao nepouzđani i potencijalno opasni.

Jednom kada je rat završio, mnogi su ljudi rekli, da su njihovi vođe bili vještiji u džungli ili skloniji logici i razumu, manje bi njihovih kompića bilo ubijeno, a njihove vlastite ozljede ne bi bile tako teške i vjerojatno do njih ne bi ni došlo. Istina ili ne, ova mišljenja bila su stvarna ljudima koji su to prošli. A oni s dugotrajnom frustracijom i s razočaranjem onoga što su vidjeli kao slabo vodstvo, razvili su vrstu impotentnog bijesa.

Nasilna djela u Vijetnamu obično bi poprimila oblik "Amerikanci protiv Amerikanaca", najučestalijeg oblika "slamanja" časnika i NCO-a od svojih trupa. Slamanje je bio napad na pretpostavljene kroz upotrebu fragmentacijskih granata.

Da, to je bio težak početak za sve. Nitko nije bio pošteđen, nitko nije izbjegao teror i bol, i naposljetku, nitko nije ni bio isti.

6 - ORLOVA BAZA

Prešavši na drugo PO (područje operacija), postavili smo bazu uz pomoć buldoždera i nekog eksploziva pomoću kojega smo raznijeli drveće.

Zona slijetanja Orao bila je lokacija slijetanja našeg helikoptera i kada smo stigli ondje, odmah smo sjeli kako bismo usporedili zapise s onima koji su otišli prije nas.

Rečeno nam je da se pojavio Puff the Magic Dragon. To je bila avijacija C-130 opremljena s ogromnim 7.62 mm strojnicama sposobnim za ispaljivanje 5400 rundi metaka u minuti iz zraka. Iako je to bilo strašno teško oružje, kosooki su ga nekako uspjeli pogoditi i uzrokovati značajnu štetu. Patrolirali smo na području uokolo Orla 2, gdje se paklena pucnjava održala prošlu noć, ali nismo pronašli ništa što bismo mogli prijaviti osim čudnih zvukova koje je bilo teško pripisati bilo čemu zbog vjetra koji je počeo puhati. Nakon još kratkog motanja uokolo, napokon smo našli jednoga ratnog zatvorenika.

Razoružali smo ga ondje gdje je ležao, a onda doveli liječnika da pregleda njegove ozljede. U međuvremenu smo uokolo tražili još tijela, ozlijeđenih ili mrtvih, dok smo slijedili neke tragove krvi.

Kada smo se vratili u bazu sa svojim ratnim zatvorenikom kojeg smo teglili, ispitali smo ga uz pomoć prevodioca.

“Kako to da su te napustili?” bilo je prvo pitanje koje smo mu postavili.

Naš zatvorenik inzistirao je na tome kako će se njegova jedinica vratiti natrag i kako su ga nagovorili da ostane tu skriven dok se ne vrate.

Tako znači! Izgleda da su kosooki još uvijek dovoljno blizu kako bi se vratili i opet nas pogodili, a zatim spasili svog ranjenika.

“Kako je velika jedinica?” upitali smo ga.

“Brigadne veličine”, rekao je, što je značilo barem nekoliko stotina kosookih, a po mogućnosti i više.

S obzirom da odlazak nije bio opcija, zaokupili smo se ispunjavanjem vreća pijeska i čineći sve ostale stvari koje su se uobičajeno radile u ovakvim situacijama.

Nakon što smo si iskopali bunker i dok sam pokušavao odlučiti gdje ću spavati te noći, doletio je Chinook helikopter, koji je bio toliko velik da bi mogao transportirati džipove. Ispustio je materijal koji se koristio kao gornji dio bunkera. Rasporedio sam ga po bunkeru da nas zaštitim od kiše i letećih gelera.

Zajedno sa zalaskom sunca, postavio sam svoj ležaj, malo udaljen od ostalih i spremio se da ću prenoćiti.

Noć je bila vrijeme kada se obično sve događalo i tako je došlo do toga da strepimo u mraku. Ali ove osobite noći nije se dogodilo ništa zbog čega sam pomislio kako to ima veze s time što smo se dobro pripremili što je neprijatelj također znao.

Sljedećeg dana otišao sam u patrolu s novim dečkom iz našeg tima imenom Charlie Wood. Charlie je bio bivši LRRP (oznaka za Dalekodometni izviđački odred) pa smo stoga odmah krenuli na posao. Nakon što se naš tim razišao, otišavši u dva različita smjera, Charlie i ja sjeli smo kako bismo si uzeli pauzu. Sve je bilo mrtvački tiho.

Malo kasnije čuli smo neku buku i tada je Charlie pokazao na dva kosooka koja su stajala malo podalje pričajući. Nosili su M-16 puške i bili odjeveni u američke vojne odore.

Boreći se protiv svoga prvog nagona, javio sam na radio da smo naišli na neke kosooke u zoni ubijanja koji su nosili M-16 i bili odjeveni u američke vojne uniforme.

Nekoliko sekundi kasnije pristigla je naredba: “Ubijte ih!” Tražio sam drugu potvrdu.

Sljedeća naredba čvrsto je inzistirala na tome da nema prijateljskih vojnika u području, da su ti ljudi jasni neprijatelji i da smjesta moraju biti ubijeni.

Sljedeći put kada sam pogledao, nisam ih više mogao vidjeti, ali smo svejedno počeli pucati. Onaj kojeg smo uspjeli pogoditi bio je smrtno ranjen i kasnije je umro. Malo kasnije, kada smo naišli na još jedan par, oni su počeli vikati i mahati svojim američkim identifikacijskim karticama.

Shvativši sada da su oni dio prijateljske jedinice, još sam jednom javio radijem i objasnio situaciju.

Ono s čim smo se u biti susreli bila je ARVN (Army of Republic of Vietnam - Vojska Vijetnamske Republike) koja se sastojala od nekih južnovijetnamskih vojnika koji su se udružili s Amerikancima. Njihov zapovjednik bataljuna naredio im je da pročešljaju i provjere područje. Ali zbog toga što nije uspio uskladiti svoje aktivnosti s našim zapovjednikom bataljuna, nismo nikako mogli znati da će se i oni naći tamo, zbog čega

smo i reagirali tako agresivno.

Bitka koja je uslijedila nakon toga ostavila ih je bez oko sto pedeset ljudi, a s naše strane poginulo ih je sedamnaest. Bili smo sigurni da nas sve namjeravaju ubiti zbog našeg početnog napada na njih.

Nakon što je sve završilo, dodao sam ovaj incident na svoj uvijek proširujući popis "završenih poziva" i pitao se, još jednom, kako to da sam uspio preživjeti.

Bili smo poznati kao QRF (Quick Reaction Force – Brzoreakcijske snage) koja nije imala trajni zadatak. Popunjavali smo sve gdje god bismo bili potrebni, na područjima koja su bila najviše pogođena. Radili smo to preko noći, nakon patroliranja i postavljanja zasjeda tijekom dana. Nitko nikada nije imao slobodnog vremena u Vijetnamu.

Koristili smo M-79 ispaljivač granata, koji je izgledao kao ogromna saćmarica. Kad god bi ispalio, činio je to bez bljeska zbog čega je bilo moguće pucati ravno u zrak bez stvaranja ikakvih problema.

S obzirom da je ovo bila sezona monsuna, a naš je tim bio korišten u QRF, zapeli smo u bazi sljedećih nekoliko dana. Svi smo osjećali kako je to mnogo opasnije nego biti tamo u grmlju, jednostavno zbog toga što bi Vijetkongovci uvijek znali gdje si. Oni su imali prednost u odabiru vremena napada.

S obzirom da smo bili tako ranjivi u noćnim napadima, postavili smo M-79 na svaki bunker uokolo baze. Odlučili smo kako je to najbolja obrana koju imamo od tih "pionira". Svaki je vojnik imao ovlasti pucati kako želi tijekom noći dok je na straži, a kako je to bio jedan od načina držanja neprijatelja u zaljevu, također je bilo moguće malo odspavati. Nakon svake runde metaka čekali bismo i slušali pomno ne bismo li čuli neki zvuk ili vrisak, bilo što što bi nam reklo da je metak pronašao svoju metu.

Moja stara jedinica NO DEROS DELTA čuvala je sjevernu stranu baze dok smo mi čuvali južnu. Lutajući po sjevernoj strani, naletio sam na svog starog prijatelja, jedinog Oklahomca koji je još ostao u toj jedinici, a koji je, kako se ispostavilo, imao pristup k otprilike sanduku i pol piva.

Tada sam bio poprilično spreman za odlazak u krevet.

Nekoliko mojih ljudi, primijetivši koliko sam pijan, predložili su da ostanem blizu bunkera. Prihvatio sam njihov savjet i uvukao se u šator, radije nego da pješačim natrag do svog ležaja.

Negdje oko ponoći digla se velika panika. Počelo je nečijim vikanjem: "Ulazni!" a onda je prva raketa pogodila bazu. Dok su nas nastavili gadati raketama, dva čovjeka koja su me inače nagovorila da ostanem u bunkeru

odjednom su uskočila unutra. U međuvremenu, ja sam ostao ondje gdje sam i bio, nadajući se kako će napad uskoro prestati. No uskoro se čula jedna eksplozija u blizini, oko dvadaeset ili trideset stopa dalje, koja je uzrokovala da nekoliko gelera proleti kroz moj pončo, što mi je pomoglo da se malo otrijeznim.

Dok sam puzio po zemlji u smjeru bunkera, moja se noga zapetljala u neku žicu i nekoliko sekundi kasnije, bio sam pogođen. Četvero mojih ljudi odmah me zgrabilo i povuklo natrag u bunker.

Gledajući dolje, vidio sam veliku spaljenu rupu na svojim hlačama, ali činilo se da nema nikakvih povreda. Dok sam uzdahnuo s velikim olakšanjem, zapovjednik se javio na radio i pitao za izvještaj o žrtvama.

Bacio sam brz pogled i prijavio: "Svi prisutni i na broju", ne spominjući svoj mali okršaj kroz koji sam upravo prošao. U tom trenutku još uvijek smo bili u bunkeru pitajući se je li doista sve završilo.

Malo kasnije, kada smo izašli, otkrili smo kako je dvoje naših ljudi mrtvo, a troje ostalih iz drugog tima ozlijeđeno. Primili su izravan pogodak.

Nakon što smo ih ukrcali u helikopter hitne pomoći, pokušali smo se smjestiti i malo odspavati, ali to je uvijek bilo teško.

Napokon je izašlo sunce i shvatio sam kako razmišljam o svim drugim ljudima koji su sada gledali ovaj prizor zajedno sa mnom. Razmišljao sam o osobnim pogledima koji su činili svačiji izlazak sunca nešto drukčijim ili čak mnogo drukčijim. Izlazak sunca na borbenom polju... izlazak sunca u džungli... i izlazak sunca natrag tamo u SAD-u gdje su ljudi pogledavali u vrtove ili igrališta za golf razgovarajući o još jednom divnom danu.

Malo sam sjedio na bunkeru, jedući limenku konzervirane hrane, kada sam bacio pogled na mjesto gdje sam prošlu noć namjeravao spavati. Vidio sam kako je moj ležaj direktno pogođen i da sam bio na njemu, poginuo bih u istom trenu.

Kad god bih izbjegao smrt - stvar na koju nitko nije imao odgovor, uvijek bih se pronašao u dugom i mukotrpnom razmišljanju o svemu tome, pokušavajući shvatiti neko više značenje. U jednu ruku, činilo se totalno besmislenim tražiti smisao u nečemu kao što je rat, a ipak, činilo se kao da postoji nekakva poruka sadržana u ovim situacijama gdje sam pokušavao preživjeti unatoč svim pravilima.

Kako je većina ljudi činila isto u sličnim okolnostima, počeo sam ispitivati svoj život mnogo pažljivije - pitajući se koja je u biti njegova svrha i zašto sam pošteđen.

Postoji neporeciva krivnja povezana s bilo kojom situacijom u kojoj

drugi umiru oko tebe. U to vrijeme nikako nisam mogao znati kako dugo i kako daleko ću zapravo nositi tu krivnju ili što će mi ona na kraju učiniti. Znao sam samo da tu nešto mora biti potvrđeno, nešto o pravom značenju života i o tome što Bog to namjerava sa mnom.

Na trenutak, nisam mogao razmišljati dalje od neizrecive zahvalnosti koju sam osjećao prema dvojici koji su inzistirali na tome da spavam blizu bunkera, što nije bila moja prvotna namjera. Njihova imena bila su Jamison i Lassiter i dugovao sam im život te sam htio popričati s njima o tome, ali kao i obično, nije bilo vremena.

Sljedeće obavještajno izvješće koje smo zaprimili javilo nam je kako ćemo biti pogođeni jedinicom dovoljno velikom da nas zgazi, zbog čega je naš zapovjednik odlučio poslati Recon jedinicu ravno na njihov put. To je značilo poslati sedamnaestero ljudi na tisuću kosookih, što baš i nije imalo previše smisla.

“Ono što tražimo”, rekao je, “jest ‘rano upozorenje’ koje ćemo imati ako ih vi prvi pogodite. Nakon toga ćemo znati gdje su i jednom kada uđete, mi ćemo biti spremni.”

To me toliko prestrašilo jer je to bila najgora ideja koju sam ikad čuo, djelomično zbog toga što smo bili radarski opremljeni i mogli smo odrediti njihov položaj bez problema. Ali dotada smo već dobro naučili da logika rijetko kad ima veze i sa čim. Časnici su očito voljeli takve situacije. I tako je, te noći, skupina od desetero ljudi otišla van, uključujući i mene samoga. Drugi su odjednom odlučili kako im je potreban odmor i rekreacija (R&R Rest and Recreation – jednostjedni omogućeni odmor tijekom jednogodišnje turneje dužnosti u Vijetnamu). Ja sam nosio strojnicu M-60 i hodao na čelu.

Naša misija te noći bila je udariti tu jedinicu kako bismo ih usporili pri njihovom napadu, a zatim povlačenje u bazu. Jedini problem bio je probiti se kroz brane M-79. Da je ispaljen samo jedan metak, vjerojatno bi ostatak vojske također počeo pucati. Nakon toga, to bi bilo nešto kao napad pirana na neku jednu životinju koja je slučajno upala u njihove vode.

U naporu da izbjegnemo šansu susretanja “prijateljske vatre” ili bilo koje druge vrste artiljerije, maknuli smo se od M-79 što smo dalje mogli.

Jednom kad smo postavili zasjedu, postavio sam protupješačku minu i dok sam to radio, jedan od naših ljudi naslonio se svojom puškom i tek popravljenom bajunetom uz grmlje. Dok sam hodao natrag s upravljačem, naletio sam na tu poput britve oštru bajunetu i probo rame do kosti.

Dok je liječnik pregledavao moje rame, koje je zaista obilno krvarilo, rekao mi je kako nije sa sobom ponio nikakva sredstva protiv boli.

“To mi u potpunosti odgovara”, rekao sam. “Moram ostati oprezan.”

Iako sam to doista i mislio kada sam rekao, bol je bila toliko nepodnošljiva da nisam mogao spavati tu noć, a sljedeće jutro nisam mogao ni podići ruku. Pričali su nešto o tome kako će me prebaciti u M.A.S.H. (pokretnu vojnu operacijsku bolnicu), ali to bi odalo našu poziciju, tako da sve što sam dalje mogao je trpjeti.

Da bi stvar bila još gora, morali smo pretrpjeti snažne grmljavine i pljuskove zbog čega smo bili mokri i još jasniji.

Što god bismo očekivali, nije se dogodilo, a to nam je kidalo živce više negoli periodi tišine na koje smo već bili naviknuti. Naoružan s .45 mm strojnicom, postajao sam jako sretan i kada je jedan od mojih ljudi ustao, vidio sam siluetu te odmah napeo oružje. Čuvši to, brzo se identificirao i to je bila jedina stvar koja ga je spasila od smrti.

Kada se i ostatak jedinice premjestio, ja sam ostao u bazi sa svojom ozlijeđenom rukom, a s obzirom da sam imao bunker samo za sebe, odlučio sam dobro se naspavati. Prije negoli sam otišao u krevet, napunio sam još nekoliko vreća pijeskom kako bih odbio ishod sezone monsuna.

Vreće pijeska mnogo su koristile u džungli i često bismo ih nosili preko čizmi kako bismo spriječili lijepljenje blata.

Uokolo bunkera s unutrašnje strane iskopan je rov, ali je zbog kiše postao navodnjen.

Te noći, kako nisam imao ništa bolje za raditi, odlučio sam ispaliti nekoliko rundi s M-79, nakon razgovora sa stražarom i pušenja nekoliko cigareta.

Napokon, rekao sam u polušali: “Pa, bolje da se vratim. Skoro pa je vrijeme za dolazni poziv.” Nakon preskakanja rova, došao sam do ograde topništva gdje su dva vojnika bila stacionirana s Howitzerom 105. Bili su spremni zapucati malo “maltretiranja i zabrane”, oblika artiljerijske vatre dizajnirane da drži neprijatelja na rubu i po mogućnosti mu naruši ravnotežu.

Ponavljajući svoju primjedbu o dolaznim pozivima, krenuo sam natrag prema bunkeru i tada čuo nekoga kako viče: “Dolazni!” Zaronio sam u bunker baš kako su metci počeli letjeti. Prva runda pogodila je ogradu artiljerije.

Biti sam u velikom bunkeru može biti zastrašujuće iskustvo, sa slobodoumnim dozama dodane paranoje. Baš kada su rakete i minobacači prestali letjeti, izašao sam iz bunkera i pripremio se što sam bolje znao za

napad na zemlji.

Kako sam protrčao pokraj bunkera artiljerije, usmjerio sam svjetlo prema mjestu gdje su stajala ona dvojica, samo što su sada ležala na zemlji. Sudar i potres rundi unutar ograde ubili su oba vojnika instantno. Njihova lica nisu imala nikakav izraz, a njihove su oči još uvijek bile otvorene. Jednome je noga bila raznesena, a drugi je ležao na leđima još uvijek držeći golenu čahuru artiljerije, baš kao da se pripremao napuniti je. Ovaj strašni prizor dao je novo značenje riječima "ubijeni instantno". Uhvatio sam se kako razmišljam o tome da život, u biti, visi o tankoj niti koja bi mogla biti prekinuta zaista svakog trenutka. Jedina stvar koju sam još mogao učiniti bila je pokušati spasiti sam sebe, ili u suprotnom, mogao sam ne učiniti ništa, i umrijeti. Kako se smrt činila neizbježnom, odlučio sam da ću ipak unrijeti boreći se.

Dotada, počeo sam osobno i duboko proživljavati sve gubitke naših ljudi. Unatoč tome što su nam rekli o ostajanju odvojenima jedni od drugih, ipak sam bio deprimiran zbog gubitka tako dobrih mladih momaka kao što je bio onaj radiooperater, veliki klinac imenom Cal, koji je prije nego što je dospio u rat bio izabran za nogometnog igrača Dallas Cowboysa.

Cal je bio jedan od onih ljudi koje je bilo teško probuditi. Jednu noć, prije nego što sam ozlijedio rame bajunetom i dok smo spavali uokolo bunkera, čuli smo nekoga kako viče: "Dolazni!" Kao i obično, svi su se smjesta bacili u bunker. Zgrabivši Cala, protresao sam ga dok sam prolazio pokraj njega, a onda se i sam uputio u bunker.

Malo kasnije, kada je dolazni stao, pogledao sam van i vidio Cala koji je još uvijek ležao ondje gdje sam ga i ostavio, grčevito se trzajući tijelom i udarajući. Nekoliko trenutaka kasnije, ostao je ležati u tišini. Bio je pogođen gelerom, random koja je pala i eksplodirala samo metar od mjesta gdje je ležao i umro je prije nego što se uopće uspio probuditi.

U nadolazećim godinama, shvatio sam kako sam uvijek posebno nervozan i nestrpljiv s ljudima koji ne bi skočili s kreveta istog trena kada bih ih probudio. I naravno, uvijek mi se vraćala ona scena incidenta s Calom.

Drugi je čovjek bio hospitaliziran nakon što je izgubio ruku. Kasnije smo ju pronašli slijedeći jato insekata koji su bili privučeni smradom.

Slijedeća baza koju smo postavili bila je zona slijetanja Orao 2. Dotada već, naš je prijašnji zapovjednik otišao i postavljen je novi. Ja sam bio na odmor i rekreaciju te kada sam se vratio, uvidio sam kako
novog vodnika i novog narednika.

Naš vodnik bio je generalov pomagač u gradu Fort Benning, Georgia, otkuda su dolazile zrakoplovne desantne jedinice. Od samog početka jasno nam je dao do znanja kako je on iz zrakoplovne desantne jedinice i da ga moramo slušati u potpunosti. Njegovo ime bilo je Vic Crowder i čvrsto se držao pravila. Sve njegove ideje bile su poprilično glupe i nije prošlo mnogo vremena prije nego što smo se gospodin "zrakoplovni rendžer" i ja zakačili.

Ono što smo mi ovdje trebali bio je časnik sa West Pointa, ali umjesto njega ovdje se našao ovaj smiješan lik i zaista nije bilo ništa što smo mogli učiniti u vezi s tim.

Kad god bih slušao njegovu rendžersku strategiju, pokušao bih biti tih, ali na kraju bih uvijek završio govoreći nekom prisiljenom ljubaznošću: "Gospodine, to jednostavno neće ići."

Prva stvar koju je htio napraviti jest podijeliti nas u tri jedinice. U to vrijeme imali smo dva pojačana tima koja su se sastojala svaki od desetero ljudi, ali Crowder je želio timove od po petero i šestero ljudi. Strpljivo sam mu pokušavao objasniti da će nekoliko ljudi, uključujući i mene, uskoro otići odavde, a da će ljudi koji ostanu jedva moći popuniti dva tima.

Kad god bismo išli u "grmlje", Crowder bi se putem radija predstavljao kao "zrakoplovni rendžer" zato što se sam smatrao osobom koja zna kako opstati, nikada nije nosio sa sobom ništa osim puške, kompasa i karte.

Jednog dana primijetili smo neke znakove koji su nam govorili kako se nalazimo blizu bunkerskoga kompleksa. Neka stabla bila su porezana pilama poprečnog presjeka, a panjevi su bili kamuflažirani blatom i travom, tako da ih helikopter sa svjetlima za promatranje ne bi primijetio iz zraka. Kosooki su upotrebljavali drveće za izgradnju bunkera, a onda bi ga pokrili plastikom, blatom i grančicama.

Kada mi je zapovjednik Crowder pristupio kako bi me upozorio da se oko pedeset metara ispred nas nalazi bunkerski kompleks, rekao sam: "Ne, gospodine, upravo stojimo u njemu." Pogled koji mi je uputio odražavao je njegovu nevjericu i negodovanje, stoga sam sljedećih nekoliko minuta pustio da njegova napetost postane još veća, prije nego što sam ga otpratio do bunkera i jednostavno mu ga pokazao.

Gledao sam kako mu se spušta vilica, nakon čega je rekao:

"Bolje da provjerimo ima li kosookih."

"Nema potrebe, gospodine", rekao sam. "Da su unutra, već bismo bili mrtvi, s obzirom da stojimo u zoni ubijanja."

Slijedeće glupo pitanje koje mi je postavio bilo je: "Zašto nisi provjerio

poziciju ovog bunkera ranije? Moglo je biti kosookih unutra.”

Moj odgovor bio je: “Da ih je bilo, sigurno ne bi propustili priliku da ubiju američkog časnika, posebice zrakoplovnog rendžera.”

“Ali kako bi znali da sam časnik?” pitao je.

Bilo mi je teško ne nasmejati mu se u lice. “Pa, gospodine, gdje još vidite ovdje nekoga u sunčanim naočalama, bez ruksaka s puškom AR-15 umjesto M-16? Da ne spominjem kako nosite mnogo bolje uniformu od ostalih.”

Crowder je i dalje bio nevjerojatan te je nastavio sa svojim glupim pitanjima i blesavim prijedlozima. Jedna od stvari koju nas je tražio da napravimo bila je da postavimo zasjedu u ovim istim bunkerima, a zatim pričekamo da se vrate kosooki.

Pitao sam se jesam li ga dobro razumio. Ali on je stajao ondje, čekajući odgovor. Napokon, rekao sam: “Ovdje ima barem pedeset bunkera, gospodine. Znete li uopće koliko je kosookih bilo potrebno da sagrađe ovakav kompleks?”

Odgovorio je praznim pogledom. “Pa, oružja su još uvijek topla”, napokon je rekao. “Sigurno nisu daleko.”

“To je istina”, rekao sam mu. “Ako su uopće i otišli.”

Dotada već, moje je šesto čulo radilo prekovremeno, kao i obično u ovakvim situacijama. Pokušavajući shvatiti način Crowderova razmišljanja, zaključio sam kako on na ovo gleda možda kao na nekakvu svoju misiju, kada nam je već htio dati takve naredbe da ostanemo na tom mjestu i postavimo zasjedu u dvorištu Vijetkongovaca.

Tijekom našeg razgovora, uspio sam mu dati jasnu definiciju Recon jedinice, ističući činjenicu da faktor iznenađenja uvijek pomaže, iako je u ovom slučaju taj faktor bio definitivno kompromitiran.

Uskoro nakon toga, krenuli smo na ono što je trebalo biti moja misija prije odmora i rekreacije. Rečeno nam je da je pukovnikov helikopter srušen i da je LRRP (Dalekodometni izviđači odred) nestao u istom području.

Naš zadatak bio je pronaći LRRP jedinicu, srušeni helikopter i časnika, što je bilo dosta velik posao za šaćicu ljudi. Onako iskreno, to je zaista bio smiješan zadatak. Znali smo kako ništa ne možemo povezati s time tko je srušio helikopter, zarobio pukovnika i oteo cijelu LRRP jedinicu, ali činilo se da nitko nije baš razmišljao o tome.

Pretpostavljajući da nas promatraju, iskoračili smo iz baze kao da smo samo u ophodnji. Krenuvši na jug, na kraju smo okružili područje i završili na mjestu zvanom Hobo šume, koje je bilo ekvivalentno istočnom

dijelu Los Angelesa. To nije bilo mjesto na kojem bi se čovjek poželio zadržati duže vrijeme.

Kada smo naletjeli na još jedan bunkerski kompleks, zapovjednik Crowder predložio je da se smjestimo ondje. To je, također, bila još jedna loša ideja, s obzirom da su kosooki poznavali mjesto mnogo bolje nego mi.

Blesave situacije. Blesave naredbe. Činilo se da nema kraja. Jedini kraj koji si je bilo tko od nas mogao zamisliti bio je onaj koji bi nas izveo iz igre zauvijek.

Misli o smrti, popraćene povremenim pojavljivanjem vizija inače poznatih kao Andeo smrti, nisu bile uopće ništa neuobičajeno. Prvi put kada sam vidio tu prikazu – visoku, mračno formiranu siluetu ispred sunca, pomislio sam da gubim razum. Onda sam ipak zaključio kako ga ne gubim, već da mi je samo došao reći nešto, nešto što baš i nisam želio znati.

Nećeš se izvući odavde živ! To je bila poruka koju sam uzastopce slušao. Nije pomogla spoznaja da su i drugi mogli čuti to isto te da su i oni vidjeli toga kobnog Anđela smrti.

Kada sam ga počeo viđati u svojim snovima, obično bi nosio uniformu sjevernovijetnamske vojske, koja je izgledala slično kao i neka crna pidžama. Ponekad bih ga ubio, a ponekad bi on ubio mene. Nije mi uvijek bilo žao kada bi on ubio mene, posebice u onim danima kada sam osjećao da je sve što radimo samo jedna obična partija šaha. Stavili bismo svoje ranjenike u helikopter i poslali ih van, nakon čega bi neki novi ljudi došli u igru i opet bi sve počelo ispočetka.

Smrt je lijek koji život nije omogućavao. Tako sam ja to doživljavao. To je jedina stvar koja me može izvući iz svega ovoga, jedina stvar koja me ponovno može učiniti potpunim. Činilo se očitim da kako sam se približavao kraju svoga fizičkog života, postajao sam sve više otvoreniji duhovnim stvarima. Ipak, na čudan sam način to pokazivao. Više sam pio, žešće partijao, a u isto vrijeme razmišljao sam o Bogu. U cijeloj ovoj zbrci mogao sam razmišljati samo o tome što Bog misli o meni.

Još uvijek sam imao nalete bijesa, ali sam također bio i duboko deprimiran. Depresija je visjela poput crnog oblaka iznad moje glave, te se smjestila nježno na mojim ramenima. Znao sam da sam bio žrtva lišena sna sve do krajnjih mjera izdržljivosti, baš kao i većina nas ovdje. S obzirom da se većina toga događala tijekom noći, bojali smo se otići spavati. Pribojavali smo se da bismo se možda mogli preokrenuti i tako stvoriti neki zvuk, ili da bismo hrkali, ili pak udahnuili zrak preglasno.

Svake noći ležali bismo s cijelom opremom tik do svojih ruku. Tik je značilo dovoljno blizu kako bismo mogli posegnuti i uzeti oružje, a da pritom ne stvorimo nikakvu buku. Kruto bih ležao u mraku, memorirajući lokaciju i sve što bih u potrebi mogao zatrebati.

Oprema za specijalnu ophodnju obično bi sastojala od širokog izbora stvari. Naprimjer, specijalna avionska grupa trebala je sve od sljedećeg: odjeću za kamuflažu, šiltericu, čizme za džunglu, sredstvo protiv insekata, signalizirajući panel, svjetlosni signal, signalizirajuće ogledalo, kompas sa staklenom lećom, trokutni zavoj, vrećice za municiju, streljivo, dimne bombe, fragmentacijske granate, čuturu, tablete za pročišćavanje vode, remen za pištolj, torbicu za pištolj, bajunetu s koricama oružja, vrećicu za prvu pomoć, ruksak, dvanaest stopa najlonskog užeta, rukavice, lagani pončo te individualno oružje. Biti odgovoran za ovako opsežan inventar, u najgorim mogućim uvjetima, osiguravalo nam je još jedan razlog za ljutnju i frustraciju.

Protegnut po zemlji te duge mračne noći, pokušavajući se sjetiti leži li ova ili ona stvar na mojoj lijevoj ili pak desnoj strani, pitao bih se kako li je samo došlo do ovoga. Imovina koliko stane u šaku, a koja predstavlja život ili smrt bila je sve što sam uistinu posjedovao u središtu ove tihe tmine. Uistinu, nije moglo biti mračnije nego što je bilo, tako mrgodno i uvijek prijeteće jer sve što se nalazilo vani bilo je otrovno i spremno za napad. Još jedna beskonačno duga noć lagano bi prošla, a onda bih ugledao prvi slabašni trak svjetla. U početku bih pomislio kako je to samo moja mašta, da to vidim samo zato što želim da tako bude, ali onda bi se taj tračak svjetla lagano širio, malo pomalo i znao bih da mi je život sačuvan samo kako bih vidio još jedno novo svitanje.

Ali i najsigurnija vremena mogla su biti najednom transformirana u najopasnije vrijeme. Naprimjer, jednog dana pakirali smo se i bili spremni iseliti se iz područja u kojem smo bili donedavno. Dok smo se kamuflažirali najbolje što smo mogli, LOH (helikopter sa svjetlosnim promatranjem) preletio je iznad nas. Bili smo oko sto metara od baze kada nas je uočio pilot. Zbog toga što je u našoj jedinici bilo nekih Meksikanaca i Havajaca koji su mogli izgledati kao kosooki iz zraka, helikopter je počeo pucati po nama. Neposredno nakon toga raspršili smo se kao jato uplašanih ptica, a zatim bacili nekoliko dimnih kako bismo ih upozorili da nismo neprijatelji.

Kada je paljba napokon prestala, ostali smo šokirani spoznajom koliko je metaka prohujalo pokraj nas. Nekoliko ih je ipak pogodilo neke ruksake, ali nasreću, zastali su u konzervama, što je definitivno bilo bolje

nego da su završili u streljivu ili pak u pješadijskim minama koje su ljudi nosili.

Nakon ovakvog incidenta, bio bih potpuno psihički iscrpljen i nakon toga mogao sam spavati kao da sam nadrogiran – duboko, bezbrižno kao dijete, bez tračka nemira ili straha. Ali prečesto, spavanje nije dolazilo u obzir jer je obično čekala druga ophodnja, druga misija ili druga bitka. I tako bolesni, iscrpljeni ljudi odgovarali bi po dužnosti, koliko su bili sposobni izdržati sve to.

Činilo se kao da samo Andeo smrti nudi neko olakšanje, bijeg iz svega ovoga, s obzirom da drijemanje preko dana nije bilo moguće, obično zbog vrućina i insekata. Ipak, ponekad mi se činilo kao da je Andeo smrti imao neku drugu misiju, neku o kojoj nikada nisam ozbiljnije ni razmišljao.

Čuo sam da se anđeli obično pojavljuju kada je osoba blizu krajnjega kolapsa, katapultirajući je u anđeosko carstvo u cilju da osoba možda shvati koliko u biti još cijeni svoj život, i također da ju podsjeti na neke "nedovršene poslove" koje još mora obaviti.

Umjesto da sam se koncentrirao na smisao rata, možda sam se radije trebao pitati koji je smisao mog života.

A to nije jednostavno pitanje. Uopće. Barem ne za one koje ja poznajem.

7 - ODMOR

Svaki čovjek kojemu je dodijeljena godina u Južnom Vijetnamu imao je pravo na jednodnevni odmor i oporavak, na račun države u jednom od pacifičkih gradova. Probudio sam se jedno jutro i shvatio da je moje vrijeme za odmor i rekreaciju – šest dana na Hawajima, kako je ispalo. Zapravo sam poživio dosta dugo kako bih si zaradio mini odmor.

S obzirom kako je prošlo mnogo vremena otkako sam zadnji put skinuo svoje čizme, uskoro sam otkrio da imam bijesan slučaj kožne bolesti, spužvaste infekcije kože. Slana voda i pijesak učinili su udio u iscjeljenju mojih rana, dok je moja žena pokušala izliječiti ostalo. Ali čemu god da smo se nadali – nečemu sličnom drugom medenom mjesecu – odjednom je palo u vodu.

Na način koji nikada nisam mogao objasniti, osjećao sam se totalno iskorištenim i čudnovato budalastim u situacijama u kojima se odjednom od mene očekivalo da ne radim ništa nego jednostavno uživam. Već dotada, savjest me pekla do iznemoglosti zbog krivnje koju sam osjećao zbog takvog ponašanja, koje je barem što se tiče društvenih standarda, promatrano kao potpuno krivo. Svaka mala stvar mogla je uzrokovati emocionalnu blokadu. Neki od najočitijih pokazatelja koji su govorili da nešto ozbiljno nije u redu uključivali su: depresiju, nisku razinu samopoštovanja, glavobolje, kronični umor i unutarnji poriv koji nisam mogao točno identificirati, ali koji je u biti bio želja za samokažnjavanjem. I naravno, bilo je vrlo lako kazniti se, npr. stvaranjem velikog nerazumijevanja između svoje žene i sebe. To je učinilo razdoblje mog odmora i rekreacije gotovo nemogućim, ali i kakvo sam uopće imao pravo na uživanje nakon svih grozota koje sam počinio? Nisam govorio o tim stvarima, naravno, jer me moja žena još uvijek gledala onim istim očima kao da sam još uvijek ona ista osoba koju je nekada upoznala i zavoljela. Činila je sve što je mogla kako bi unijela opet koji komad normale u naše živote i dok sam ja trebao biti zahvalan na svemu tome, sjećam se kako sam sve to u biti smatrao smiješnim. Kakvom se čudu ona nadala da će postići u samo jednom tjednu nakon mjeseci neizrecivog horora? I da, bio je neizreciv. Znao sam da kada se jednom sve završi, neću imati s kim pričati o tome. Nisam se mogao sjetiti nikoga

natrag kod kuće tko bi mogao razumjeti ovo ili tko bi uopće htio čuti nešto o onome kroz što sam prošao.

Kako je tjedan na Hawajima napredovao, počeo sam se osjećati gore umjesto bolje, prvo zbog toga što sam bio pogođen malarijom. Tijekom naše misije u Hobo šumama, liječnik je ostao bez tableta protiv malarije i tako me ona onda pogodila na Hawajima.

Sjećam se kako sam cijelo vrijeme na putu natrag do Vijetnama spavao i kada sam sišao s aviona, jedan moj prijatelj, koji me tada ugledao, bio je šokiran mojim izgledom te mi je smjesta sredio hospitalizaciju u najbližu bolnicu. Zbog toga što sam dugo trpio ovu bolest, poslan sam u Cam Ranh zaljev na tridesetodnevni oporavak. Cam Ranh zaljev bio je na glasu kao relativno sigurna ulazna točka iz SAD-a.

Nakon trideset dana provedenih u zaljevu, vratio sam se u svoju jedinicu s tri Grimizna srca i nešto manje od šezdeset dana roka služenja.

Naknadno je odlučeno kako ću ostati u pozadini akcije, gdje sam vrijeme provodio zaokupljen sitnicama sve do povratka kući.

S obzirom da je cijena piva bila samo deset centi po limenci, bilo je lako ostati pijan, a to se činilo najboljim odgovorom za sve. Dotada mi je već bilo dosta vojske. Bilo je istina ono što su nam govorili – da čovjek ostari deset godina nakon samo jedne godine provedene u Vijetnamu. Sada sam se osjećao mnogo starijim i mudrijim i znao sam kako je život ozbiljna stvar. Imao je vrijednost, ali ga je rat učinio jeftinim i trošnim.

Osim toga, što sam uopće postigao vrativši se? Za sada, nisam još ubio sebe, a ni ikoga drugog. To je bio cijeli sadržaj. A u međuvremenu, rat je bjesnio i dalje.

Zbog toga što sam poslan u pozadinu, potpuno sam iskoristio dodatno vrijeme koje sam imao i upitao službenika da mi natipka što bi obuhvatilo moju turneju dužnosti sljedećih šest mjeseci. Na taj sam način mogao pomaknuti svoj konačni datum otpusta na pola godine i jednom kada budem vani, zaista ću biti vani i više neće biti načina da me opet vrate u rat.

Osobno sam dostavio svoju zamolbu glavnom stožeru dok sam se spremao za odmor i rekreaciju. Htio sam doći kući za Božić, ali sam znao da moram šutjeti što se tiče toga s obzirom da je uvijek postojala mogućnost da moja zamolba o produljenju roka bude odbijena.

Iako su stvari malokad išle onako kako sam htio, ovaj put zaista jesu, i u manje od dva mjeseca, moja je zamolba službeno odobrena. Smjesta sam sjeo i napisao pismo kući, obavijestivši sve kako dolazim kući za blagdan. Izgledalo je tako dobro na papiru tako da nisam to htio pokvariti govoreći

im još i za ostalo – dio o vraćanju natrag po još šest mjeseci služenja.

S obzirom da je mnogo drugih ljudi razmišljalo na isti način, odjednom je postalo teško pronaći avion koji je letio izvan zemlje, ali vojska se napokon uspjela probiti.

Stigao sam u Kaliforniju na civilni aerodrom 24. prosinca gdje sam bio odlučan u tome da uhvatim Delta Airlines let za Oklahomu.

Iako sam znao kako to neće biti lako, molio sam i preklinjao posrednika putnih karata dok mu naposljetku nisam rekao kako mi je rođendan i da želim stići kući kako bih ga proslavio sa svojom obitelji.

Delta agent tražio me osobnu kartu, koja bi dokazala moj datum rođenja i jednom kada je shvatio da govorim istinu, podignuo je slušalicu i utipkao neke brojeve te je brzinom munje sve bilo sređeno.

“Zbog toga što ti je rođendan”, rekao je, “i zato što si ‘državni broj’ koji se vraća iz Vijetnama, stavio sam te na let koji leti za Oklahomu za tri sata. E, i još da, letiš prvim razredom.”

Što god da sam tada odgovorio zvučalo je nespretno i više nego nedoraslo, ali odjednom sam potpuno ostao bez teksta i preemocionalan da bih izrazio ono što doista osjećam.

Jednom kada sam se ukrcao u avion, crni gospodin do mene predstavio se i postavio mi nekoliko pitanja vezanih za Vijetnam. Čuo je svašta i pitao se je li zaista tako strašno tamo. Moj odgovor bio je brz i direktan i nakon toga se ponudio da me počasti pićem.

Bio sam izrazito zahvalan za uslužnost i ljubaznost koju su svi pokazivali, s obzirom da sam dosta slušao o proturatnim demonstracijama i već se spremio kako ću srediti prvog hipija koji me pogleda s očima u križ.

Kako smo se približavali odredištu, pogledao sam kroz prozor na poznate biljege i pomislio na razgovore koje sam vodio s drugom Okijem u Vijetnamu o letenju u Oklahomu po noći.

Grozno sam se osjećao pri pomisli da on više nikada neće imati priliku vidjeti ono što ja vidim, s obzirom da su ga kući poslali u vreći.

Kada je avion dotaknuo tlo, ja sam bio jedan od prvih putnika koji je izašao van. Bio sam zapanjen ugledavši hrpetinu ljudi ondje. Izgledalo je kao da je cijeli grad došao kako bi me pozdravio.

Nakon što smo si rekli sve što je bilo moguće na prometnom aerodromu, uputili smo se natrag kući.

Sa svim ostalim autima koji su nas slijedili sigurno smo izgledali kao konvoj ili pogrebna procesija.

Dok se moja žena činila sretnom što me vidi, moja majka bila je

dosadno radoznala. Svako malo zapitkivala je o mojoj sljedećoj obvezi – gdje ću biti i što ću raditi.

Izbjegavao sam odgovor koliko sam mogao, ali sam joj na kraju priznao kako idem natrag u Vijetnam, ali da neće biti tako loše s obzirom da radim u pozadini. To je malo prigušilo stvari.

Dok je odlazak na odmor kući za blagdane nosio i neke lijepe uspomene, također je bilo i onih iskustava koja bi me kasnije nagrizala. Glavno pitanje u mojoj glavi bilo je jesam li ili nisam još uvijek sposoban za civilni život. Skromni, bogobojažni ljudi, onakvi kakvi su živjeli u mom rodnom gradu bili bi užasnuti da saznaju kakve sam stvari počinio, a uvijek je postojala mogućnost da se to dogodi. Često sam se osjećao kao da mi je koža prozirna i kako bi svatko s izuzetnim osjećajem zapažanja stvari mogao uočiti svaki ružan osjećaj ili misli koje sam ikada pokušao sakriti.

Nisam mnogo mario o tome hoće li me netko proučavati ili ne. Nisam želio slušati njihove kritike i otvorena neodobravanja. Često mi se činilo kako bi bilo mnogo bolje vratiti se natrag u džunglu gdje smo živjeli na potpuno drugi način i gdje smo svi ponosno mogli iskazivati svoje gnusno ponašanje te svejedno zbog toga bili uzdizani, hvaljeni – i razumijevani.

Razumijevanje je dolazilo kao nagrada ovih dana. Ovdje kod kuće, rijetko da je uopće i postojalo, a ono malo što sam vidio bilo je teško za definirati.

Ljudi su davali sve od sebe, ali njihovi osmjesi bili su kiseli i nekako ukočeni i često mi se činilo kako se uopće ne osjećaju ugodno u mojoj blizini. Ali opet, to je možda bio moj nemir koji su osjećali i reflektirali ga natrag prema meni.

Najednom mi se učinilo kako predugi ostanak kod kuće može biti opasan po zdravlje. Razmišljao sam o onome što se dogodilo mom kompi, Philu La Crosseu, koji je ostao kod kuće više nego što je trebao jer je njegova žena upravo trebala roditi dijete. Živjeli su u St-Louisu, Missouri, i nakon što je dijete rođeno, uzeo je svoju kaznu te se prijavio.

Kada je došao u našu satniju, Phil je bio prokleta dobar vojnik. Bio je idealan kandidat za školu snajpera, zbog čega sam ga i preporučio. Jednom mi je pokazao hrpetinu slika raznih djevojaka koje je nosio sa sobom u novčaniku. Kada sam iskomentirao jednu od njih, rekao je kako će joj reći da mi napiše pismo. Kratko nakon toga, Phil je primio “dragi Johnne” pismo.

Nakon što je krenuo na trening, Phil se vratio u jedinicu sa svojim novim oružjem – snajper puškom, željan i gladan da ubije nekoga. Bilo

je očito kako želi iskaliti svoj bijes na rat i na kraju, pao je na jednom od najstarijih trikova.

Učio sam ga da hoda na čelu i jednog dana dok je to radio, kosooki je najednom skočio ispred njega, a zatim počeo trčati niz stazu. Phil je krenuo u potjeru za njim želeći dobiti čistu metu kako bi ga ubio. Naletio je na minu i iako je bio velik, kršan momak, nije se mogao nositi s ovakvim oružjem. Dok je ležao ondje vrišteći upomoć, dvojica su pokušala doći do njega, iako su obojica bila gadno ranjena. Kako se njegovo vrištanje u agoniji nastavilo, nekoliko je kosookih počelo pucati, a zatim, kada je prestao vrištati, opet su ga upucali. To je trajalo više od sata prije nego je konačno umro.

Nisam bio ondje tog dana, ali rekli su mi sve, što me podsjetilo na jednu pjesmu Johnnyja Hortona *Johnny Reb*. U jednom od stihova govori o tome kako je vidio "mlade momke koji padaju dolje, dok ti sa suzama u očima stojiš ondje jer ne možeš pomoći".

Gotovo sam se uvjerio kako više ne želim biti dio takve brutalnosti niti želim čuti ili vidjeti što o tome. Ali onda, kada sam bio kod kuće, razmišljao sam o životu u malom gradu i koliko imam malo izbora poslova. Mogao sam ići raditi u lokalnoj tvornici namještaja ili baviti se poljoprivredom.

Zaključio sam kako mi se vojska zaista sviđa i želio sam se prijaviti na još šest godina. Na moju odluku je utjecala, barem djelomično, želja za dokazivanjem svoje muževnosti na ovakav način, radije nego da si dopustim da sa mnom upravljaju žene iz obitelji.

Jednom kada sam u potpunosti iskazao svoje namjere na papiru, poslao sam ono što sam i napisao, a uskoro nakon toga primio "dragi Johnne" pismo. Nakon savjetovanja s kapetanom, rečeno mi je kako sam to trebao očekivati, s obzirom da je to bilo ono što je slijedilo u prvom redu. Ipak, kapetan je rekao kako će vidjeti može li što učiniti u vezi s tim da mi uredi još jedan odmor i rekreaciju.

Ustrajno sam štedio novac u naporu da si sagradim neko gnijezdo i dok sam se opirao potrošiti samo dio, sada sam išao na još jedan izlet na Hawaje kako bih sačuvao svoj brak.

Slušao sam kako me žena opisuje kao osobu koju više uopće ne poznaje. Prema njezinom razmišljanju, našao sam si potpuno novi krug prijatelja i moji su se razgovori sastojali uglavnom od ratnih priča. Obavijestila me kako nema nikakvu namjeru napustiti naš mali rodni grad i slijediti me ukoliko u zabačene dijelove svijeta.

Bio sam malo uznemiren čuvši to kako me više uopće ni ne poznaje, s

obzirom da se meni činilo kako sam ja taj koji je doslovce okružen ljudima koji me više ne poznaju niti mi vjeruju. To se odnosilo čak i na ljude iz vojske.

Incident koji ću uvijek pamtiti dogodio se u vojnoj opskrbi gdje sam otišao po nekoliko vrpce za svoju uniformu. Dok sam bio tamo, oficir mi je prišao i rekao: "Naredniče, niste ovlašteni kupovati ove vrpce ukoliko ih niste zaradili."

Buljio sam u tog časnika ošamućen u tišini minutu ili dvije prije nego sam mu pokazao svoje naredbe. Sjećam se kako se njegovo držanje automatski promijenilo nakon toga i kako mi je čestitao što tako čuvam ugled vojske. U međuvremenu, neki radoznali promatrači počeli su švrljati uokolo, zbog čega sam se osjećao sumnjičavo, gotovo kao da sam učinio nešto loše.

Postojao je jasan nedostatak u činjenici zbog koje su se ljudi konstantno pitali gdje sam zaradio sve te medalje i dok bih im nastavljao pričati svoje ratne dogodovštine, oni bi me častili pićem. Nakon nekog vremena počeo sam se osjećati kao čudak i mogao sam osjetiti jad i ljutnju od strane svojih vojnih drugova, posebice od strane mladih očasnika. Nekoliko njih čak si je uzelo vremena da provjere moj vojni dosje kako bi vidjeli što sam doista radio u Vijetnamu.

Ali, prisvajanje više skromnih stavova protiv iskorištavanja tijekom rata također nije palilo. U takvim prigodama kada namjerno ne bih nosio sve svoje oznake, stariji časnici podsjetili bi me kako moram služiti kao primjer.

Nakon nekog vremena, nakon što su me upitali što sam to učinio kako bih zaradio svoje medalje, jednostavno sam se nasmijao i rekao: "Jednostavno sam pobio mnogo ljudi." Tu je bilo nešto u načinu na koji sam to rekao zbog čega bi ubrzo došlo do kraja razgovora.

Iako sam se nadao, čak i očekivao kako će mi medalje pomoći u osiguravanju dobrog posla nakon vraćanja u civilni život, one su zapravo radile protiv mene. Na svakoj prijavi za posao gdje su tražili vojne informacije, napisao bih točno onako kako su mi i rekli. Ali umjesto početka, to je obično označavalo kraj svega.

Jednog dana, drugi vijetnamski veteran, pak, ukazao mi je što radim krivo. "Što više vojnih činjenica navedeš, prije ćeš se sam diskvalificirati; jer oni misle da ćeš jednom poludjeti i završiti ubijajući sve oko sebe. Što više imaš medalja, za njih si sve luđi."

Jednom kada sam ispunio svoj produžetak u Vijetnamu, pripisali su mi bazu u kojoj se nalazila Recondo škola. Prijavivši se na određeno

mjesto, pronašao sam jedinicu i zatražio razgovor s njima. Odmah su me prihvatili.

Moje dužnosti u ovoj školi bile su poučiti vojnike da rade ono što sam i ja radio u Vijetnamu. Ratovali smo kruto, partijali žestoko, a s obzirom da smo svi mislili i ponašali se slično, pomislio sam kako smo sve u svemu ipak ostali normalni.

Bio je to pravi posao u pravo vrijeme jer mi je pomogao tijekom mog razvoda, koji je postao poprilično gadan na kraju. Nakon što je to završilo, sve što mi je ostalo bio je auto i neki računi te šestogodišnja privrženost vojsci.

Dok sam poučavao u Recondo školi, postao sam divljiji i luđi, valjda zbog grupe ljudi s kojom sam se družio. Oni su bili takva grupa za koju si znao da možeš računati na nju u bilo kojem trenutku, ali također su te voljeli osramotiti kad god bi mogli. Bili su sposobni citirati terenski priručnik, poglavlja i retke te su naučili napamet odgovarajuće tehnike patroliranja za Recon jedinicu koje bi zatim recitirali. Savršenstvo je bilo ime igre i ništa manje nije bilo prihvatljivo.

Obično bismo provodili vikende u malom kafiću koji se otvarao u podne, a zatvarao tek onda kad bismo ga mi zatvorili. Kao dio ove male družine, oholio sam se ispijajući po sanduk piva svaki dan i do trenutka kada sam dobio naredbu za odlazak u Njemačku, mlatio sam viski sve u šesnaest.

Dotada su mi već počela navirati neka sjećanja, ali sam sve pripisivao noćnim morama. I kad god bi me nadvladali osjećaji, nekontrolirano plakanje nad frendovima koji su poginuli, krivio sam zastarjelost.

Bio sam u SAD-u samo šest mjeseci kad su pristigle naredbe za Njemačku. Uspio sam ih zaobići zbog već ugovorenog sastanka s promocijskim odborom gdje sam unaprijeđen u narednika šestog stupnja.

Sljedeći put kada su došle naredbe, bio sam na putu u Ranger školu, što je također bilo prihvaćeno kao zakonita isprika. Ali uskoro je ponestalo isprika te sam znao kako ću sljedeći put kada dođe naredba morati ići.

Prvo mi je dano trideset dana vremena kako bili se spremio za odlazak. Proveo sam ih sa ženom koju sam sreo u Ranger školi, koja je tijekom svog posjeta Oklahomi postala mojom suprugom.

Otišao sam za Njemačku kako bih sredio kućanstvo nakon čega bi mi se mogla pridružiti nova žena. Ali dok je ona došla, mene su vratili natrag na narednika petog stupnja i više ništa nije funkcioniralo kako treba.

Naposljedku, uspio sam naći one "svoje vrste" nakon čega su me opet

unaprijedili u narednika šestog stupnja te sam postao glavni instruktor.

Pisma priznanja počela su stizati od generala i drugih neovlaštenih časnika, uključujući "snažnog bika pukovnika" koji je bio odgovoran za to što me vratio u povratno stanje narednika petog stupnja, zatim sam dobio povrat cijelog novca koji je bio zbrajan retroaktivno. Mislio sam: očito da ima Boga i on još uvijek zna moje ime! Super!

Javio sam se dobrovoljno za odlazak u Zrakoplovnu desantnu jedinicu i bio smjesta prihvaćen. Ta grupa sastojala se od elitne grupe ljudi moje vrste. Nakon tri godine, napokon sam se vratio u SAD-e sa ženom i jednim djetetom.

Nakon još jednoga tridesetodnevnog spremanja za odlazak, uputio sam se u Fort Benning, Georgia, gdje sam izdvojen iz grupe i tijekom prva dvadeset četiri sata poslan vodstvu odjela, glavnom bojniku. Ispričao mi je o poslu koji je osobno izabrao za mene. Dodijeljeni su mi fizički treninzi i ruka na ruku bojni odjel radi treniranja časnika. To je ispalo kao super posao za razliku od onih koje sam već imao. Nije bilo terenske dužnosti, i još da ponovim, radio sam s elitnim snagama. Osim toga, vikendi su mi bili uglavnom slobodni.

Jedino mi je bio problem ostati trijeznim jer su mi se sjećanja non-stop vraćala zbog čega sam se osjećao sve gore.

U to vrijeme, mislio sam da je povratak sjećanja nešto što ovisnici o drogi doživljavaju nakon što se predoziraju. I tako, kako su se moje noćne more počele pojavljivati i tijekom dana, zaključio sam da sigurno gubim razum.

Ono što se zbilja događalo bilo je to da bi se moja sjećanja konstantno aktivirala određenim prizorima i zvukovima zbog kojih bi mi se u glavi pojavilo mnogo ružnih asocijacija. Bilo je samo potrebno vidjeti nekoga tko je sličio nekom mom poginulom prijatelju iz Vijetnama ili nekoga možda s istim imenom, ili bih pak vidio vojnika koji je nosio istu zakrpu jedinice kao i ja. Ponekad bi to dolazilo zbog odlomaka razgovara koje bih krišom čuo ili zbog neke pjesme koja bi me automatski vratila unatrag.

U razdoblju kada sam već izašao iz službe, imao sam ženu, jedno dijete i još jedno na putu. Dok sam bio odlučan u započinjanju novog života, nisam imao pojma kako ću to postići s obzirom na toliko duhova koji su plesali mojom glavom.

Pobojavši se napada ludila, odlučio sam da ću nastojati sakriti svoje probleme na koji god to način bude potrebno. Iako sam bio siguran kako mogu prestati piti kad god poželim, rijetko kad da sam i želio, pa čak onda i kada jesam, moja trijeznost nikad nije trajala duže od dva tjedna.

Stvar je bila u tome da mi baš previše i nije bilo stalo do svijeta oko sebe kada bih bio trijezan. Pokušavao sam se prilagoditi, naći neki put do civiliziranog društva. Pokušavao sam se uklopiti i ponekad mi se činilo kako mi baš super ide, ali nešto bi uvijek naposljetku pošlo krivo.

Najgore su se stvari događale noću, baš kao i nekada u džungli. Noću, u snovima, moja bi podsvijest trčala slobodna i divlja, a ja sam bio bespomoćan nešto promijeniti.

Sanjao bih o tome kako sam mrtav. Noći za noćima ležao bih mirno kao da sam mrtav na zemlji, zadržavajući dah. Jedne sam noći zadržao dah tako dugo da me na kraju to probudilo te sam skočivši na noge, pao omamljen na pod.

Moja žena naučila je kako može očekivati uistinu svašta s obzirom da je većina toga što se događalo uključivalo i nju. Svaki zvuk koji bi proizvela tijekom noći – hrkanje, kašljanje, ma bilo što, bilo je često dovoljno da me probudi i natjera da pomislim kako se neki kosooki nekako uspio došuljati do mene zbog čega bih ja reagirao instinktivno. Jednom sam skočio na nju i gotovo je zadavio.

Također, jednom prilikom kada je maknula prekrivače sa sebe jer joj je bilo vruće, što me također probudilo, prije nego što sam se uspio zaustaviti, zadao sam joj karate udarac čija je posljedica bila modrica na njezinom oku.

Unatoč svemu, radio sam naporno i dobro se brinuo za obitelj misleći kako to ipak nešto vrijedi. Odgovorni ljudi nisu namjerno sabotirali svoje živote, pa kako sam onda ja mogao biti alkoholičar?

Nakon nekog vremena mojoj je ženi dosadilo objašnjavanje i na kraju je ispunila papire za razvod.

Uskoro nakon razvoda, počeo sam izlaziti s drugom djevojkom koja me pozvala da dođem s njom u crkvu. Također sam krenuo na sastanke anonimnih alkoholičara, ali nisam primijetio nikakvo znatno poboljšanje u svom životu.

A onda, jedne nedjelje, otvorio sam novine i ugledao oglas upravljen vijetnamskim veteranima. Postavljao je provokativna pitanja koja je bilo teško za ignorirati. Stvari kao: Imaš li problema u braku i na poslu? Osjećaš li se kao da piješ previše? Progone li te tvoji snovi?

Kako sam pročitao sva pitanja, shvatio sam da ja imam sve simptome o kojima su govorili i prvi put sam shvatio kako ništa od ovoga nije normalno. Završio sam nazivajući ispisani broj i netko na drugoj strani linije pozvao me na sastanak. Na sastanku smo svi dobili neke formule koje smo trebali ispuniti i kada sam došao do dijela o vojnim odličjima,

ispunio sam ih protiv volje.

Ljudi koji su bili ondje jako su me podsjećali na mene samoga. Sv su se činili nervoznima, ljutima i nestrpljivima i znao sam kako su već mnogi odustali sami od sebe. Tamo je bio jedan čovjek koji je bio prv zapovjednik u Vijetnamu, a sada je isprašnjavao kante za smeće. Bilo je teško za dokučiti što on misli o tome s obzirom da nije imao neki poseban izraz na licu, dok su njegovi pokreti bili poprilično robotski.

Slušao sam kako su drugi ljudi pričali o naviranju svojih sjećanja i napokon sam shvatio o čemu se tu radi.

Najdublje iskustvo koje sam doživio dogodilo se jedne noći dok sam se vozio samotnim odsjekom autoceste, ponovno proživljavajući krvavu kupku od dana 27. travnja 1969. Dozvolio sam sebi mali osjećaj ponosa zbog onoga kroz što sam uspio proći, iako sam gotovo izgubio ruku. I bilo je to u trenutku dok sam se divio vlastitoj snazi i izvanrednim borilačkim vještinama, na što mi je odjednom neki glas rekao: "Moj sine, misliš li da si doista bio tako dobar?"

Glas, tako razgovjetan i čist, kao i bilo koji drugi glas koji sam ikada čuo, doslovce me zaustavio u kolosijeku! Povukao sam se na stranu ceste i izašao iz auta. Provjerio sam prtljažnik tražeći diktafon ili bilo kakav drugi prijenosni uređaj koji je možda bio odgovoran za slanje ove poruke. Ali tamo je bila samo dizalica, neki alat i rezervna guma.

Dlake na mom vratu nakostriješile su se i mogao sam osjetiti kako mi kralježnica treperi dok je glas nastavio govoriti: "Živio si zato što sam ja dopustio da živiš!"

Što se to događalo ondje? Činilo mi se gotovo nemogućim da bacim pitanje i dobijem odgovor ovako brzo, kao da me netko doista čuo i odgovarao na ono što sam pitao.

Netko. Pogledao sam uokolo. A onda sam krenuo dalje s drugim pitanjem.

"Onda, kakvog to ima smisla? Svi ti pozivi, i da, sjećam se svih. Dva metka između prstiju. Toga dana kada sam trebao biti ubijen tri puta u samo nekoliko sati drugi su ljudi bili ubijeni, a ti ljudi bili su moji frendovi i nisu zaslužili da poginu, a ja isto ne zaslužujem živjeti s ovom krivnjom koju nosim oduvijek. Pa gdje je onda smisao u svemu tome?"

"Mrtvi su sa mnom, na boljem mjestu", glas je odgovorio brzo.

"Ali uzeo si krive!" kreštavo sam nastavio pričati s Nekim ili pak ni s kim uopće. "Inali smo dobre i loše dečke ondje, a ti si uzeo one dobre! To jednostavno nije bilo pošteno."

"Zar nije? Ali oni dobri više ne trebaju priliku za otkupljenje."

Dotada sam se već tresao od hladnoće ili od nečega što je možda bilo hladno, a znao sam da nema ničega takvog.

Slušao sam o ovakvim stvarima. Glasovi bez tijela i poruke koje bi dolazile s iznenadnom jasnoćom i svrhom koje se nisu mogle odbaciti niti zanijekati. Pa dobro onda, sada sam ja bio taj koji je slušao neki glas i kada god bih postavio pitanje, dobio bih odgovor iste sekunde i činilo mi se kako bismo mogli ovako nastaviti cijelu noć.

Mi?

Još jednom, pogledao sam uokolo. Ali ne – čini se da je glas dolazio odnekud unutar mene – duboko iz moga duha ili duše.

Religiozno iskustvo? Što je to uopće religiozno iskustvo? Bog koji govori nekome? A ako jest, pa nije li onda isto religiozno iskustvo kada netko priča s Bogom? Ja sam učinio svoj udio u tome! Bilo je trenutaka u džungli, u bunkerima, u rovovima, na uskim mjestima ili pak nemogućim mjestima kada sam govorio Bogu s naporom kako bih sredio stvari između nas prije negoli dođe kraj. A u slučaju da sam preživio kroz ovo ili ono čudo, činilo mi se poštenim napraviti neki sporazum s Bogom, što sam također i učinio.

Pa onda, što se to sada događalo? Toliko je mojih prijatelja poginulo, a ja sam još uvijek bio ovdje. Jesam li imao nekakav posao za obaviti, nešto povezano s onim što sam mu obećao u to vrijeme?

Sjeo sam natrag u auto bacivši se na sjedalo i teško uzdahnuo. Sjedeći ovdje na pustom kolosjeku autoceste, odjednom mi je palo na um kako bi ovo izgledalo patroli autoceste u slučaju da je prošla ovuda. Samo trenutak ranije mogli su vidjeti čovjeka koji je sjedio pokraj gume svoga auta sa šakom uperenom prema nebu te se derao sav isfrustriran.

“Pa reci mi, što je s tobom, čovječe?” mogao sam zamisliti kako me pita policajac.

“Sa mnom? O, ne brinite se za mene, gospodine. Ja sam dobro. Samo malo ćakulam s Bogom.”

Pijan i poremećen. To bi bila logična pretpostavka svakog policajca koji bi se ondje našao u tom trenutku, a kada bi još osjetio zadah piva iz mojih usta, e onda bi definitivno bio siguran.

Iako nisam bio pijan, ozbiljno sam razmišljao o tome. Kako sam inače mogao zaustaviti te nemilosrdne posjete Anđela smrti? Uživao je u tome kada bi me progonio kroz snove i dovodio do točke kada bih ga preklinjao za vlastiti život. Ali ponekad si nisam dozvoljavao kukavičluk; uporno bih buljio u njega dok me on pozdravljao svojim hladnim i nadutim pogledom.

Čak i u snovima, borio sam se zadržati ratničke tendencije koje sam razvio tijekom svoje turneje po Vijetnamu. Svi su znali kakó je ratnim veteranima uvjetovano da se bore, budu hrabri i nikada ne priznaju poraz. Budan ili ne, preklinjanje jednostavno nije bilo dio moje prirode.

Ono na što nikada nisam računao najednom se suočavalo s drugom stranom moje naravi, nekim skrivenim aspektom, dijelom mene koji je preklinjao Boga vraćajući se natrag na svoj normalan način razmišljanja i postojanja.

Je li to bilo ono na što se Bog pozivao kada je rekao da se moram otkupiti? Drugim riječima, dolaženje kući kasno navečer i prekomjerno uživanje u alkoholu, teroriziranje svoje žene, otuđivanje od obitelji i prijatelja te život u kroničnoj depresiji nije bio odgovor nakon svega? Nešto se više očekivalo od mene? Nešto više pored svega ovoga kroz što sam prošao?

Tijekom rata, dobro sam naučio neke lekcije. Bilo je teško suočiti se s nekim stvarima, ali sada mi se činilo kako se moram suočiti s još težim slučajem.

Glas bez tijela usred noći. Nemoguće za objasniti bilo kome. A ipak, ja sam ga čuo. I tako brzo znao sam kako se nešto unutar mene promijenilo zauvijek.

8 - MOJ NOVI ŽIVOT

Ako sam gledao na to kao na kaznu za sve ono što sam učinio tijekom rata – ako je to moja kazna za ljude koje sam ubio, za ljude koje sam htio ubiti i sve one đavolje pothvate koje sam poduzeo, onda su besane noći ipak imale nekog smisla nakon svega. Te strašne noći kada bih se borio protiv sna znajući kako će spavanje donijeti svoj vlastiti horor i kako ću se naposljetku probuditi sav zadihan ili u vrisku. Nema mira grešnicima! Nimalo. Ne u ovome životu, a možda ne ni u onom.

Što god da je nagrizalo moj mozak, bilo je kao neka strašna vrsta raka, najgore, najsmrtonosnije vrste – rak duše. I mogao sam osjetiti kako raste! Činilo se kao da nema načina da ga izvadim, osim kad bih izašao doslovce sam iz sebe, što naravno nije bilo moguće. Pištolj uperen u glavu, nož u prsa ili žilet ka zapešću. Da, razmišljao sam o tome. U Vijetnamu sam se tako žestoko borio kako bih ostao na životu da bih konačno došao kući i razmišljao o smrti. Mnogi su drugi činili isto. Naposljetku, žrtava samoubojstva bilo bi više od ratnih žrtava. Kako ironično. Nevjerojatno. Ali istinito!

Nisam mogao razmišljati ni o čemu drugom, osim da pijem do ukočenosti. Nije da sam htio piti, ili čak da mi se to sviđalo. Ali također nisam želio vidjeti Anđela smrti koji se nemilosrdno okomio na mene. Pio bih dok se ne bih srušio. Nakon toga, čak i ako bih sanjao nešto, ujutro se više ne bih sjećao ničega.

Jednog dana sreo sam se sa savjetnikom i razgovarali smo o mom pretjeranom uživanju u alkoholu. Očekivao sam od njega da će mi reći kako sam alkoholičar. Bio sam spreman odgovoriti mu kako mi nije stalo ni najmanje.

“Ne, ne alkoholizam u klasičnom smislu”, iznenadio sam se kada je to rekao. “Ono o čemu se doista radi u tvom slučaju je stvar osobnog liječenja. Pokušao si se izliječiti na jedini način na koji si znao. Htio si dati svom svjesnom umu odmora.”

“Tako što si postao nesvjestan.”

“Tako je.”

Laknulo mi je kada sam to čuo. Iako je bilo posve jasno kako

uništavam sam sebe, ipak, imao sam logičan razlog za to. Nakon toga osjećao sam se bolje.

S dva propala braka iza sebe, stupio sam u treći. Nije prošlo mnogo vremena dok ovoj trećoj ženi nisu dojadila moja vijetnamska iskustva zajedno s mojim morama, učestalim promjenama raspoloženja i svim ostalim.

Shvativši da sam ja problem tog braka i da sam nesposoban promijeniti bilo što, odlučio sam se maknuti. Ovaj put, prije nego što bi moglo doći do razvoda, jednostavno sam si pronašao posao koj bi me uglavnom držao podalje od kuće. Postao sam vozač kamiona krenuo na najduža putovanja na koja sam mogao s obzirom da mi je to sprječavalo susret s jedinom osobom na svijetu s kojom bih se istinski mogao povezati – sa samim sobom. Mislio sam kako se razumijem bolje nego što bi me bilo tko drugi ikada mogao razumjeti. Kad god bi mi navirala sjećanja, sam bih se borio s njima. Čak sam zaključio kako sam sretan. Dobro sam zarađivao za svoju obitelj, a osim toga, nisam im bio na putu. Nitko nije ništa znao o mojim problemima, i svaki put kada bih postao toliko deprimiran, jednostavno bih povukao kamion na stranu negdje na cesti te se dobro isplakao. Nitko nije bio mudriji.

U međuvremenu, proživio sam svaku bitku u koju sam inače bio uključen kada bi netko poginuo. Dopustio sam si osjećaj krivnje zbog njihove smrti i također sam se krivio što nisam učinio nešto više – nešto bilo što, što bi možda sačuvalo njihove živote.

Povremeno bih se vozio kroz grad u kojem je živio moj prijatelj iz vojske. Sjetio bih se naših razgovora o tome kako je govorio o svome domu i kako je opisao ovo mjesto – mjesto u koje sam upravo gledao. To se dogodilo jednom u Atlanti, u saveznoj državi Georgia i brzinom munje opet sam doživio još jedan *flashback* koji me odveo natrag u Vijetnam. Baš u samo središte zbivanja, gdje su metci letjeli na sve strane i gdje se dah smrti mogao osjetiti u svakom kutu. Te noći, Anđeo smrti došao je posjetiti me u mojim snovima. Shvatio sam kako ne mogu gledati blistave zvjezdice na zastavi, a da se ne rasplačem. Nogometna urakmica na televiziji, nešto u čemu sam se nadao da ću uživati gotovo bi me uništila zbog načina na koji bi započela – s igračima koji bi stajali zajedno, s rukama preko srca dok bi netko pjevao državnu himnu.

Tako je mnogo ljudi platilo cijenu za slobodu ove zemlje, mijenjajući sva svoja sutra za naša danas. Shvatio sam kako želim “zamijeniti svoj račun” s nekim, samo nisam znao s kim.

Došlo bi mi zlo kad god bih vidio neke klince koji stoje u bandama

i misle kako mogu samo tako reći: "Nema straha!" Gadili su mi se neiskreni političari i svi aktivisti koji nisu učinili ama baš ništa kako bi sačuvali prava ove zemlje, ali su se osjećali opravdanima zahtijevajući ta prava hraneći se medom i mlijekom. Oni koji su umrli, također su umrli i za njih, za one koji su se konstantno žalili kako je netko povrijedio njihova prava.

Vani na cesti osjećao sam se slobodnim misliti što god sam želio i reagirati na način na koji sam se i osjećao. Sve je moglo biti okidač. Ratni film, određeni dio države, strašan incident ili pak žestoki sukob s nekim tko nije shvaćao kako se nisam borio da bih pobijedio, već da bih ubio, osakatio i uništio.

Ono što većina ljudi ne razumije jest to kako je vijetnamski veteran programiran kako bi postao stroj za ubijanje i jednom kada ga se gurne iznad određene točke, njegove reakcije postanu u osnovi automatizirane. U ratno doba, odgađanje nečega samo trideset sekundi moglo je značiti kraj nečijeg života, a ti imaš tendenciju reagirati na taj način dugo nakon što opasnost prođe.

Unatoč svim duboko ukorijenjenim psihičkim problemima nisam mogao shvatiti pravo značenje PTSP-a (posttraumatskoga stresnog poremećaja), pa tako nisam ni shvaćao da je to ono od čega i ja upravo bolujem. Intenzitet epizoda varirao je od vojnika do vojnika, ovisno o tome koliko je obuke prošao, koliko je bitki vidio i također o tome koliko su te bitke bile žestoke. *1 od tih je bila j osoba*

Ono što većina ljudi ne shvaća jest to da je potrebno osam vojnika koji će poduprijeti jednoga pješadijskog vojnika u prvim redovima bitke ili u džungli. Recon jedinica bila je strogo volonterska, ali ipak smo se ponekad razmetali. Jedna stvar je da su nas stavili u kategoriju mnogo bržih i prvima nam je dana potpora, s obzirom da nas je bilo tek nekoliko. Nikada nas nisu smatrali "opasnima po zdravlje", a isto je vrijedilo i za linijske jedinice.

Kao tim, bili smo neobično skrojeni, grupa ljudi od kojih je svatko donio neovisan izbor kako će radije biti na prvim linijama obrane, nego naučiti kako se stopiti s džunglom. S vremena na vrijeme, odjednom bi mi se učinilo kako sam doslovce povjeravao svoj život ljudima koji su mi bili stvarni stranci. Nisam imao pojma kakvi su oni zaista niti što su činili u svojim životima prije nego što su stigli ovdje. A ipak, vjerovao sam im na način na koji nikada ne bih mogao ponovno vjerovati ikome ili čemu.

Osvrćući se unazad, čini mi se tako čudnim to što sam nekako uspio

izaći živ iz vojske i prilagoditi se svakodnevnom životu te funkcionirati na način koji je ipak nekako prolazio kao normalan. Moj prvi posao bio je na području poljoprivrede što nije predstavljalo neki veći problem s obzirom da nije bilo mnogo ljudi u okolini. Zatim sam počeo raditi na naftnim poljima, savršeno se uklapajući u skupinu ljudi koji su, baš kao i ja, konstantno živjeli na rubu. Radio sam često i poslove koji su me uglavnom držali podalje od kuće. To je pomoglo u održavanju braka s mojom drugom suprugom koja nije imala problema s time kada me ne bi bilo u blizini – nego samo onda kada bih bio. Jednom kada su moje pijane ludorije počele davati svoje, napokon se spakirala zajedno s djecom i otišla.

Činio sam sve što sam mogao za sebe, ali se još uvijek nisam mogao suočiti s Bogom. Sila Božja me strašila i u potpunosti sam očekivao kaznu, ne samo zbog onoga što sam učinio u ratu, nego također i zbog toga što sam se još uvijek ljutio na njega. Znao sam da mu dugujem život, ali jedino na što sam mogao misliti bili su moji poginuli prijatelji. Što god da sam obećao Bogu tijekom svojih muka u rovu dok smo razgovarali, sada mi se činilo kao besmisleno cvrkutanje. Ipak, rekao sam stvari i dao određena obećanja za koja sam bio odgovoran.

Tijekom tog razdoblja odlazio sam u crkvu, ali također sam i njih mijenjao nekoliko puta. Mislim da sam vjerojatno tražio onu koja nije stavljala toliki naglasak na dijelove Pisma kao što su: "Onaj tko se mača laća, od mača će i poginuti." Jedini je problem bio; one koje se nisu previše držale Pisma nisu ni imale mnogo za reći. Barem ništa na što bih se mogao osloniti. Želio sam se moći osloniti na nešto, bez da se moram utjecati Bogu.

Još uvijek sam se držao podalje od "bezuvjetnog predanja", ali sam ga ipak počeo smatrati jednom od mogućnosti.

Vratio sam se naftnim poljima kako bih na brzinu zaradio nešto novca te se izvukao iz dugova. Ovaj put radio sam u drugoj jedinici zbog toga što sam radio tako naporno, tvrtka je odlučila poslati me i školu na dodatne treninge.

Tijekom školovanja upoznao sam lijepu kršćanku koja je naposljetku postala mojom trećom ženom. Zbog toga što je i sama imala djecu naša kombinirana obitelj sastojala se od petero djece i mnogo izazova kojima se trebalo susresti. Dotada sam već naučio kako potisnuti svoj doživljaje i osjećaje iz Vijetnama i iako sam pušio, nisam više pio.

Nedjeljom bismo vodili svoje petero djece u crkvu i ljudi su s činili iznenađenima kada bi nas vidjeli zajedno. Nitko nije mislio da ć

potrajati, ali jest, i malo pomalo, život je postajao bolji.

Nisam imao problema s PTSP-om sve do svog odlaska na tridesetogodišnjicu mature, koja me tada doslovce bacila na koljena. Stupio sam u kontakt s jednim od svojih najboljih prijatelja, zajedno s još nekima iz razreda koji su bili u Vijetnamu. Pogledali smo se međusobno i u tom istom trenutku, svi smo znali da znamo kako znamo. U tren oka, nadvladavajuća bol i tuga su se vratile, a rana je bila potpuno otvorena.

Ne znajući kako ću se ikada izvući iz ovoga, napokon sam rekao ženi nešto o nekim svojim ratnim iskustvima. Nije se osjećala ugodno i primijetio sam kako više ne želi slušati o tome, ali ja sam jednostavno morao to izbaciti iz sebe.

Razum, takav kakav je bio, činio se kao da visi na tankoj niti dok sam nazvao svoga starog prijatelja i priznao kroz što prolazim, na što me on nagovorio da odem na savjetovanje.

Na benzinskoj stanici gdje sam se zaustavio kako bih uzeo malo goriva, usput sam podignuo nekoliko videokaseta o Vijetnamu. Hollywoodske verzije Vijetnama veoma su me uznemiravale, pa sam posumnjao kako ni ove neće biti mnogo bolje. Ono što je na kraju ispalo bilo je kao da su poslane od samog Boga, autentičan prikaz rata i PTSP-a.

Moj prijatelj i ja već smo raspravljali o PTSP-u i on je znao da ga imam te da hitno trebam neku pomoć. Dotada sam već i ja to shvatio jer su moje traumatske epizode već bile potpuno izvan kontrole i bilo mi je sve teže ostati sabranim.

U bolnici su mi dali neke formulare koje sam trebao ispuniti – sedam dugih stranica s pitanjima koja su trebala razjasniti moje razloge zbog kojih sam vjerovao kako imam PTSP. Pitali su me što sam vidio i učinio u Vijetnamu, što je zasebno imalo deset stranica – jednostavno opisivanje jedne bitke. Na kraju, odlučio sam im postaviti pitanje. Sjećam se kako sam naškrabao:

“Hoće li ovo biti dovoljno ili želite još?”

Sljedeći blok pitanja odnosio se na nagrade i odličja. Nabrojao sam ih sve, nadajući se kako će to privući njihovu pažnju i nekoliko tjedana kasnije, rekli su mi da im se javim kako bi PTSP odbor odlučio o tome što bi se trebalo učiniti.

Prijavio sam se, gotovo kao da idem na sud. Očekivao sam cijelu paletu medicinskih stručnjaka koji će saslušati moj slučaj, a zatim odlučiti govorim li istinu ili ne.

Umjesto toga, našao sam se u sobi sa samo jednom osobom – nekom vrstom psihijatra, koji se činio impresioniran mojim vojnim znanjem i načinom na koji sam se vladao tijekom ispitivanja.

Provjerivši formulare koje sam ispunio, pitao me za moje noćne more, a zatim me tražio da opišem neku bitku u kojoj sam osobno sudjelovao tijekom vremena provedenog u Vijetnamu.

Iako je to bila veoma neugodna tema, osjećao sam se udobno pred njim i tako sam započeo s opisivanjem najgore bitke od svih, one koja se dogodila 27. travnja. Na pola moje priče izjavio je da je čuo dovoljno kako bi mogao ustvrditi da imam PTSP.

“E pa čut ćete i ostatak priče”, rekao sam inzistirajući. “Tražili ste i sada ćete dobiti.”

Nakon toga, ispričao sam mu o Anđelu smrti i dok sam to činio, imao sam neki dojam kao da je već slušao o tome. Iako nije namjeravao priznati postojanje tako nečega, tražio me da opišem viziju, što sam i učinio. Nakon toga upitao me još nekoliko pitanja te zaključio razgovor rekavši kako će predati svoj izvještaj nakon čega će mi se netko javiti iz bolnice za otprilike šest tjedana.

Dok sam bio ondje, odveli su me na rendgen kako bi pregledali moje rane. Zanimalo me to još otkada sam se osobno pomirio sa sudbinom kako mi lijeva ruka više nikada neće funkcionirati kao i desna te stanje moga lijevog ramena i lijevoga koljena koja sam također povrijedio u svojim bitkama, a osim toga, patio sam i od kronične križobolje. Pa što onda ako nisam mogao podignuti lijevu ruku iznad glave? Svi su imali problema s nečim!

Uskoro sam shvatio da ono što imam nije nužno prihvatljivo i da zasigurno nije bilo nelogično.

Šest tjedana kasnije bio sam nagrađen sa sedamdeset posto invaliditeta i upućen psihologinji koja je započela rad sa mnom po osnovnoj podlozi. Bila je u redu osoba i kompetentan liječnik, pa onda, zašto sam je prestao vidjeti? Pretpostavljam da sam se osjećao krivim uskraćujući druge ljude njezina vremena. U svakom slučaju, bilo mi je dosta sjećanja na proživljene bitke zbog kojih sam i bio umoran, frustriran i deprimiran.

A osim toga, opet sam imao kontrolu sam nad sobom. Rješavao sam to odlazeći svaki dan na posao i zarađujući za život, ponašajući se normalno te pokušavajući sve to ostaviti iza sebe.

Još uvijek sam imao problema s Bogom, ali i on je zasigurno imao problema i sa mnom. Osjećao sam kao da nas je sve nekako napustio

“tamo vani”, pa onda kako smo mogli biti okrivljavani zbog bijega k opstanku određenim spretnostima i logikom? Možda logika nije bila baš prava riječ, ali jednom kada bi se našao u središtu zbivanja, logika kao da bi uzela novo značenje.

Prije mnogo godina, spisatelj imenom Philip Wylie napisao je knjigu zvanu

Generacija zmija. Njezin sadržaj uključivao je definiciju rata. “Rat predstavlja nerazborit i nijem pokušaj vrste koja se želi riješiti svojih frustracija tako što će ih jednostavno dignuti u zrak.” Iako je to zasigurno bila istina, ratovi su se ipak događali, a vojnici su se nastavljali boriti. A negdje na tom putu trenirani su kako da misle na drugi način, koji je bio ispravan ako bi poživjeli, ali neispravan ako bi poginuli. Stvar je u tome da se moja definicija logike nije podudarala ni sa čijom drugom, barem što se tiče toga kako su se ljudi osjećali u vezi s ratom. Činjenica je bila da se nisam mogao poistovjetiti niti povezati s bilo kime oko sebe, tako da je postalo nužno pretvarati se kao da se poistovjećujem i povezujem, odnosno kako sam doista povezan s ljudima i kako su oni povezani sa mnom, dok sam u srcu, naravno, znao da to nije istina.

Velik dio problema sastojao se u tome što sam izbačen iz Vijetnama podjednako naglo kao što sam i ubačen.

Došavši kući na mjesto koje je sigurno i čisto, gdje sam poznavao ljude kojima je stalo do mene, te ljude koji su me očekivali širokih ruku, ja sam se osjećao kao da sam sletio na planet izvanzemaljaca.

Put je trajao trideset sati. Odjednom, vrućina, opasnost, agonija i smrt cijele džungle bili su zamijenjeni ljudima u modernoj odjeći koji su trčali po aerodromu amo-tamo razgovarajući o neozbiljnim stvarima. Njihovi razgovori djelovali su mi tako idiotskima, a njihove brige krajnje apsurdnima i beznačajnima.

Dok sam razmišljao onako o svim tim ljudima koji su još u Vijetnamu, koji se još uvijek bore za svoje živote, još uvijek pate i umiru, stajao sam ondje slušajući čavrljanja ljudi uokolo sebe i osjećao se kao da pomalo gubim razum. Činilo mi se kao da bih tako jednostavno mogao prolutati, samo ako ne bih bio dovoljno oprezan, ako se ne bih skoncentrirao dovoljno jako na to da ostanem pri zdravom razumu umjesto da skrenem.

To je bilo mjesto gdje je pantomima, pretvaranje, službeno započelo. Morao sam se pretvarati da sam normalan i sretan i da mi je drago što sam ondje gdje jesam i u potpunosti uživam u svemu tome. Uspio sam nabaciti pokoji ukočeni osmijeh, nekoliko riječi kojih se poslije nikada

nisam uspio sjetiti, nešto što je zvučalo kao idealno brbljanje na tom aerodromu, te u ovom svijetu idealnih konverzacija i ljudi koji bi uvijek uzvraćali osmijeh kada bi ih pogledao i govorili stvari zbog kojih bi mi nesvjesno davali do znanja kako vjerojatno dobro glumim i sve super prolazi.

Kako je prolazilo vrijeme, shvatio sam da ne mogu prestati glumiti. Nisam si mogao priuštiti da netko vidi izmučenog divljaka koji je zaista živio unutar mene. Nisam im mogao dopustiti da saznaju za bijes i depresiju jer me zbog toga nitko više ne bi volio, niti me zaposlio, niti se udao za mene, niti bi mu čak bilo stalo do mene.

Pokušavao sam razgovarati s Bogom o svemu tome, ali nije se činilo kao da govori mnogo tih dana. Pretpostavio sam da je vjerojatno ljut na mene zbog toga što sam ja ljut na njega i da me odlučio opet ostaviti da se snalazim sam kako znam i umijem.

Nedjeljama bih odlazio u crkvu, sjedio ondje i slušao propovijedi pokušavajući se poistovjetiti ili povezati, ali znao sam što ustvari radim jer sam dotada već postao stručnjak u tome.

Ne mogu živjeti s ovim, mislio sam. Bit će lako igrati igru i tako prolaziti glumeći normalu radije nego biti normalan, a uostalom, kao da je nekome stalo, barem sve dok nikome ne stvaram nikakve probleme.

Nikada nisam imao namjeru stvarati probleme. Svi problemi nalazili su se unutar mene, a bio sam odlučan u tome i da ih zadržim ondje gdje su i pripadali. Bio sam pravi sretnik jer nitko nije znao da sam bio ranjen: moji se ožiljci nisu vidjeli.

Osjećao sam se dobro kada bi mi se netko obratio kao divljem i ludom čovjeku. To se činilo samo kao korak od sreće i bilo je zabavno, a to je ono što sam toliko želio.

Ono što sam duboko u sebi želio jest nekakvo ponovno rođenje, kako bih mogao početi iznova, novu priliku u ovom biznisu života, da vidim mogu li ovaj put sve ispraviti.

Ali opet, u svojim mračnijim raspoloženjima, pronašao bih se kako razmišljam na potpuno drukčiji način – tada se nisam želio roditi, nego otići na mjesto na kojemu nikada nisam bio, a gdje bih se mogao sakriti i znati kako sam zauvijek siguran ondje.

Je li moj život bio pogreška? Često mi se činilo kako uopće nema smisla. Oženio sam se sa ženom koja se kasnije razvela od mene. Pobio sam mnogo ljudi i pio do besvijesti, uplitaio se u tučnjave i širio jad gdje god bih došao. A sada je Bog bio ljut na mene i iako me to mučilo, pokušavao sam si reći kako to i nije toliko važno jer sam ionako navikao

biti sam.

Dokaz moje osamljenosti bio je i taj što sam se odjednom našao kako sjedim s pištoljem u krilu i razmišljam o tome da li da se ubijem ili ne.

A bio bih potpuno sam i kada bih se vukao noćima uokolo po kući, kada bi mi sama pomisao odlaska na spavanje davala mučan i težak osjećaj strepnje zbog spoznaje da je ovo moja noć za ophodnju.

I osjećao sam se usamljenim jer nitko nije znao da mi se ovo događa. Jedan pogled po sobi u kojoj su ljudi sjedili i smijali se do iznemoglosti bio je dovoljan dokaz. Ponekad mi je bilo teško stupiti u neki razgovor jer bih se potpuno izgubio u svojim mislima i ne bih znao ni o čemu pričaju. Čavrljanje. Što je to? Sigurno ništa što bi imalo veze s demonima koji su živjeli u mojoj glavi ili s nekom vrstom hiperalarma za oprez koji sam razvio da me izvede iz kuće prije nego moj bijes prevlada i izbije na površinu. Gledajući u te ljude, bio sam zadivljen zbog činjenice da me se oni uopće nisu ni bojali. Ali ja sam se bojao sam sebe! Osjećaji jada, frustracija, bespomoćnosti, bijesa i depresije konstantno su tekli mojim venama. Ponekad bi se svi izmiješali tako da ne bih u biti znao što osjećam od svega toga, ali ipak sama sila emocija bila je toliko nadvladavajuća da bi mi se krv u žilama ledila od straha.

Razmišljao sam o onome što su me učili o neprijatelju i o psihološkim taktikama koje su pomagale u uvjeravanju kako su ti ljudi manje od ljudi, tek tamo neki kosooki i nitko više. Bili su neznabožci bez duša – bezbožna stvorenja koja su zasluživala da ih se satre i uništi. Bih li to mogao učiniti da uistinu nisam vjerovao kako su oni samo prijetnja svijetu, a ja prava "dobričina" u svemu ovome? Je li to ono zbog čega se Bog ljutio na mene? Još uvijek je mislio da vjerujem u to? A što ako sam stvarno i vjerovao?

Preispitujući svoje osjećaje što se tiče ubijanja, odjednom sam se našao uronjen u još jedan ocean sukoba. Ako još uvijek nisam vjerovao u to što su nas poučavali, tada sam bio ubojica – čisto i jednostavno. A ako sam vjerovao, onda nisam trebao Boga jer bi to onda značilo kako sam se sam igrao te uloge, odlučujući o tome tko je vrijedan, a tko ne, tko zaslužuje još živjeti, a tko ne.

Možda se zbog toga Bog ljutio. Vjerojatno mu se nije sviđala ideja da netko kao ja preuzme njegov posao. Ali ja sam samo slijedio naredbe. Ne, ne, to zvuči previše "njemački". Pri kraju Drugoga svjetskog rata, Amerikanci su se naučili podsmjehivati tome i pokazivali su otvoren prezir "mesarima" koji su istrijebili milijune ljudi, a zatim se pokušali

sakriti iza te zle logičke podloge.

Pa dobro onda – nije bilo opravdanog razloga za ono što sam učinio. Ne sada. Ne sutra. Čak ne ni onda kada se to i događalo. Rat ne može biti opravdan, ali s vremena na vrijeme, bio je obvezan da se dogodi u svakom slučaju. I ljudi bi umirali, i naposljetku, opet bi se postavljala ista pitanja. Zašto su pitanja dolazila kasnije, nakon svega, a ne prije? Tako bismo jednostavno mogli početi s onime što je rekao Philip Wylie. Jednostavan pregled te izjave. Kako bismo uopće mogli pokušavati riješiti svoje frustracije dizanjem nekoga u zrak? Mudar čovjek, Wylie, zbog posljedica Drugoga svjetskog rata pokušao je pronaći neki smisao. Ali nije uspio niti je uspio netko drugi poslije njega, a jednako je tako bilo i u Vijetnamu.

9 - PRVI ZAVRŠETAK

Usprkos svojim odlučnim naporima da ga izbjegnem, nisam imao alternativu, čini se, nego vratiti se natrag svom sporazumu s Bogom. Nastavio sam biti progonjen na načine koji se ne mogu objasniti. Problem više nije bio taj je li Bog ljut na mene ili ne. Činjenica je bila da sam se ponosio sobom kao osobom koja drži svoju riječ. Ako sam rekao da ću nešto učiniti, onda i hoću.

U Vijetnamu sam naučio biti discipliniran, odgovoran i vjeran. I iako sam razvio i upotrijebio ove kvalitete na najgori mogući način, činio sam to u ime demokracije i slobode.

Ali negdje između, obvezao sam se nečemu višem. To je bio moj sporazum s Bogom. Bog je učinio svoj udio u tome što me održao na životu, ali ipak je morao postojati neki razlog za to što sam preživio. Zar doista nisam znao što li je to ili sam samo slijedio ono čemu su me naučili – disciplinu, odgovornost i vjernost koje sam tako voljno demonstrirao u ratu?

Medalje koje su mi dane predstavljale su samo opipljive pokazatelje hrabrosti, a ipak, hrabrost je bila riječ zbog koje sam se osjećao posebno neugodno ovih dana. Bilo je tu nešto što još nisam učinio, nešto za što možda nisam ni bio sposoban, ali ipak me to nešto konstantno pozivalo k sebi.

Naša djeca su dosada već bila odrasla i otišla svojim putem, a moja žena i ja više smo radili u crkvi. Prisustvovali smo sastanku u Los Angelesu gdje smo upoznali dvoje ljudi koji su bili u Vijetnamu na molitvenom hodu i donijeli sa sobom nevjerojatnu priču.

Dok su bili ondje, saznali su kako su budistički svećenici stavili urok na američke vojnike u toj zemlji, a ti kršćani prekoralili su to prokletstvo i molili za iscjeljenje vojnika koji su preživjeli, a koje je možda zadesilo to prokletstvo.

U tom mi je trenutku određena misao pala na um, ali kako sam bio presramežljiv da je izrazim, moja žena je to učinila za mene.

“Možda bi se netko od vas mogao pomoliti za moga supruga”, rekla je.

Čim je to izustila, već mi je ta ideja postala nelagodna jer im nisam želio priznati što sam učinio u Vijetnamu. Iako sam ju nastojao odgovoriti od toga, moja žena bila je uporna.

Na dan seminara, krenuli smo prema prednjem dijelu prostorije, ranije na sastanak, gdje je čovjek stajao spreman kako bi se pomolio za mene. Tada više uopće nisam bio siguran želim li to, ali prije nego što sam uspio reći nešto ili se pomaknuti, on mi je prišao i rekao: “Jeste li me željeli vidjeti?”

Zbog toga što je djelovao izvanredno ljubazno i totalno neprijeteće, rekao sam mu kako sam bio u Vijetnamu i da zbog toga imam mnogo osobnih problema.

Pao mi je kamen sa srca kada me nije upitao o kakvim se problemima radi.

“Ne trebate više ništa reći”, bio je njegov jedini odgovor. “Samo ostanite ovdje i ja ću se pomoliti za vas.”

Odjednom su me nadvladali osjećaji i ugrizao sam se za usnu tako jako da je u biti prokrvarila. Unatoč tomu, nisam mogao zadržati suze. Zatim sam osjetio njegove ruke na svojim ramenima kroz koje je prolazila tolika toplina zbog čega mi se cijelo tijelo lagano treslo. Odjednom sam osjetio kao da je ogromna težina bila podignuta sa mene. Imao sam brzu viziju Anđela smrti koji je prohujao ispred mojih očiju, nakon čega je odmah nestao. Imao sam osjećaj konačnosti što se tiče ovog iskustva, gotovo kao da sam vidio Anđela smrti posljednji put, ali naravno, nisam baš previše vjerovao tom osjećaju. Ipak, već ga nisam vidio otkada, i kao kroz neko čudo, više me ne progoni kroz snove.

Nakon što smo se vratili sa svog izleta iz L.A.-a, osjećao sam se kao da sam možda čak i spreman posjetiti Zid. “Zid” je bio, naravno, spomenik postavljen u Washingtonu, u znak sjećanja svim vijetnamskim žrtvama. U neko ranije doba, supruga mi je dala njegovu sliku da je objesim u svojoj jazbini.

Kako je moja želja za posjetom Zidu postupno postala opsesijom, dogodilo se nešto čudno. Jednoga dana, šef me nazvao u ured i rekao da bih trebao srediti neki posao za njega u Washingtonu.

Besplatan izlet u Washington, D.C. - kako bih vidio Zid!

Dok sam se pripremao za put, malo sam razmišljao o tome jesam li ipak doista spreman za to ili nisam. Morao sam biti! Toliko se ljudi već suočilo s tim mramornim podsjetnikom gubitaka i patnji i sada je napokon bio moj red!

Uskoro nakon završetka posla odvezao sam se u sklop Ustavnih vrtova gdje je bio postavljen vijetnamski memorijal. Fotografija iz moje jazbine nije me baš pripremila na ono što sam tamo doista vidio.

Sponzori vijetnamskih veterana zatražili su da spomenik bude na istaknutoj lokaciji i na području nekoga velikog parka. Stoga su podnijeli

zamolbu da to bude na zapadnom dijelu Ustavnih vrtova. Kao polaznu točku, ustanovili su četiri glavna kriterija za konstrukciju: morala je biti mjesto koje navodi na razmišljanje; morala se uklapati u svoj okoliš; morala je sadržavati imena svih koji su poginuli ili nestali u akciji i konačno, nije smjelo biti nikakve političke izjave o ratu.

Maya Lin, dizajnerica, izabrala je crni granit za zidove. Podloga poput ogledala reflektirala je odraz okolnih stabala, livada i spomenika. Zidovi su bili usmjereni k spomeniku Georgeu Washingtonu i Lincolnovu memorijalu, na taj način dovodeći rat u povijesni kontekst naše države.

Svaki od zidova dug je sedamdeset i četiri metra. Susreću se pod kutem od 125.12 stupnjeva i usmjereni su točno k sjevernim kutovima spomenika Georgeu Washingtonu i Lincolnova memorijala. Zidovi su poduprti betonskom konstrukcijom usmjerenom približno oko deset i pol metara k podnožju stijene. U svoj vrh zidovi sežu tri metra visoko. Kamen za zidove, sigurnosna uzda i putovi za hodanje od crnog su granita koji je izrađen u kamenolomu u Indiji. Svo rezanje i dorada obavljeno je u gradu Barre u Vermontu. Varijacije u bojama i teksturi rezultat su različitih završnih tehnika. Imena i natpisi ugravirani su u gradu Memphis, u državi Tennessee, s upotrebom posebnih sredstava. Imena su raspoređena po kronološkom redu datuma nesretnog slučaja, prikazujući rat kao niz individualnih žrtava i dajući svakom imenu posebno mjesto u povijesti. Imena su slagana u gradu Atlanti, državi Georgia s kompjutorske vrpce službene liste vijetnamskih žrtava. Ukupno ima 58 196 imena počevši od studenog 1994.

To je bio tako nevjerojatan prizor da se na trenutak čak nisam mogao ni pomaknuti. Jednostavno sam stajao ondje i buljio, još nespreman da bih uopće pristupio Zidu, kao što su to činili drugi, u potrazi za poznatim imenima.

Imena će biti ondje, znao sam, i kada sam ih pronašao, imali smo svoj vlastiti mali tužni skup – ništa slično onome o čemu smo nekada pričali.

Dvaput, na putu prema ovome mjestu, morao sam zaustaviti auto i boriti se kako bih se ponovno pribrao. Boriti se, boriti i boriti – hoće li borba ikada prestati? Čak i ondje, na mirnom i tihom mjestu koje je komemoriralo mrtve, borbe su se i dalje nastavljale. Stajao sam ondje i gledao kako drugi pristupaju Zidu, prelazeći prstima preko imena svojih palih drugova. Vidio sam ih kako padaju na svoja koljena i plaču. Vidio sam ih kako otvoreno plaču dok su stranci pogledavali, a članovi obitelji primicala se bliže pokušavajući ih utješiti.

Zbog toga što sam ondje bio sam, razmišljao sam dugo i naporno o potrebi zadržavanja kontrole. Sa suzama koje su već tekle preko mojih

obraza, zakoračio sam prema Zidu potraživši imena i da – ona su bila ondje. Ono na što nisam računao jest kako će i oni biti ondje, njihovi glasovi koji će svirati u mojoj glavi te da ću ih vidjeti i čuti ponovno – kako se smiju, viču, proklinju i psuju te vrište iz sve snage zbog boli kroz koju prolaze.

Brzinom munje, Ustavni vrtovi su nestali, a džungla se opet vratila. Vrućina, smrad, tama, znoj koji mi curi niz leđa, znoj straha i osjećaj nečega bliskog – nečega što diše ondje vani, spremno da se baci i ubije me, osim ako ja to ne učinim prvi. Ali gdje? San? Da, možda je san, ponekad je i bio, ali uglavnom nije, te sam ih mogao namirisati ondje, znajući kako me gledaju.

Zatvorio sam oči, osjetivši pritisak u svojoj glavi i vrtoglavicu koja me učinila slabim i odvratnim. Kada sam opet otvorio svoje oči, Zid je bio straga te sam naslonio svoju glavu na hladan kamen. Hladan kamen. Kamen hladan. Hladan mrtav kamen ujutro.

Eno ga opet. Još jedan povratak sjećanja. Sunce izlazi. Tama se razilazi i kako ptice započinju pjevati, mogu vidjeti mnogo tijela posutih uokolo – izgledali su kao potrgane lutke, osim činjenice da su te lutke imale puške i noževe, a neki su i podigli svoje ruke, zamrznuto ukočeni, u trajnoj neobičnoj poziciji. Smrt je bila samo sekundu podalje. Sretni metak u noći ubio je nekoga tko je mogao ubiti mene – nekoga tko je stajao otrovno i spremno, samo nekoliko inča podalje.

Tada sam čuo poznati glas, glas nekoga za koga sam bio zabrinut, nekoga čiji sam trag izgubio prije nekoliko sati, ali sada je on bio ondje s tim svojim ludim izobličanim osmijehom na licu; i pogledali smo jedno u drugo te udarili u smijeh. Uspjeli smo se probiti kroz noć, još jednu crnu noć mračnu poput tinte sa svojim čudnim zvukovima i jezivom tišinom, a trebali smo biti mrtvi.

Ali onda, kako sam pogledao u Zid, stvarno ga pogledao sada, ugledao sam njegovo ime i smijeh se zaustavio, a njegov se glas smirio u mojoj glavi. Zatim se njegovo lice potpuno promijenilo – odjednom je bilo blijedo i bez sjaja dok je ležao na zemlji, drhteći i jecajući, i helikopter je bio na putu, samo što nije stigao na vrijeme.

To je bio najčudniji osjećaj, spoznaja da ga više nema, a osjećaj da je ondje. Ondje, u Ustavnim vrtovima, gleda me kako ga gledam ili sve ono što je sada ostalo od njega – urezano ime na granitnom kamenu.

I tada je odjednom njegovo lice postalo kao i sva ostala lica i svi su oni postali jedno. Činilo mi se kao da se sve stapa zajedno, te sam pogledao u čovjeka koji je stajao do mene i znao sam da su njegove suze moje suze i da je ono što smo obojica osjećali, ono što smo svi mi osjećali, bila bol živih za mrtve. Svijest o gubitku bila je nemoguća za opisati, ali činilo se kao da joj

nema kraja. Jama bez dna puna tuge i gubitaka i bol zbog istovremene želje za životom i smrću.

Proći kroz ovo pa opet nekako ostati čitav – je li to zaista bilo moguće? Pitao sam se. Čovjek na svojim koljenima pokraj mene sada je prestao plakati. Gledao sam ga kako uzima komadić bijelog papira i prislanja ga uza Zid. Uzevši olovku, prešao je njome preko papira brzim i nestrpljivim potezima, a ja sam gledao kako se ime polako pojavljuje na stranici. Preklopivši papir, stavio ga je u džep od košulje, a zatim potapšao to mjesto. Mjesto točno preko svoga srca, gdje je to ime s pravom pripadalo i gdje će ostati dok god je ovaj čovjek živ.

Tijekom vremenskog razmaka od sat-dva bio sam u potrazi za imenima svojih drugova – ukupno ih je bilo sedamnaest – i već je bilo hladno te je kišilo u vrijeme kad sam bio spreman otići.

Bilo je tako dobro plakati na kiši. Tijekom dana borio sam se kako bih sakrio svoje osjećaje, ali sada više nije bilo važno. Kišne kapi ili suze – tko bi uopće zapazio ili kome bi uopće bilo stalo?

Došlo mi je da stanem negdje i kupim bocu Johnny Walker Reda, ali znao sam da bi to samo značilo nevolju. Umjesto toga razmišljao sam o svim patnjama i umiranjima u ovome svijetu i pitao se čemu sve to.

Čemu sve to? Je li potrebno?

Razmišljao sam o Kristu na onom drvenom križu i pitao se zašto je još nešto uopće bilo potrebno nakon toga? Osim ako sam, naravno, promatrao to s krive strane. Možda je ta poruka imala više zajedničkoga s Božjom patnjom negoli s mojom.

Kristovo raspeće mora da je bilo strašno za Boga. Vidjeti svoju djecu kako se okreću od ljubavi, božanstva i istine kako bi prigrlili zlo zbog kojega su i ubili njegova sina; da, to mora da je Bogu bilo teško. Često sam osjećao kako je Bog trpio zbog mojih nesavršenosti, mana, pogrešaka i da je njegovo srce zbog svega toga bilo veoma teško, ali ipak, nepokolebljivo u svojoj ljubavi. Dao bi mi vremena koliko god bih ja zatrebao, ali moji padovi – moji padovi bi mu neprestano zadavali bol.

I tako je raspeće bilo samo jedan malen dio onoga što je Bog bio spreman pretrpjeti. Njegovo bi lice uvijek bilo tu – u svemu – u smrti neke životinje, cvijeta ili čovjeka. Da, on je bio ondje, a mi bismo mu zadavali bol sve više i više, i on bi to sve nastavljao podnositi sve dok bol njegove boli nije postala nemogućom za nas da ju nosimo. Onda, i samo onda, ratovi bi konačno prestali zajedno s ljudskom nehumanosti jednoga prema drugome.

Ako je, zapravo, sva bol svijeta bila na Kristovom križu, onda – što?

Negdje u pozadini te misli mogao je konačno biti odgovor. Samo gdje

sam u svemu tome bio ja?

Ja sam bio vojnik. Vojnik. Rekli su kako sam snažan, hrabar i odvažan. To su sve bili vrijedni atributi, dani s pravom svrhom.

Prijavio sam se dobrovoljno u svaku vojnu akciju u koju sam mogao. Želio sam se osjećati ponosnim zbog onoga što smo činili ondje. Naši ljudi bili su najbolji ljudi na svijetu. Imali smo tim! Svoj tim. Svoju jedinicu. Svoj puk.

Ipak, Bog je imao najjači bataljun.

Ali nije bio toliko ponosan niti ohol da bi hodao na čelu.

Kroz tamu i teror noći nastavljali bismo koračati zajedno. On bi vodio, a ja bih ga slijedio. I slušao bih njegov mudar i stručan savjet:

“Krenuvši na put vječnog života, prihativši zadatak i primivši naredbe unaprijed, ne boj se opasnosti ljudskih zaboravnosti i pogrešaka. Neka te ne muče sumnje zbog neuspjeha ni povremeno komešanje ljudi. Ne kolebaj se i ne ispituj svoje položaj i poziv. Jer u svaki mračni sat, na svakom raskrižju nadolazećih bitaka, Duh Istine će uvijek biti tu, govoreći: ‘Ovo je put.’”

10 - POČETAK KRAJA

Ako ste već pročitali prethodni dio moje knjige, vjerojatno ste shvatili da sam danas još uvijek živ i to isključivo zahvaljujući milosti Božjoj i ničemu drugom. Ja ne znam tko je vaš Bog, ali u ostatku ove knjige radi se o njemu koji mi je pomogao opstati u današnjem svijetu. Još jedna sitnica koja bi vas mogla zanimati. Bog me je poslao da vam donesem poruku i vjerujem da je to razlog zbog kojeg sam danas još uvijek živ.

Početak kraja - nikada nisam mislio da ću upotrijebiti ovu frazu. Da nikada nisam otišao u Hrvatsku, tada vjerojatno ne bi ni postojao početak kraja. Kada sam u početku krenuo pisati *Andela smrti*, dao sam sve od sebe kako bih došao do kraja i već sam mislio da je gotovo, ali... Ako vjerujete u Boga, onda vjerujete i da je gotovo samo onda kada on kaže da je gotovo i ni trenutka ranije. Sjetite se toga ako radite za Boga. Dogodilo se odjednom, kao grom iz vedra neba, da su ljudi postali zainteresirani za moju knjigu i htjeli su još, nakon čega je sve što mi je bilo potrebno za izvršenje tog zadatka postalo pristupačno. Tada dobijete potvrdu. Ili ako si kao Gideon ili ja, možeš tražiti i drugu ili treću potvrdu i dobiti ju. Ali nakon toga shvatio sam kako mi je bolje da se pokrenem. U suprotnom, mogao bih završiti kao Jona ili još gore, propustiti ono što mi je Bog namijenio.

Moj prva velika dvojba bila je: "Govori li Bog Otac doista meni??? Vjeruje li mi Bog zaista toliko da mi je spreman povjeriti ovaj projekt ili misiju?" Odgovor je: "Da." Da, Bog me poznaje. Da, Bog mi govori i riječi: "PISANO JE" sada zauzimaju sasvim novo značenje. Zatim, tu postoji pitanje: "ZAŠTO JA", na koje također trebam odgovor. Nakon što sam šutio dovoljno dugo kako bih dopustio Bogu da mi objasni taj dio "zašto ja", bio sam spreman krenuti na posao, ali s nekim rezervama za koje sam siguran da će mi ih DUH SVETI pomoći riješiti. I tako sada imamo početak kraja.

Dopustite mi da počnem s nekoliko *nepriznanja*. Prvo i najvažnije, ja nisam nikakav liječnik. Drugo, ono što sam napisao u ovoj knjizi moje je mišljenje i osobno svjedočanstvo. Treće, pišem, koliko je moguće, uvijek u prvom licu. Na taj način ne upirem prstom ni u koga. Posljednje, moja je namjera pomoći nekome tamo vani kako ne bi morao proći kroz sve ono kroz što sam ja prošao da bih došao ovdje gdje sam danas.

Ako ste pročitali prvi dio knjige, znate da govorim vašim jezikom. Svi vojnici govore istim jezikom, bez obzira na rasnu pripadnost i boju kože. Na bojnopolju svi smo iskusili iste strahove, sumnje, bijes, bol i patnju, napuštanja i krize. Evo još jednog nepriznanja. U američkoj vojsci potrebno je osam vojnika koji bi poduprli jednoga pješadijskog vojnika. Neki vojnici našli su se dovoljno daleko iza linija obrane tako da im rat vjerojatno ni nije bio ništa više od blage neugodnosti.

Ali postoji mnogo drugih ljudi s PTSP-om za koje se nadam da ću im pomoći ovom knjigom. Da budem određeniji, mislim na djecu koja su gledala kako su im članovi obitelji bivali mučeni i pogubljeni ili su morali svjedočiti smrti ili brutalnosti nekoga drugog ljudskog bića, što također uključuje mučenje, silovanje te zlostavljanje žena i djece. Moja namjera nije propustiti bilo koga u bilo kojoj situaciji zbog koje je bio traumatiziran zbog nečovječnog ponašanja nekoga drugog ljudskog bića. Kako bih postigao olakšanje svoga uma, jednom sam odlučio zaključiti kako su najveća barbarska rasa na zemlji sjevernovijetnamski vojnici. Doduše, na kraju sam ipak otvoreno priznao kako sam bio u krivu. Bio sam posebno u krivu kada sam mislio kako postoji jedna rasa koja je okrutnija od bilo koje druge rase. U svom osobnom proučavanju povijesti i ratova koji su se zbili na zemlji počevši od biblijskih vremena, zaključio sam kako su sva ljudska bića ili homo sapiensi (kako hoćete) naklonjeni sadističkim tipovima mučenja. Sada vjerujem da se više ni ne može reći što je danas sve čovječanstvo sposobno učiniti samo sebi.

Toliko sam puta upitao Boga: "Zašto ja? Što sam učinio da sam zaslužio ovo?" Volio bih reći kako sam odmah dobio odgovor, ali nisam. Pridružio sam se vojsci 1968. i tek sada počinjem dobivati neke odgovore na pitanje "zašto ja". Tako to ide sa mnom. Biblija kaže da ćemo biti testirani. U početku sam mislio kako je to loša stvar, ali tek sada vidim koliko se to testiranje isplatilo, posebno u mom slučaju.

Tijekom cijeloga svog školovanja polagao sam ispite jedne za drugim. I kada sam išao u specijalizaciju, bio sam testiran. Bio sam testiran na sve moguće načine pa i više. Promatram natjecanja svjetskih prvaka koji uvijek kažu kako su morali teško raditi kako bi došli do vrha. Bili su testirani, žrtvovani, trpjeli su, pa čak i susretali se s porazima. Neki su čak pomišljali o tome i da odustanu, ali bi u posljednji tren povukli nešto unutar sebe i pobijedili, ili u mom slučaju, preživjeli. Neki testovi koje sam prošao promijenili su moj život zauvijek i primorali me da donesem neke odluke s kojima ću se nositi do kraja života.

Jedan od primjera je da sam u srednjoj školi ozlijedio hrskavice oba

koljena baveći se sportom. Morao sam volontirati za člana padobranske jedinice triput prije nego što sam primljen nakon čega sam prethodno položio testove. Također, tijekom vojnog treninga bio sam izložen tome kako bih se ponašao da sam ratni zarobljenik i isto tako, što sam mogao očekivati na položaju činovnika. U to vrijeme donio sam odluku da ni pod kojim uvjetom neću biti ratni zarobljenik. Zašto? Zbog toga što sam nakon operacije koljena imao nizak stupanj boli i bio sam siguran da bi to bilo prvo što bi neprijatelj iskoristio kako bi me natjerao da progovorim. Osim toga, znao sam da i kada bi ikada došlo do toga da moram birati između zarobljeništva i smrti, uvijek bih izabrao smrt. Nema iznimki bez obzira na to što kaže sporazum u Ženevi.

Sada nakon što sam prošao bitke i bitke te proputovao svijetom naučivši mnogo o povijesti, znam da se nikada ne bih odrekao svog oružja niti pristao biti dio genocida. Moje mišljenje je da ni jedna nacija ne može doći u SAD-e i preuzeti vlast. Jednostavno, postoji previše ljudi koji poput mene znaju kako SLOBODA NIJE BESPLATNA.

Oni će dragovoljno žrtvovati svoje živote kako bi zadržali ono u što vjeruju. Kada biste sproveli anketu, vjerojatno biste se iznenadili vidjevši što sve ljudi cijene u svojim životima, a još više biste bili iznenađeni vidjevši ono za što su mislili da je dovoljno vrijedno umiranja. Također biste naišli na ljude koji svoj život smatraju toliko bezvrijednim da im se smrt čini boljom opcijom, koji čak ni ne smatraju svoj život dovoljno vrijednim da bi se borili za njega.

Bog je rekao u Jeremiji 1:5 da nas je znao i prije nego što smo bili rođeni. Ako te je znao i prije nego si bio formiran u majčinoj utrobi, tada nije imao nikakvih namjera s tobom da počiniš samoubojstvo. Misao o smrti ulazila je u moj um s vremena na vrijeme, s obzirom da je to jedan od glavnih pokazatelja PTSP-a. U svojoj sam glavi stalno razmišljao kako mi Bog nikako ne može oprostiti sve ono što sam učinio, a većina ljudi koju znam ne bi ni razgovarala sa mnom da znaju samo polovicu stvari koje sam učinio. To je još jedan od simptoma PTSP-a.

Čini mi se da je sad dobar trenutak da malo progovorim o simptomima PTSP-a. Većinu ovih stvari koje ću vam reći doživio sam osobno ili sam imao prijatelje s takvim problemima. Neke od njih ću obraditi u sljedećim poglavljima, ali za sada ću ih samo nabrojati. Jedan od mojih najvećih problema bilo je noćno vrijeme. Ponekad bih se bojao otići spavati jer bi me uvijek nešto mučilo. Nisam se osjećao sigurnim. Ponekad bih se sjetio nečega što se dogodilo jako davno i jednostavno ne bih mogao prestati razmišljati o tome. Morao sam ostati budan sve dok se ne bih u potpunosti sabrao.

Ponovno i ponovno proživljavao bih jedne te iste bitke u svojim mislima. Tada bi gašenje vatre ispalo sasvim drukčije, a moji bi prijatelji još uvijek bili živi. Ili pak da sam učinio opet nešto drugo, mogao sam ih pobiti još više. Pitaо sam se zašto nisam o tome razmišljao tada i kako bi bilo kada bih imao samo još jednu priliku da sve ispravim. Kada bih barem mogao ponovno proživjeti taj dio svog života.

Nekada bih čuo nekakav čudan zvuk ili šum u mraku za koji nisam mogao odgonetnuti odakle dolazi, te bih ostajao budan da vidim hoću li ga čuti opet. I kada bih ga čuo, morao sam ustati kako bih provjerio odakle dolazi i što stvara taj zvuk. Čak i kada bi mi za to bila potrebna cijela noć. Dotada bih već trebao uzeti piće, jedno, pa onda i drugo kako bih smirio živce. Tada bi supruga već ustala shvativši u čemu je stvar pa bi vikala, ljutila se i govorila kako sam lud jer ona ne čuje ništa i kako to da ne mogu spavati nakon tako napornoga radnog dana. Ponekad bih ugledao nešto na televiziji što bi povuklo moj «spremnik» sjećanja iz kojeg bi izišlo neko strašno iskustvo nakon čega bih se opet našao u borbi sa samim sobom dok bi svi ostali bili sretni gledajući ono što bi normalno bio dobar završetak za svaku takozvanu normalnu osobu koja bi gledala isti film.

Ipak, ja bih gutao knedle pokušavajući zadržati suze ili se grizao za usnicu kako bih oslobodio svoj um boli koju sam osjećao duboko iznutra zbog nečega što se dogodilo davno tijekom rata. Malo zatim, pomislio bih, hej, pa to je bilo prije sto godina, zaboravi to. Ali to je lako reći nekome čiji je jedini strah neki horor film koji je pogledao jednom u životu. Zatim, možda bih gledao ratni film ili nešto slično, gdje bi pozitivan lik poštedio život negativnom liku koji bi se kasnije vratio i ubio još dobrih ljudi samo zbog toga što je pozitivan lik doživio trenutak suosjećanja koji ga je na kraju stajao života, a mogao se lako izbjeći. Tada bih ja rekao, vidi, znao sam da će se to dogoditi, dok bi me svi sa strane gledali u čudu, kao, pa kako si mogao znati.

Bilo je i trenutaka kada bih se zaista osjećao posramljeno zbog toga što sam još uvijek živ dok su mi svi prijatelji mrtvi. U Washingtonu su sagradili spomen-ploču u čast svih onih koji su dali svoje živote u Vijetnamu. Imena sedamnaestero mojih najboljih prijatelja su na tom zidu i svaki put kada vidim ili pomislim na taj zid, počnem se gušiti. To je PTSP. Čak bih se gušio i kada bih učinio neko dobro djelo nekome jer sam se osjećao kao da ću se tako iskupiti za sve one ružne stvari koje sam počinio nekada davno u Vijetnamu. To je PTSP.

Zatim postoje trenutci kada ljudi žele saznati sve ono što si učinio u ratu, a ti znaš kako bi im bilo bolje da nikada ni ne saznaju takvo što. PTSP.

Također, dogodi se da se na nekoj zabavi nađe netko tko misli da je najpametniji i uvijek ima puno toga za reći pa počne govoriti o stvarima za koje ti znaš da su sto posto krive zbog toga što si ti ipak bio tamo i iskusio ono što se zaista dogodilo, dok ta osoba nije. PTSP.

Jednom smo u vojsci poslani na dugo marširanje nakon čega nam je napokon dana kratka stanka tijekom koje mi je jedan od prijatelja vojnika prišao i rekao kako misli da ludi, a ja sam ga pitao zašto. Rekao mi je da svaki put kada vidi brdo ili neku farmu, razmišlja o tome kako bi je zauzeo da se ondje nalazi neprijatelj. Pitao me bi li trebao posjetiti psihijatra. Rekao sam da ne, da je potpuno normalan i da svaki vojnik razmišlja na takav način, uključujući i mene. PTSP.

Kada sam prvi put izašao iz vojske, često sam mijenjao poslove. Ponekad jednostavno ne bih mogao podnijeti da mi netko naređuje, pogotovo u onim situacijama kada sam znao da bih ja to riješio mnogo bolje. PTSP. Bilo je i vremena kada nisam mogao pronaći nikakav razlog zbog kojega bih mogao biti sretan i osjećao kako ljudi uopće ne shvaćaju ozbiljnost života i mogućnosti zbog kojih ga mogu izgubiti u tren oka. PTSP. Onda, dogodi se da primijetiš kako je netko pomaknuo neku stvar koju si ti stavio na određeno mjesto s razlogom. PTSP. Jedna od najgorih stvari bila je ta što sam se osjećao kao da sam ja jedina osoba kojoj mogu zaista vjerovati. Svi moji drugovi vojnici su mrtvi i nema nikoga tko bi mi mogao zaštititi leđa. PTSP. Bez obzira na to koliko se ja trudio oko nečega ili što god da bih postigao, nikada nije bilo dovoljno dobro, jednostavno iz razloga što ja ionako nisam zasluživao ništa dobro. PTSP. Toliko dugo vremena mislio sam kako ne postoji nitko kome bi bilo stalo i tko bi razumio sve ono kroz što prolazim. Pa je najbolje što se moglo učiniti bilo zamaskirati svoje osjećaje koliko god da sam mogao. PTSP. Jedino što sam mogao učiniti jest pouzdati se u sebe i ne vjerovati nikomu. Nikomu. PTSP.

Jedna od stvari koja mi se događala bila je da kad bih pazio na sebe, prvi ljudi koji bi primijetili razliku na meni bili bi moji prijatelji, žena i obitelj. Najjednostavnije rješenje bilo je izbjegavati sve koliko sam mogao. A kada bih se našao u njihovoj prisutnosti, pokušavao bih glumiti i pretvarati se kao da je sve u najboljem redu. PTSP. Nije prošlo mnogo prije nego sam shvatio kako me nitko ne bi razumio. John koji je otišao u rat nikada se nije ni vratio. Njegovo se tijelo vratilo, ali mu je mozak bio ispran. Osobne vrijednosti definitivno su se promijenile. I ako sam htio napraviti nešto od svoga života, ja sam morao biti taj koji bi sve pokretao i brinuo se o svemu jer ionako ni na koga nisam mogao računati. PTSP.

Tu vjerojatno i počinje cijela priča. Nadam se da sam rekao dovoljno kako

bih privukao vašu pozornost. U slučaju da nisam, dajte mi još dva pokušaja da objasnim pravu opasnost PTSP-a. Kažu mi da ljudi koji obole od toga ne dožive više od šezdeset pet godina. A vidite, ja sam ipak planirao živjeti malo dulje od toga. Te vijesti pogodile su me ravno u glavu. Tu informaciju saznao sam tek kad sam imao pedeset sedam godina. Sada imam pedeset osam i pol, i prema statistikama, ako mi se posreći, ostaje mi još šest i pol godina života.

Kada sjednem malo i razmislim o tome, vidim da ima logike. Krećući se u elitnim snagama, iskačući iz zrakoplova, izlažući tijelo svim mogućim vrstama stresnih situacija, još uz to primajući u sebe sve vrste alkohola, nikotina i raznoraznih drugih otrova, kroz sedam operacija i svakodnevnog život, čini mi se da te statistike ipak nakon svega imaju smisla. Sada bih volio da me je glavni kirurg na vrijeme obavijestio kako će sve te stvari biti opasne za moje zdravlje.

PTSP je pravi ubojica, ljudi. Objasnili su mi jednu stvar. Svaki put kada mi se dogodi *flashback* (povratak sjećanja) ili kada si dopustim da bez razloga budem iznerviran i napet, stanice moga tijela troše se dvaput brže tako da mi sve u organizmu počinje slabjeti, što dovodi do ranije smrti. Onda, što mi je činiti???

11 - IZBORI

Još samo sedam godina života... Pa, da vidimo. Što mogu napraviti u sedam godina? Koja je prva stvar na popisu? Što mi je zaista važno? Mislim da bi prva stvar bila preboljeti ovaj šok i prihvatiti stvarnost smrti. Smiješno, sjedim ovdje razmišljajući o svojih zadnjih sedam godina života, iako sam već davno mogao biti mrtav. U Vijetnamu smo imali jednu izreku koja glasi otprilike ovako: "Nisi nikada u potpunosti živio ukoliko nisi došao do trenutka u kojem si unalno poginuo. Za one koji su se borili kako bi opstali, život je imao poseban okus koji zaštićeni nikada neće razumjeti." Čak i sada, u sadašnjosti, ne mogu se baš pohvaliti da sam sretan zbog činjenice da ću umrijeti, iako znam da idem u nebo.

Očito mi je vrijeme da počnem donositi neke odluke. Što mi je prvi prioritet? Odjednom imam toliko puno za reći, a vremena je tako malo. Razmišljam o tome da ako možda, samo možda uspijem napraviti nekakav dobar posao za Boga, onda mi on možda produži život još neko vrijeme. On to može, znajte. Bog može sve. Zato i je Bog.

Nešto za početak: PTSP vas može ubiti ako mu dopustite. Evo nekih američkih statistika o razdoblju Vijetnamskog rata. Preko osamsto tisuća ljudi služilo je u (kako to mi vijetnamski veterani nazivamo) "Nam-u". Preko tristo tisuća vojnika je ranjeno. Preko pedeset osam tisuća vojnika ostavilo je ondje svoje živote. A sada ono najgore. Više se vojnika vratilo kući i počinilo samoubojstvo, nego ih je ispisanu na Zidu sjećanja u Washingtonu. Iako nitko neće ni ne može dodavati te brojeve počinjenih samoubojstava zbog posljedica PTSP-a, vjerujte mi, ima ih mnogo. Ako su neki od ovih vojnika umrli zbog pretjerivanja u alkoholu ili zbog predoziranja drogom, veće su šanse da je korijen problema zapravo PTSP, iako će na popisu umrlih kao uzrok biti navedeno nešto sasvim drugo.

Uglavnom, da skratim, PTSP je živ i na snazi je. U Drugom svjetskom ratu taj isti problem nazivao se nekim drugim imenom. Kreće se uokolo stoljećima i siguran sam kako ga poznaju sve vojske. Nije bitno kako ga nazivate jer ljudi i dalje umiru od njega. Postoje ljudi koji su veoma dobro sakrili svoje simptome. Ali drugom veteranu lako je uočiti te simptome. To je dio vojničkog jezika ili u nekim slučajevima, dio govora tijela. Drugi

simptom jest POGLED, a svi znamo kakav je. Imamo kilometarski pogled koji većina ljudi interpretira na način kao da smo na nekom drugom planetu, potpuno izolirani od onoga što se događa uokolo nas. Oni ne razumiju da smo se možda baš u tom trenutku prisjetili nekog događaja iz prošlosti ili da smo jednostavno zabrinuti zbog toga što se toliko ljudi nalazi oko nas ili osjećamo li se sigurnima tu gdje jesmo, i ima li negdje u blizini nešto što bi moglo poslužiti kao štiti u slučaju da padne bomba ili nas netko napadne. Jednostavno im moraš oprostiti iz razloga što oni nikada nisu bili u ratu i ne znaju kako je to.

Drugi POGLED je onaj koji bivši vojnik uputi kada osjeti ozbiljnu opasnost u neposrednom okruženju. Kada ti se lice promijeni u najozbiljniji mogući izraz, a cijelo tvoje tijelo postane napeto i ukočeno kao puška dok čekaš trenutak kada ćeš moći povući okidač. To je onaj pogled za koji mi u Americi kažemo: "E, kad bi pogled mogao ubiti, ta bi osoba već bila mrtva." Kao što sam već spomenuo ranije, za vojnika je to samo dio "jezika" kojim se služi.

Vrijeme je za malo loših vijesti. Najčešće ljudi ne žele znati tvoj problem. Živimo u svijetu u kojem su ljudi naviknuti da sve bude sređeno za trideset minuta. Sadašnja generacija uopće nije zainteresirana za naše probleme. I to je dio našeg problema.

Svidalo nam se to ili ne, svi mi imamo pravo izbora kada nešto trebamo odlučiti, a svaki dan donosimo određene odluke. Izabrati kako nećemo ništa izabrati ili odlučiti isto je odluka. Čini mi se da su odluke poput umiranja. Svi ćemo mi umrijeti sviđalo se nama to ili ne. Možeš to proučavati ostatak života ako ti se sviđa, ali to je trenutak kada kap prelije čašu. Ja sam izabrao pridružiti se vojsci. Htio sam biti vojnik. Odlučio sam dati sve od sebe u tom poslu. Dobrovoljno sam se prijavio za još mnogo stvari, i nitko me nije tjerao na to. A onda, kada sam stigao u Nam, poslali su me ondje gdje nisam želio ići i mnogo sam puta morao raditi ono što mi se nije sviđalo. Nekoliko puta donio sam odluke s kojima ću se morati nositi do kraja svog života, a ponekad sam zaista donosio glupe odluke, pogotovo nakon što sam napustio vojsku.

Imao sam jednog prijatelja koji bi se uvijek našao negdje u blizini kada bih napravio neku glupost, a zatim to shvatio, ali prekasno. Uvijek me pitao: "I, što si naučio?" Mrzio sam kada bi me to pitao, ali danas mi je to jedno od najdražih pitanja. Naučio sam mnogo, i to je razlog zbog kojeg danas ovo i pišem. Nadam se da ću vam reći neke stvari koje će sačuvati vas, a i vašu obitelj i prijatelje od mnogo jada. Jedna od najomiljenijih američkih uzrečica je "PREBOLI TO". Kada bi barem bilo tako jednostavno. Ali

milošću Božjom naučio sam kako nadvladati mnoge svoje probleme, pa čak i pomoći drugima da nadvladaju svoje. Pa evo.

Prvi korak je shvatiti i priznati da imaš PTSP. Drugo, odluči da ćeš ga nadvladati. Znam da je lakše reći nego učiniti, ali ja sam živi dokaz da je i to moguće. Treće, budi spreman žrtvovati se. Sada, dakle, ako su moje kalkulacije točne, Vijetnamski rat odigrao se između šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a posljednji rat u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Srbiji bio je devedesetih. Dakle, imam barem dvadeset godina više iskustva. Nemam nikakvog razloga lagati vam, a između ostaloga i za to odgovaram mnogo višoj sili. Malo ranije spomenuo sam kako prema statistikama imam još sedam godina života. Odlučio sam od njih napraviti najbolje što mogu. Stoga, prvo pitanje je ako su američki liječnici u pravu u svojoj nauci da vojnici mogu doživjeti najviše šezdeset pet godina, razmislite onda o tome koliko je vama još vremena ostalo? Sada možeš dodati ili oduzeti još nekoliko godina uzmeš li u obzir koliko pušiš i piješ te koliko radiš, paziš na svoju figuru i vježbaš li dovoljno. Razmisli o sebi kao o starom autu. Kada bi kupovao rabljeni auto, bi li uzeo onaj s istim problemima kakve imaš i ti? Koliko bi bio spreman platiti za tako nešto? Zatim razmisli koliko možeš dobiti od tog auta ako popraviš nekoliko stvari te se dobro pobrineš za njega u budućnosti. Hoće li biti u dovoljno dobrom stanju kako bi ga kasnije predao nekom od svoje djece? I nakon što tvoja djeca vide kako si se pobrinuo za njega, hoće li oni to učiniti bolje ili gore?

Još nekoliko teških pitanja na koje si trebaš odgovoriti. Kada umreš, hoćeš li kome nedostajati? Kakvim će te pamtit i tvoja supruga? Hoće li reći: "Bio je drukčiji kada smo se vjenčali, ali nakon rata više nikada nije bio isti? Uvijek je pio. Nije mogao zadržati ni jedan posao i stvarno je imao naglu narav. Drago mi je što se napokon spasio od tog jada." A što će reći tvoja djeca? Moj tata uvijek je bio tu za mene. Stvarno mi nedostaje. Nema dana kada ne pomislim na njega i kada mi ne nedostaje. Odsada nadalje možeš donijeti odluku i utjecati na to kako će te se ljudi sjećati kada umreš, ali i gdje ćeš provesti svoju vječnost.

Taj izbor je raj ili pakao. Čitao sam da je raj veoma lijepo mjesto, a da je pakao gori od onoga što sam ja proživio u ratu. Ali opet, možda misliš kako će pakao biti mjesto tvoga ponovnog susreta sa svim tvojim ratnim drugovima. No opet, izbor je tvoj. Odsada pa nadalje, bolje ti je da svaka donesena odluka bude dobro promišljena. Ovdje u Americi ima jedan pjevač koji pjeva o čovjeku kojemu je liječnik kroz rendgen otkrio kako je bolestan i da ima još vrlo malo vremena života. Provođi dva dana promatrajući taj rendgen oporavljajući se od šoka zbog činjenice koliko mu

je još malo vremena ostalo. Njegov ga prijatelj pita: "I što si onda učinio?" A on odgovori: "Počeo sam živjeti kao da umirem. Oprostio sam ljudima koje sam uvijek mrzio i na koje sam bio ljut. Bio sam suprug kakav sam i trebao biti te prijatelj kakvog bi svatko poželio imati. Počeo sam živjeti život punim plućima." I dok sam slušao pjesmu, shvatio sam da je to ono što i ja trebam učiniti. Sada sam došao do točke kada bih vam mogao dati neke ideje kako da poboljšate svoj život i nadvladate neke stare probleme kojima je napokon došlo vrijeme da se pozabavite njima.

12 - MOJA SLABOST BILA MI JE SNAGA

Prva dobra vijest je da još ima vremena. Nitko ne zna moje slabosti i moju snagu bolje od mene samoga. Preživio sam rat! I to je prvo zbog čega trebam slaviti Boga. Prihvatio sam kako je jedini razlog zbog kojeg sam preživio milost Božja. I vjerujem kako je nebeski Otac imao razloga što me ostavio na životu. Otkrio sam kako molitve upućene Bogu zaista djeluju. To je razdoblje kada su mi odlasci u crkvu mnogo pomogli. Kada sam sve svoje probleme izrekao svom pastoru, on mi je rekao što da učinim. Znam da takvih pastora ima po cijelome svijetu. Sve što sam učinio je da sam bio iskren prema Bogu i zatražio ga pomoć nakon čega mi je pomogao, a obećajem vam da će on isto tako čuti i vašu molitvu. Vjerujem kako mi je odgovorio na molitvu samo kako bi mi dokazao da je stvaran i da me poznaje. Tada sam otišao u knjižaru i kupio BIBLIJU. Silno sam ju trebao, a na kraju se pokazalo kako je to najbolja kupovina koju sam ikada obavio.

Biblija se sastoji od šezdeset šest knjiga. Jedna od knjiga zove se PROPOVJEDNIK. Pronađite ju u Bibliji. Dođite do 3. poglavlja i pročitajte od 1. do 8. stiha. Tu knjigu napisao je kralj Salomon koji je zatražio Boga dar mudrosti kako bi mogao pravedno vladati svojim narodom koji mu je Bog poklonio. Ovo je vaše vrijeme. Vi odlučujete. Život ili smrt. Sada je vrijeme da uzmemo račun svoje imovine. Gubitaka više nema, sad samo razmisli što si naučio iz njih. To spada u imovinu.

Hajdemo sada razgovarati o nekim stvarima s kojima se nisam znao nositi, naprimjer, o noćima. Na mene su noći kada bih postavljao zasjede ili sudjelovao u oružanim bitkama, ostavile svoje ožiljke. Kasnije, kada bih otišao spavati pa čuo neki zvuk koji nisam mogao dokučiti, morao bih obvezno ustati i otići u opsežnu provjeru. Tada bih morao otkriti što je prouzročilo taj zvuk, ali već do tada bio bih u potpunosti budan, nakon čega bi se probudila i moja žena zbog čega bi stvari onda postale mnogo gore. Plus to što sam postao stariji, nisam mogao dovoljno dobro čuti kao nekada. U početku bih se jednostavno toliko napio da bih se odmah onesvijestio. Kasnije, nakon što sam prestao piti, gledao bih televiziju sve dok ne bih zaspao na kauču u ranim jutarnjim satima.

Na Dan očeva, moja su mi djeca kupila psa. Ime joj je bilo Meshu, a

dobila ga je po jednim mojim hrvatskim prijateljima. Meshu bi spavala točno uz moj krevet svake noći. Nakon nekog vremena više se uopće nisam morao brinuti oko toga hoću li čuti neki zvuk. Liječnik mi je propisao neke tablete od kojih su prestale noćne more. Nekada bih zaista imao teške noći i ružne snove. Ponekad bih samo trčao i trčao, ali bez ikakve nade da umaknem opasnosti koja je prijetila. Zatim, sanjao bih također kako padam, ali se mo padobran ne bi mogao otvoriti, pa bih čak i sanjao kako sam lupio o tlo, što bi me stvarno na kraju probudilo. Liječnici su mi rekli da kada imaš takve ružne snove, ne samo da se probudiš umoran, već ti oni nanesu i dugotrajnu nepopravljivu štetu.

Sanjao bih i bitke u kojima sam nekada sudjelovao. Jednom sam sanjao kako se nalazim na zemlji i gušim do smrti sve dok me moja supruga nije probudila. Sanjao sam i kako se nalazim na posebnom zadatku u kojem moram "skinuti" određenu metu, ali sve što sam imao bila je ručna granata koju sam naposljetku aktivirao i stavio u hlače neprijatelju. San je bio toliko stvaran da sam skočio s kreveta pokušavajući pobjeći prije negoli bomba eksplodira zbog čega sam se zabio u zid sobe, što me probudilo nakon što sam pao na pod te probudio i svoju ženu koja je bila uplašena do smrti. Sigurno sam da ju u rane jutarnje sate takve situacije nisu nimalo zabavljale. To je samo nekoliko snova od svih koje sam imao. Opet, želim vam reći kako možete biti sigurni da osjećam vašu bol. To što sam se uspio riješiti svih tih problema čista je Božja milost. Jedno upozorenje – lijekovi i alkohol ili droga ne idu zajedno.

13 - OŽILJCI I BOL

Vrlo rano naučio sam kako je povlačenje okidača i ubijanje nekoga u samoobrani veoma jednostavan posao. Teži je dio živjeti s tim do kraja života. I ja živim s tim. Svaki dan i svako malo pred očima mi se pojavi lik neke osobe koju sam ubio ili na ulici ugledam nekoga tko slični na njih. Ta me sjećanja neće napustiti. Imao sam priliku govoriti pred nekom djecom koja su razmišljala o tome da se uključe u bandu i ovo je stvar koju bih im bez problema mogao reći gledajući ih oči u oči. Sjećanja na bivše događaje više nisu tako česta kao nekad, ali našao bih se u situacijama kada bi svi oko mene bili uplašeni do smrti gledajući me u trenu svoje potrebe znajući da ono čega se oni boje meni ne znači ništa. Možda se isto može reći i za vas. Mnogi vojnici koji su se vratili iz Vijetnama i počinili samoubojstvo bili su uvjereni kako su oni ti koji su ljudi, dok su svi ostali normalni.

Ja nisam lud, a niste ni vi. Ako ljudi misle da ste ljudi, pitajte ih zašto to misle. Sjećam se da su mi neki ljudi rekli kako sve uzimam preozbiljno. Nakon što sam im objasnio koliko sam ljudi vidio mrtvih te kako su oni brzo umrli, činilo se kao da su shvatili zašto sam život doživljavao tako krhkim. Život u kajanju zbog prošlosti nikada te neće osloboditi, samo će te još više zarobiti. U redu je sjećati se prošlosti, i na neki način, ona će uvijek biti s tobom. Uči iz toga. Da ste mi prije petnaest godina rekli kako ću pisati knjigu o PTSP-u ili sudjelovati u bilo kakvoj vrsti službe, morao bih dobro preispitati obraćate li se baš meni. Kada biste otišli u moj rodni grad i tamo ispričali ljudima o onome što trenutno radim, rekli bi vam kako su Božji putevi čudni.

Trenutno dnevno uzimam petnaest različitih vrsta tableta i pilula za sve ono što sa mnom nije u redu. Imam težak slučaj artritisa, zbog čega uzimam dvije pilule na dan zbog upale. Zatim, tu je malarija koju sam proživio u Vijetnamu. Krv mi je tako gusta da uzimam tri tablete na dan koje proširuju moje vene i krvne žile kako bi krv mogla bolje teći. Također, uzimam tri tablete dnevno zbog svega onoga kroz što je moje tijelo moralo proći zbog pretjeranog uživanja alkohola. Zatim, tu su i tablete za lakši san, kako više ne bih imao noćne more. Tu su i dva oslabljena diska u mojim leđima koja ponekad zahtijevaju tabletu protiv boli ukoliko se predugo nađem na

nogama. Dva izleta tjedno do kiropraktičara olakšavaju bol.

Moje tijelo može mi tri dana unaprijed najaviti kišno vrijeme zbog osjećaja koji me tada prati cijeli dan i da, tu je moje pedeset tisuća dolara vrijedno koljeno od titanija i šest preživjelih operacija. Što se ostaloga tiče, sve je u redu. Drago mi je što sam živ i ako svojim iskustvom uspijem pomoći još nekome, tada smatram da je sve što mi se dogodilo više nego vrijedilo. Osim toga, to pobija alternativu. Živjeti s takvim vrstama ožiljaka i duševne boli nije lako. Nitko nije ni rekao da će biti lako, ali opet, ti si iznimka. Sa svime što si proživio, a ipak si živ. Ljudi se dive tome. Ljudi se dive onima koji su sposobni opstati i u najgorim okolnostima. Mnogi se pitaju kako uspijevaš, a onda odluče da ako ti možeš, onda mogu i oni. U tome je razlika. Bilo je toliko prilika kada sam mogao i trebao umrijeti da je jedino što sada mogu kada pomislim na to, pasti na koljena, pognuti glavu i podići svoje ruke prema nebu dajući Bogu hvalu i slavu za sve kroz što me proveo. Sigurno je da me Bog voli kada mi je omogućio da preživim kako bih vidio svoje petero djece kako odrastaju dajući mi uz to još jedanaestero predivne unučadi te lijepu voljenu ženu koja je ostala uz mene kroz toliko toga.

Ništa od ovoga nije se dogodilo preko noći. Čini mi se kao da sam postigao doktorat iz škole snažnih udaraca. Neki možda mogu reći: "S obzirom na sve ono s čime imaš problema i sve ono kroz što si prošao, kako možeš reći da se tvoj Bog brine o tebi?" To je vrlo jednostavno pitanje za odgovoriti. Bog me izabrao da donesem poruku o ljubavi, nadi i miru, radosti i sreći. Da bih bio njegov glasnik, morao sam se kvalificirati zbog toga što Bog zna kako neki ljudi neće htjeti slušati nikoga ukoliko ta osoba nije proživjela isto što i oni. Ponavljam opet, ja sam samo glasnik poslan od Boga da vam kažem kako niste zaboravljeni niti ostavljeni. Sve što trebate učiniti jest da zazovete Oca nebeskog, a on će vas čuti i odgovoriti vam AKO ga zazovete iskreno. Bog vam se nikada neće nametati, ali će strpljivo čekati vaš poziv. Usput, jesam li spomenuo kako je on dostupan dvadeset četiri sata na dan uključujući sve vikende i praznike? Samo uprite pogled prema nebu i zazovite ga. On će čuti i odgovoriti vam AKO budete vjerovali. Nikada vas neće staviti na čekanje niti pustiti sekretaricu da se javi umjesto njega.

14 - U POTRAZI ZA SAVJETNIKOM

Ne mogu vam točno reći s koliko sam psihijataru i psihologu razgovarao tijekom godina. Neki su mi i pomogli, a neki su bili čisti gubitak vremena. Jedan od mojih najdražih mi je rekao: "Sve što si mi do sada pokušao reći je kao smrdljiv konjski izmet." I u to vrijeme bio je u pravu. Pravi problem bio je u tome što mu nisam govorio ništa o svom pravom problemu jer mu jednostavno nisam mogao govoriti o boli koju sam osjećao zbog činjenice da sam još uvijek živ dok je toliko mojih prijatelja mrtvo. Ti se možda osjećaš baš kao i ja i možda ti nedostaju tvoji prijatelji i možda se osjećaš totalno jedno i čini ti se kao da nikako ne uspijevaš stresti taj osjećaj sa sebe, a kada ti to i pode za rukom, ipak se nakon nekog vremena vrati da te opet progoni. Saznao sam da nema mnogo ljudi koji baš žele slušati sve ono što im ja imam za reći, a nikada ni nisam imao dovoljno novca za profesionalnu pomoć. Stoga, možda ovo pomogne.

Napisao sam knjigu u kojoj govorim o svemu onome što mi se dogodilo kroz život. Zatim sam ju objavio ne zato da se obogatim, nego da omogućim svojoj djeci da saznaju zašto sam bio takav kakav sam bio i zašto sam se ponašao tako kako jesam. Samo u slučaju da mi se nešto dogodi pa da im sam ne budem u mogućnosti to reći. Osim toga, shvatio sam kako mi pismeno izražavanje ide mnogo bolje od usmenog. Jedna mala napomena, nisam zaradio ništa od ove knjige, ali zato sam dobio mnogo komplimenata. Sljedeće, možeš se obratiti svom pastoru u vezi s nekim stvarima. Ako imaš ružne snove, a pićem pokušavaš odagnati uspomene, tada radije otiđi liječniku koji će ti propisati odgovarajući lijek koji će ti na kraju i pomoći. Siguran sam da će na kutiji ili bočici od lijekova to pisati, ali za svaki slučaj da ti kažem, moraš biti sposoban posvetiti se barem osam sati snu ukoliko uzimaš lijek koji ti je propisan, tako da možeš bez problema ujutro ustati i otići na posao bistrer glave. Samo čini to ispravno, onako kako je propisano. Ako doneseš ODLUKU, sprovedi ju u djelo. Zapamti, lijekovi i alkohol nisu dobra kombinacija.

Zatim, nabavi Bibliju i počni ju čitati. Pronađi knjigu Izreka. Ukupno ima trideset jedno poglavlje. Pročitaj jedno svaki dan. Sljedeća knjiga do Izreka su Psalmi. Pročitaj barem jednu stranicu dnevno. I samo odjednom

uvidjet ćeš kao da je Bog znao baš ono što ti je trebalo za taj dan, te ćeš ga nakon toga moći slaviti i davati mu hvalu za to. Onda zamisli kako samo možeš usrećiti jednu osobu dnevno, počevši od svoje žene, majke ili djevojke i svoga djeteta. I nemoj zaboraviti zahvaliti Bogu barem jednom dnevno za sve ono što ti je dao. I sjeti se kako si uvijek na izravnoj liniji s Bogom. Koristi to. Nakon toga zašuti i strpljivo pričekaj na Božji odgovor. U tome većina ljudi griješi kada moli. Ne šute i ne čekaju dovoljno dugo na Boga da dođe i kaže što im je činiti.

Oh da, i ne moraš stalno govoriti Bogu o svom problemu. On već sve zna. Nemoj moliti o problemu, nego moli za odgovor na taj problem. Evo još jednoga dobrog savjeta. Provodi onoliko vremena u molitvi koliko bi inače proveo brinući se za taj problem ili padajući u samosažaljenje. Bit ćeš zapanjen kada uvidiš rezultate. Još jedna posljednja stvar. Sjeti se ranije kako sam rekao da je ovo samo test, stoga nemoj stati dok ga ne prođeš. Evo ti lozinke. GURAJ (moli dok se nešto ne dogodi). Sada, ako ne budeš tako činio, vjerojatno ćeš morati ponoviti ispit. Uvijek se možeš osloniti na Boga. No to ne znači da stalno moraš klečati s pognutom glavom i sklopljenim rukama kako bi se molio ili čak razgovarao s Ocem nebeskim.

15 - OBITELJ

Kao što sam ranije i spomenuo, sve moje znanje i stručnost o PTSP-u povezano je s traumom koja je obilježena ratom. Samo želim uzeti malo vremena kako bih se obratio članovima obitelji osobe koja ima PTSP. Bili biste iznenađeni kada biste znali koliko mi samo nećijih žena dođe kako bi me zamolile da na trenutak porazgovaram s njihovim muževima. Nažalost, većina takvih slučajeva su osobe koje se bore sa svojim ponosom kako bi priznale da trebaju nećiju pomoć. Ukoliko mi dođu, uvijek sam spreman razgovarati s njima i pomoći im na sve načine kako mogu.

Kruta je činjenica da većina ljudi s PTSP-om nikoga ne zavarava. Većina ljudi jednostavno se samo trudi kako ne bi uzrokovala nikakvu scenu. U njihovim glavama još se uvijek odvija rat dok ih njihove obitelji i prijatelji polagano gledaju kako se ubijaju. Gotovo svi iz moje obitelji pročitali su moju knjigu te me razumiju i razgovaraju sa mnom o tome. Ali ima netko tko nije htio pročitati knjigu. Bio je to moj otac. Umro je 2002. i nedavno sam saznao kako nikada nije pročitao knjigu. Moj otac sudjelovao je u Drugom svjetskom ratu. Proveo je preko trinaest godina u vojsci. Dva vojna veterana iz iste obitelji, a jedva da sam znao što je činio u vojsci jer nikada nije govorio o tome, a sada ja napišem knjigu i on ju nikad ne pročita. Završio je samo treći razred osnovne škole, tako da sam mislio kako je to razlog zbog kojeg nikada nije pročitao knjigu, ali moja mu je majka pokušavala čitati dijelove knjige, dok bi on ili ustao i otišao iz prostorije ili inzistirao na tome da prestane čitati naglas.

Nepotrebno je reći kako u mom srcu još uvijek stoji pitanje iz kojeg razloga nije htio pročitati knjigu ni razgovarati o tome. Često smo zajedno lovili i radili. Ali ipak, ta tema nikada nije došla na red. Sada kada ga više nema, nikada neću dobiti odgovor na to pitanje tijekom ovog života. To je jedna od boli koju još uvijek nosim u svome srcu. Tek sam nedavno shvatio razlog zašto moj otac nije želio poslušati ni pročitati moju knjigu. On je također imao PTSP koji je zakopao duboko u sebi. Slušanje mojih ratnih priča samo bi oslobodilo njegov PTSP s kojim se nikada nije u potpunosti obračunao.

Stoga, ako želite da netko sazna nešto o vašoj prošlosti, obavijestite ga

o tome prije nego ta posebna osoba nestane. Svaki put kada se sjetim svog oca, to pitanje uvijek ispliva na površinu. Zaista mi nedostaje on i dani koje bismo provodili zajedno. Samo da sam ga pitao. Kako se povijest ponavlja, uvjeravam vas da ćete u budućnosti požaliti što niste prihvatili moj savjet. Uvijek će postojati nekakvi ratovi jer oni su dio povijesti. Za nekih sto godina to možda bude od velikog značenja. Nekada će netko kupiti moju knjigu za člana svoje obitelji. Neki ju pročitaju, a neki ne. Govorim ovo svim članovima obitelji i prijateljima žrtava PTSP-a. Nemojte dići svoje ruke od njih. Molite se Bogu za njih kako bi čuo vaše molitve i intervenirao za vas. Molite se protiv duha ponosa da bude slomljen i da oni spoznaju istinu milošću Božjom.

PTSP može iskusiti svatko, a tako ga je teško nadvladati. Američka veteranska administracija kaže kako je to neizlječiva bolest. Što se tiče žrtava PTSP-a koji nemaju ratne traume, nego neke druge, tu mogu reći samo nekoliko stvari kako bih pomogao. Prvo i najvažnije – ne odustajte; nemojte misliti da je vaš život gotov zbog onoga kroz što ste prošli. Uvijek možete računati na Boga. Ako dođete pred Boga i zatražite ga mir i obnovu, on će vam ju dati i vi ćete znati kada se to dogodilo jer ćete se osjećati kao da je cijeli svijet podignut s vaših ramena. Pitajte Boga što on ima za vas, što želi da učinite i bit ćete iznenađeni kada vidite vrata koja će se otvoriti kako bi vam pomogla činiti Božju volju, a možda će ono kroz što ste prošli i preživjeli poslužiti kao alat kojim ćete moći pomoći drugima da se ista stvar ne dogodi i njima. Možda upitate Boga zašto je izabarao baš vas. Biblija kaže da vas je Bog poznavao i prije nego ste začeti i kako je znao da ćete se moći nositi sa zadatkom koji vam da. On vas voli i uvijek će biti tu za vas ako mu dopustite.

16 - PROKLETSTVA

U razdoblju između siječnja i veljače 1997., Chuck Pierce, dobro poznati američki evangelizator napisao je članak za jedan američki časopis. Naziv članka bio je *Vijetnamsko molitveno putovanje*. U tom članku govori o tome kako rat može uzrokovati poniženje svojstveno vojnicima koji su sudjelovali u nekom ratu, i ukoliko se to ostavi neiscijeljeno, tuga i žalost mogu donijeti bolesti, slabosti, pa čak i nemoć koja na kraju vodi k osjećaju krivnje i sramote. Tako se u listopadu 1996. šestero voditelja ukrcalo na molitveni put za Vijetnam. Započeli su odlaskom u Pentagon, posjetivši Zid u Washingtonu. Kod spomen-ploče zamolili su Gospodina da slomi posljedice grijeha u životima rodbine onih čija su se imena nalazila ispisana na ploči i da obnovi njihovu generaciju. Njihova sljedeća postaja bila je Hanoi u Vijetnamu gdje se tijekom rata držalo mnogo zarobljenika koji su tamo bili zlostavljani i maltretirani. Tamo su molili za one koji su nekada izvršili zvjerstvo nad tadašnjim zatvorenici.

Sljedeća postaja bila je Danang, također u Vijetnamu, gdje su se uspeli na vrh Marble planina. To je mjesto za koje je grupa veterana obavijestila voditelje molitvene skupine kako su budistički svećenici prokleli američke vojnike. Prokletstva su bila ta da vojnici neće imati mir i da će biti luralice i srditi ljudi. Vojnici su upotunili ta prokletstva kada su uspostavili bezbožne bračne veze s lokalnim prostitutkama. Dalje se u članku govori o iscjeljenju i molitvi za mir drugih dijelova Vijetnama. Ali tu dolazim do mjesta koje je posebno privuklo moju pažnju.

Dio u kojem se govori kako su nas prokleli da budemo bez mira, luralice i uvijek srditi ljudi posebno mi je zapeo za oko. Čuo sam za to prije, i to nekoliko puta. To meni zvuči baš kao PTSP. Ali prvo da riješimo neke stvari. Ovo je dio kada morate donijeti odluku. Morate odlučiti vjerujete li u stvari kao što su prokletstva. Sljedeće, ako vjerujete da postoje prokletstva, onda morate vjerovati i da postoji SOTONA, đavao i/ili poglavar tame. U suprotnom, tko bi primoravao na proklinjanje? Pa ako vjerujete u te stvari, onda vjerojatno znate i da postoji mjesto koje se zove pakao. Ali nasuprot sotoni i paklu postoji nešto drugo. To su Bog Otac, Sin i Duh Sveti te mjesto zvano raj.

Dakle, tu se radi o duhovnom ratnom polju. Ovdje se kontinuirano vode neke bitke vezane za mnogo različitih stvari. Posao sotone je da vas odvede u pakao dok vam Bog umjesto toga daje izbor da prihvatite raj. Opet smo došli do te riječi – izbor iliti odluka. Ne možeš sjediti na dvije stolice, moraš odabrati – raj ili pakao. Izbor je tvoj. Bog te neće prisiliti na raj, ali svatko može birati gdje će.

Istina je da grijeh u početku fino miriše i da neko vrijeme bude čak i zabavan. Ali to je kao i dobra pijanka. Kasnije uvijek slijedi mamurluk pa isprike i objašnjenja nakon što se otriježniš. Pa onda, što ćeš? Ako ti je dosta takvog života i želiš promjenu, onda moraš donijeti odluku. Ako izabereš Boga, e onda, imam dobre vijesti za tebe. Sva prokletstva usmjerena protiv tebe i tvoje obitelji mogu smjesta biti slomljena. Postoje generacijska prokletstva, a tu su i sadašnja prokletstva koja dalje možeš prenijeti na svoju obitelj. Ili, možeš biti taj koji će prekinuti sva svoja obiteljska prokletstva i nadalje prenijeti blagoslov na generacije koje će doći poslije tebe. Za sve vas koji odlučite promijeniti svoj život i dopustiti Bogu da preuzme kontrolu, sljedeće poglavlje posvećeno je vama. Još jedna mala napomena prije nego nastavimo - sljedeće poglavlje u potpunosti je napisao netko drugi i možete ga pronaći na sljedećoj web stranici: <http://www.abetterhope.com/war/success.html>.

17 - KORACI PREMA USPJEHU

Svaki program oporavka ima specifične korake koji vode k oporavku. Ovdje slijede Božji koraci do oporavka od bilo kakvog prokletstva.

I. ODLUČI VJEROVATI U ISUSA I SLIJEDITI GA

Ako si zaista "nahrinjen" učincima prokletstva i želiš van, postoji samo jedan put. Isus je rekao u Ivanu 14:6: "Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni." Kada je Bog stvorio čovječanstvo, u svakog od nas stavio je nešto vrlo, vrlo moćno. Dao nam je pravo izbora! "Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj, ljubeći Jahvu, Boga svoga, slušajući njegov glas, prijanjajući uz njega, da živiš ti i tvoje potomstvo. Ta on je život tvoj, tvoj dugi vijek, da bi mirno mogao boraviti na zemlji za koju se Jahve zakle ocima tvojim Abrahamu, Izaku i Jakovu da će im je dati." (Ponovljeni zakon 30:19,20). Odavde pa nadalje ti imaš pravo izabrati, jednom zauvijek, da slomiš prokletstvo koje je na te usmjerio đavao.

Tvoj odgovor MORA biti: "Nebeski Oče, na osnovu tvoje Riječi napisane u Bibliji, ja ti evo odgovaram. Odbijam smrt i prokletstva. Umjesto toga, biram život i blagoslov." Isus je rekao u Ivanu 8:32: "Upoznat ćete istinu, a istina će vas osloboditi." U Luki 4:18: "Na meni je Duh Gospodnji, jer me pomazao. Poslao me da donesem Radosnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima i vraćanje vida slijepcima, da oslobodim potlačene." Galaćanima 3:13: "Krist nas je otkupio od prokletstva Zakona postavši mjesto nas proklet - stoji, naime, pisano: 'Proklet svaki koji visi na drvetu!'"

2. PRIZNAJ SVOJU VJERU U ISUSA

Priznaj svoju vjeru u Isusa i njegovu žrtvu za tebe. Rimljanima 10:8-12: "Pa što kanim reći? - 'Blizu je tebi riječ: u tvojim ustima i u tvom srcu, to je riječ vjere koju mi propovijedamo. Ako ustima svojim priznaješ Isusa Gospodina i srcem svojim vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš

spašen. Vjera srca postiže pravednost, a priznanje usta spasenje, jer Pismo veli: 'Tko god vjeruje u nj, neće se razočarati.' Ali nema razlike između Židova i Grka; isti je Gospodin sviju, bogat za sve koji ga zazivlju, jer: 'Tko god zazove ime Gospodnje, spasit će se.'"

3. POKAJ SE ZA SVOJE GRIJEHE I OBRATI ISUSU

Božji putevi i putevi svijeta vode u različitim smjerovima. Pokajanje znači okretanje od svijeta i njegovih požuda k Isusu, našem Gospodinu i Spasitelju. Pokajati se znači promijeniti svoj način razmišljanja vezan uz grijeh. To znači okrenuti se od grijeha prema Bogu. Isus je rekao: "Ne treba zdravima liječnik, nego bolesnima. Nisam došao da zovem pravednike, nego grešnike." (Marko 2:17).

Petar je, propovijedajući u hramu rekao: "Dakle, obratite se i povratite se da vam se izbrišu grijesi." (Djela apostolska 3:19). "Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!" (Marko 1:15).

4. OPROSTI ONIMA KOJI SU TE POVRIJEDILI

Traži oprostjenje grijeha ili nedoličnog ponašanja. Prva Ivanova 1:9: "Ako priznajemo svoje grijeh, vjoran je on i pravedan: oprostit će nam grijeh i očistiti nas od svake nepravdnosti." Sada dolazimo do jednog teškog, jako teškog dijela - ako želimo da Bog nama oprost i naše grijeh, mi također moramo oprostiti svima onima koji su nas povrijedili ili nam učinili kakvo zlo. Marko 11:25-26: "Kad stojite i molite, oprostite ako imate što protiv koga, da i vama Otac vaš nebeski oprost vaše grijeh. Ali ako ne oprostite, neće ni vama vaš Otac nebeski oprostiti vaše grijeh."

Sljedeći ulomak su riječi Chucka Deana: "Ne tako davno, govorio sam na državnoj konferenciji za vijetnamske veterane gdje sam dotaknuo važnost opraštanja tako istaknutim figurama kao što su Jane Fonda, Richard Nixon, Lyndon Johnson, itd. Reakcije su bile različite, osobito kada sam spomenuo važnost opraštanja i Jane Fondi, zakletom neprijatelju vijetnamskih veterana, zbog svih njezinih aktivnosti i svega onoga što je učinila tijekom rata. Ima jedan poseban veteran koji se izdvaja od drugih zbog toga što je dvadeset godina proveo u kolicima paraliziran, ali nakon što joj je oprostio, ustao je slobodan iz svojih kolica te počeo hodati. Koliko ja znam, on još uvijek hoda, ali ono što je najvažnije, i dalje slavi Gospodina zbog toga što ga je oslobodio i pomogao mu da oprost." Svladavanje neopraštanja je teško, ali ne i nemoguće. Dosegni malo do Boga i on će dosegnuti do tebe stoput više!!!

5. PREKINI SVE VEZE S OKULTNIM

Odreci se svih kontakata s bilo čime što je sotonskog porijekla ili je okultno. Druga Korinćanima 6:14-18: "Ne budite s nevjernicima pod jednim te istim jarmom; što ima pravednost s bezakonjem? Što li je zajedničko svjetlu i tmini? Kako je moguć sporazum između Krista i Belijara? Kakva postoji zajednica između vjernika i nevjernika? Kakav li sklad između hrama Božjega i idola? A mi smo hram Boga živoga, kao što reče Bog: 'Stanovat ću među njima i među njima hodati. Ja ću biti njihov Bog, a oni će biti moj narod. Zato izidite između njih i odvojite se – veli Gospodin! - Ne dotičite se ničega nečista, i ja ću vas primiti! Ja ću vam biti Otac, a vi ćete mi biti sinovi i kćeri, veli Gospodin Svemogući.'"

Sve veze s nedoličnim ponašanjima iz prošlosti moraju biti raskinute. Sada ste spremni, dobro pripremljeni da izmolite molitvu oslobođenja od tog prokletstva i postanete član Božje obitelji.

6. MOLITVE

Molitva za oprost:

"Oče nebeski, dolazim ti u ime Isusa Krista. Molim te da mi oprostiš sve moje prošle grijehе, uključujući svako moje odbijanje Isusa Krista za svog Spasitelja i Gospodina. Svojim ustima ti priznajem da je Isus moj Bog i u svom srcu vjerujem da je na križu umro za mene i moje grijehе te da si ga ti podignuo od mrtvih silom Duha Svetoga. Sada primam tvoj oprost i tvoj život u svoj duh. Sada sam obnovljen jer tvoj Sveti Duh živi u mom duhu i ja sam novo stvorenje u Kristu Isusu. Hvala ti, Oče, na tome što je Isus moj Gospodin, amen."

Molitva za oprostjenje drugima:

"Oče, u Isusovo ime priznajem ti ne samo da nisam volio, nego sam se i ljutio i vrijeđao određene ljude i skupine koje su me povrijedile ili razočarale. Nosim neopraštanje u svom srcu. Zovem tebe, Oče, da mi pomogneš oprostiti. U Isusovo ime sada opraštam - (započni navoditi imena, skupine, institucije, itd. koje ti Duh Sveti bude donosio u misli). Oče, ti si me učio da blagoslivljam svoje neprijatelje, tako da te sada molim da blagosloviš sve one koje sam sada ja ovdje naveo. Blagoslovi ih u Isusovo ime. Ukori poglavarstva i sile zla koje su sada nad njima. Također, u Isusovo ime, ja sada opraštam sam sebi. Tražim i primam tvoj oprost zbog toga što sam tvoje dijete. U Isusovo ime, amen."

Molitva za slamanje prokletstva PTSP-a:

"Nebeski Oče, po Isusu Kristu ja sam uistinu tvoje dijete. Otkupljen sam krvlju Kristovom. Ja pripadam tebi, a ne đavlu. Đavao nema pravo na mene i nema vlast nada mnom zbog dragocjene krvi Kristove. Oče, tebi su poznati moji grijesi. Ja ti ih sada sve priznajem. Kajem se za sve njih. Molim te da mi oprostiš. Oprosti mi za svaki grijeh i ukloni svaku mrlju iz moga srca i iz moga života jer mi tvoja Riječ svjedoči da kada priznam svoje grijehе, ti ćeš ih oprostiti i oprati me od svake nepravde. Također, priznajem nepravdu koju su počinili moji roditelji i svi preci zbog kojih su prokletstva došla u moju obitelj. Priznajem ti sve te grijehе kako bi se sila prokletstva slomila kroz prolivenu Isusovu krv, koja je također prolivena i za mene. U Isusovo ime ja sada korim, slamam i odrješujem sebe i svoju obitelj od svojih grijehа, grijehа svojih predaka ili bilo koje druge osobe. Ja sam otkupljen od prokletstva Zakona. Ja slamam silu svake zlonamjerne riječi koja je svjesno ili nesvjesno bila izgovorena protiv mene od strane svake druge osobe, kulta ili grupe. Ja brišem tu izgovorenu riječ i brišem silu prokletstva autoritetom koji mi je dan u ime Isusa Krista. Isuse, ja vjerujem u tvoju silu koja dolazi kroz Duha Svetoga. Vjerujem da si me otkupio. Vjerujem u svome srcu da si ti moj Spasitelj i moj Izbavitelj. Priznajem ti to svojim ustima i priznajem da je sila svakog prokletstva sada slomljena u tvoje ime. Zapovijedam svakom zlom duhu koji dolazi kroz vrata tog prokletstva da odstupi SADA!!! u Isusovo ime, amen."

Primi Božji blagoslov:

Sada vjeruj da si to primio i nastavi dalje u Božjim blagoslovima. "Onomu koji, prema snazi što silu svoju očituje u nama, može učiniti neograničeno više od onoga što možemo moliti ili misliti – njemu slava u Crkvi i u Kristu Isusu u sva pokoljenja i sve vjekove! Amen." (Efežanima 3:20,21)

Ove jednostavne riječi pomoći će ti u primanju blagoslova: "Oče, ja se sada otvaram tebi s namjerom da primim tvoje blagoslove na bilo koji način na koji mi ih ti želiš dodijeliti. U Isusovo ime, amen." Aktivno čuvaj ove riječi o primanju u svome umu i na svojim usnama. Pronađi dobru, ljubaznu i razumljivu crkvu gdje se Biblija uči i propovijeda kao jedini autoritet. Bog te voli i ja te volim. Neka te Bog blagoslovi i ne zaboravi nikada da je Isus Gospodar iznad svega.

18 - ZAVRŠETAK

Kada sam bio u vojsci, posljednja stvar koju bismo morali napraviti nakon operacije bilo je "brisanje" ili drugim riječima, morali smo privezati sve neučvršćene krajeve. Čini mi se kao da se baš sada tu nalazim. Živio sam s PTSP-om od 1969. godine. Više od dvadeset pet godina živio sam s tom bolesti, a da uopće nisam znao što sa mnom nije u redu. Mogao sam se samo vraćati natrag i živjeti i dalje u prošlosti. Mogao sam se ljutiti na cijeli svijet zbog svih svojih neuspjeha DA sam htio. Ali što bi mi to donijelo, samo još jada i najvjerojatnije, raniji odlazak u grob. Ali ne, ne želim to. Ne mrzim više tog neprijatelja niti mogu pomisliti na bilo koga tko je povezan s njim, a da je vrijedan toga da sada gubim svoje vrijeme na mržnju. Imam još samo nekoliko misli koje bih htio podijeliti s vama.

Jedna je vezana za razapetog Isusa na križu. U Ivanu 19:30 Isus govori: "Svršeno je", nakon čega umire. Taj dio njegove misije bila je završen. Ako ne znaš ostatak priče, onda bi ju trebao pročitati. Moja priča s PTSP-om još nije završena, a vjerujem kako nije ni tvoja. Još uvijek sam živ i znam da je to samo zbog milosti Božje. Kada bih htio uzeti zaslugu i reći kako je to bilo samo zbog toga što sam bio tako čvrst i sposoban, tada bi to bila ogromna laž. Trebalo mi je gotovo četrdeset godina moga životnog vijeka da u potpunosti shvatim zašto sam još uvijek ovdje živ i zašto pišem ovu knjigu. U cijeloj toj stvarnosti čini mi se kao da zbilja sporo "kopčam", a možda opet i nije tako. Dobio sam zadatak da drugim ljudima dam do znanja što je to PTSP. Sada sam konačno spreman Bogu dati svu slavu i čast koja mu je i oduvijek s pravom pripadala. Nadam se da sam bio dobar glasnik. Sada je sve ostalo na tebi. Sada kada znaš da imaš PTSP i kada znaš što trebaš učiniti s njim; moj posao je završen. Jedna kratka napomena, odsada pa nadalje ti snosiš odgovornost. Bog te toliko voli da ti je poslao glasnika kako bi te spasio. Poslao je svoga sina Isusa Krista da plati za sve tvoje grijeha tamo na onom križu.

Jedna od najtežih stvari za prihvatiti je ta da je Isusova žrtva na križu dovoljna za sve moje grijeha koja sam ja učinio u prošlosti, danas ili za one koje ću učiniti u budućnosti. Oprošteno mi je sve što sam ikada učinio, bez obzira na to koliko je moj grijeh bio težak ili jesam li se istinski pokajao i

zatražio njegov oprost. Sada, protivnik sotona će vas pokušati uvjeriti kako vam se nikada neće moći oprostiti za sve ono što ste učinili ili će izabrati jedan specifičan grijeh iz vašeg života kojeg će se uporno držati. Ali Biblija kaže: SVI SU NAM GRIJESI OPROŠTENI - SVI. A svi znači svi. Zato se ne moraš više mučiti zbog nekog grijeha za koji misliš da je neoprostiv. Svršeno je.

Još jedna posljednja misao - čitao sam o jednoj američkoj jedinici iz oružanih snaga koja je najbolje istrenirana od svih. Oni su Zelene beretke ili možda bolje poznati kao specijalne snage, jedinica zbog koje sam bio veoma ponosan što sam joj služio. Kada su u početku bili formirani timovi specijalnih jedinica, započelo je s petero ljudi u svakoj jedinici, ali s vremenom su shvatili da je to premalo i da ne funkcionira dobro, te su dodavali vojnike jednog po jednog sve dok naposljetku nisu došli do broja dvanaest u specijalnoj "A" jedinici. Nije li zanimljivo da je jednak broj učenika imao i Isus? Čudio sam se sličnosti ta dva tima. U Americi je najveća vojna nagrada Orden časti. Isusova misija bila je raširiti Božju riječ uz pomoć dvanaestero ljudi prije više od dvije tisuće godina. Svi su osim jednog čovjeka bili mučeni, kamenovani, razapeti i na kraju su umrli zbog svrhe širenja Radosne vijesti. I danas još uvijek možemo čitati o njima. U vojnim nazivima to bi se smatralo potpunom pobjedom. Vjerujem da bi Isus bio prvi primatelj Ordена časti na svijetu, a meni osobno, on to i jest. Mnogi od nas bili smo vojnici i mislili da je za nas rat gotov u trenutku kada smo odložili svoje oružje i svukli svoje uniforme te se vratili natrag na posao.

Ipak, otkrili smo da je rat i dalje ostao s nama te se nastavio u nama samima što je značilo da još nije gotovo. Što se mene tiče, ja sam sada shvatio da sam samo promijenio vojsku i da sada pripadam vojsci Isusa Krista u kojoj je moj zadatak upotrijebiti sve ono što sam naučio u ovoj drugoj vojsci i pomoći drugima koji prolaze kroz iste bitke kroz koje sam i ja prošao. Sada živim kroz snagu Isusa Krista, Svemogućeg Boga koji se brine za mene i za sve moje potrebe, te je sposoban iscijeliti me potpuno u bilo kojem trenutku kada on to zaželi. Ipak, da bih se pokazao kao djelotvoran vođa, još uvijek živim sa svom boli, patnjom i tugom baš kao i moji suborci vojnici, tako da iskreno mogu reći kako osjećam vašu bol. Poznajem vašu bol. Vjerujem da posjedujem neke odgovore kojima mogu pomoći osobama koje su poput mene samoga, da nadvladaju učinke PTSP-a. Prije nego što započnete svoj put do oporavka, morate, da opet ponovim, donijeti odluku. Ja sam uz vas u molitvama, a Isus samo čeka da pokucate na vrata. Obećao je da ako pokucate, da će vam i odgovoriti. Neka vas Bog blagoslovi i sačuva.

BILJEŠKE

Autor ove knjige nije od neke velike važnosti – samo njegova poruka, koja govori iskreno i otvoreno o vremenu koje se nikada ne smije zaboraviti.

Ova knjiga napisana je za one koji su poginuli u Vijetnamu i također za one koji su i preživjeli samo kako bi okusili drugi način umiranja. Vrativši se kući s ožiljcima iz bitki koje su sigurno sakrili u svoje umove i srca, mnogi su postali žrtve mirnog vremena, ubrzavajući naplatu smrti daleko iznad onoga što je zabilježeno na Zidu u Washingtonu.

Ovi hodajući ranjenici koji su, kao i ovaj autor, trpjeli s oslabljenim naknadnim utjecajima posttraumatskoga stresnog poremećaja (PTSP-a) imaju i sami što ispričati. Svaka priča zapisana ovdje istinita je. Samo su imena izmijenjena kako bi im svima bila osigurana toliko potrebna privatnost.

Tako su veliki bili, ti drugovi u naručju – svi razasuti sada, sa svojim ružnim uspomjenama i progonjenim životima. Preživjevši u Vijetnamu, vratili su se kako bi izvojevali najtežu bitku od svih, bitku za zdravim razumom i mirom u svijetu koji nije razumijevao prirodu njihove boli.

“Te ću naime noći ja proći egipatskom zemljom i pobiti sve prvorođence u zemlji egipatskoj, i čovjeka i životinju. Ja, Jahve, kaznit ću i sva egipatska božanstva. Krv neka označuje kuće u kojima vi budete. Gdje god spazim krv, proći ću vas, tako ćete vi izbjeći biču zatornomu kad se oborim na zemlju egipatsku.” (Izlazak 12:12-13)

Autorova bilješka: I ljudi su poslušali Boga. Zaklali su janje i namazali vrata krvlju te ušli unutra i kada je Andeo smrti prošao kroz grad, svi koji su tako učinili bili su pošteđeni jer je andeo prošao pokraj njih.

Ja sam također prvorođenac, i tijekom bitaka bivao sam ranjen i blizu smrti. Ali je Andeo smrti prošao pokraj mene. Je li to bilo zbog krvi koja je već prolivena kao žrtva ili jednostavno nije bilo moje vrijeme? Godinama sam se pitao, zašto sam pošteđen? Možda zbog ovog vremena i zbog ove knjige. Možda.

DODATCI

Ovo su slike i odličja Johna Blehma koje je dobio za hrabrost u vijetnamskom ratu.

Citation

BY DIRECTION OF
THE SECRETARY OF THE ARMY

The Army Commendation Medal

IS PRESENTED TO

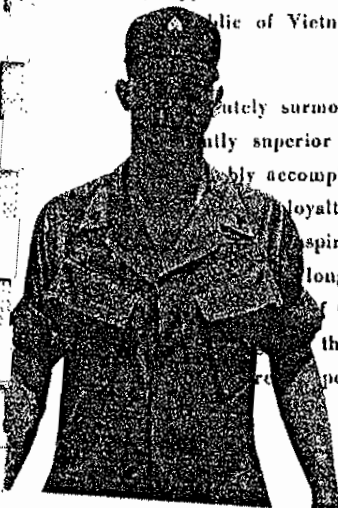
SERGEANT JOHN L. BLEHM 448442582

UNITED STATES ARMY

who distinguished himself by exceptionally meritorious service in support of military operations against communist aggression in the Republic of Vietnam. During the period

JANUARY 1969 TO JANUARY 1970

entirely surmounted extremely adverse conditions to obtain consistently superior results. Through diligence and determination he nobly accomplished every task with dispatch and efficiency. His loyalty, initiative and perseverance brought him wide inspiration and inspired others to strive for maximum achievement. Selfless and long and arduous hours, he has contributed significantly to the allied effort. His commendable performance was in keeping with the finest traditions of the military service and reflects credit upon himself and the United States Army.

Citation

BY DIRECTION OF THE PRESIDENT

THE AIR MEDAL

IS PRESENTED TO

SERGEANT JOHN L. BLEHM 448442582

UNITED STATES ARMY

who distinguished himself by meritorious achievement, while participating in sustained aerial flight, in support of combat ground forces in the Republic of Vietnam. During the period

MAY 1969 TO DECEMBER 1969

he actively participated in more than twenty-five aerial missions over hostile territory in support of operations against communist aggression. During all of these flights, he displayed the highest order of air discipline and acted in accordance with the best traditions of the service. By his determination to accomplish his mission, in spite of the hazards inherent in repeated aerial flights over hostile territory, and by his outstanding degree of professionalism and devotion to duty, he has brought credit upon himself, his organization, and the United States Army.

DEPARTMENT OF THE ARMY
HEADQUARTERS, 1ST CAVALRY DIVISION (AIRBORNE)
SAN FRANCISCO 96490

GENERAL ORDER
NUMBER 78

20 June 1969

AWARD OF THE BRONZE STAR MEDAL FOR HEROISM

Enclosed is a copy of the citation for the Bronze Star Medal for Heroism awarded to Sergeant John Blehm, United States Army Company D, 1st Cavalry Division (Airborne), for his actions in the Republic of Vietnam on 12 August 1967. The citation reads:

Sergeant Blehm distinguished himself in aerial flight, in connection with the operations of the 1st Cavalry Division (Airborne) in the Republic of Vietnam, by exceptionally valorous and heroic actions. As a platoon leader with Company D, 1st Cavalry Division (Airborne), he distinguished himself in force and gallantry during the operations of the second and third platoon. He was instrumental in the capture of enemy forces, weapons, small arms and rockets. His platoon was committed to the fight against the enemy and he distinguished himself by his actions. Sergeant Blehm distinguished himself by his actions in the field of battle, coordinating the activities of his platoon and ensuring that the wounded were neglected. As the company commander, Sergeant Blehm was struck in the head by a mortar round. Despite his injury, Sergeant Blehm continued to lead his platoon and to assist the wounded. When the casualties were evacuated, Sergeant Blehm began assisting the wounded and to any seriously wounded man. Always confident and courageous, Sergeant Blehm moved about the wounded tending to their needs and instilling confidence into the many scared and confused men. His bravery and devotion to duty is in keeping with the highest traditions of the military service, and reflects great credit upon himself, his platoon, and the United States Army.

Authority: Section 6 of the Executive Order, under the provisions of Executive Order 11654, 17 August 1967.

ROBERT M. SHOEMAKER
Colonel, GS
Chief of Staff

SPECIAL DISTRIBUTION:
1 - ACPERSOEN, ATTN: ACDE-F
Ft. Benjamin Harrison, Ind. 46216

JOHN BLEHM pored „zida sjećanja” u Washingtonu - ovdje se nalaze imena poginulih vojnika, a od vremena završetka vijetnamskog rata do danas poginulo je više veterana od posljedica PTSP-a nego što je ispisanih imena na „zidu sjećanja”.

ČITAJUĆI OVU KNJIGU, mogla sam, bez pretjerivanja, povući mnoge paralele s bezbroj sličnih hrvatskih sudbina koje sam upoznala u proteklih desetak godina. Voljela bih da sve te sudbine u sebi sadrže i svjetlo nade koje gospodin Blehm pronalazi na kraju svoje knjige, a možda će u tome nekome od njih i pomoći baš ova, Blehmova priča.

*Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade i ministrica
branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti*

OPIS RATNI gospodina Blehma i njegovih pokušaja da se, po povratku s bojišta, vrati u civilno društvo, toliko su nalik iskustvu hrvatskih branitelja da na trenutke nisam bio siguran čitam li knjigu koja opisuje Vijetnamski ili Domovinski rat? Ova knjiga uistinu je vrlo vrijedno i poučno djelo koje bi trebao pročitati svatko tko misli da ista zna o ratu, veteranima i PTSP-u.

Herman Vukušić, ravnatelj Instituta za stres i traumu

KNJIGA OSVJETLJAVA najdublje osjećaje proživljenoga koji su univerzalni i zajednički za sve vojske i ratove svijeta otvarajući mnogobrojna pitanja. Prvo je i osnovno je pitanje motiva i smisla: „Kad su ljudi umirali, netko je pobjeđivao. Pobjeđivao što? I za što?“ Drugo je brutalnost i nasilje: „Vojska nas je učila da naglasimo bijes - ljutnja je gorivo i hrabrost.“ Treće je osjećaj krivnje što si preživio, a tvoji prijatelji nisu, iako ne znaš je li ti život u paklu sjećanja nagrada ili kazna...

Ivana Sućec Trakoštanec, saborska zastupnica

OVA JE KNJIGA topla i blagotvorna preporuka za čitanje svim ratnim veterancima, oboljelima od PTSP-a i onima koji misle da od toga ne boluju, članovima njihovih obitelji kako bi ih bolje razumjeli i pomogli im u prevladavanju te opake bolesti, a poglavito psihijatrima i svima onima kojima je dužnost i volja pomoći ljudima oboljelima od PTSP-a, kao temeljni udžbenik za razumijevanje stanja u kojima se nalaze oboljeli od „raka duše“.

Predrag Matić-Fred, brigadir HV u nitrovini, vukovarski branitelj

„ANĐEO SMRTI“ mora biti obvezna literatura svakoga hrvatskog vojnika i branitelja. Ona daje nadu iznad svake „zemaljske“ pomoći koja je u svojoj biti ograničena. Ali ako se pomiješa s nebeskom i vječnom, onda donosi učinkovite i trajne rezultate.

pastor Mario Dučić, predsjednik Crkve cjelovitog evanđelja

www.reforma.hr
reforma@reforma.hr